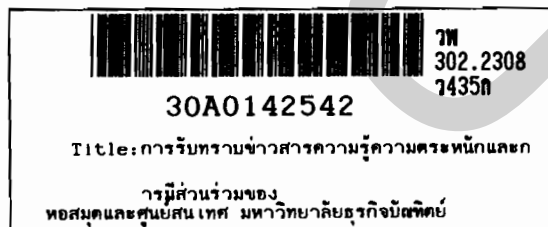

การรับทราบข่าวสาร ความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วม
ของประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
: กรณีศึกษา เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

นางสาววันเพ็ญ พินเฝือก

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทสาขาสถาปัตยกรรมมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรมพัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

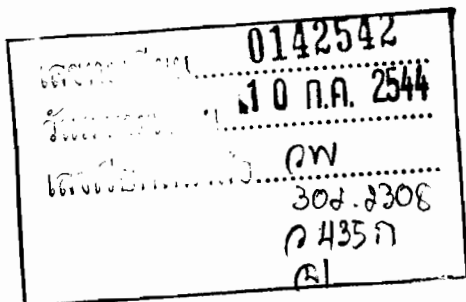
พ.ศ. 2544

ISBN 974-281-566-6

INFORMATION ACQUISITION, KNOWLEDGE, AWARENESS AND
PARTICIPATION OF LOCAL PEOPLE IN THE CONSERVATION
OF THE ENVIRONMENT
: THE CASE OF KRED ISLAND, NONTHABURI

MISS WANPHEN PHINPUAK

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Development Communication Arts
Graduate School, Dhurakijpundit University
2001

ISBN 974-281-566-6

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบึงฉลวย

ปริญญา นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต

ชื่อวิทยานิพนธ์ การรับทราบข่าวสาร ความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น
ที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

เสนอโดย น.ส.วันเพ็ญ พินเผือก

สาขาวิชา นิเทศศาสตร์พัฒนาการ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.เสถียร เขยประทับ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

..... ประธานกรรมการ

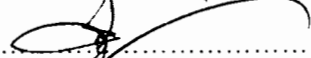
(ศ.สุกัญญา สุตบรรทัด)

..... กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(รศ.ดร.เสถียร เขยประทับ)

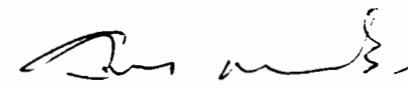
..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

(ดร.พัฒนพงษ์ จาติเกตุ)

..... กรรมการผู้แทนทบวงมหาวิทยาลัย

(อาจารย์อรุณ งามดี)

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รศ.ดร.สิงหา เจียมศิริ)

วันที่ 25 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2564

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอขอบพระคุณต่ออาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. เสถียร เศษประทับ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำตั้งแต่เริ่มต้นทำการวิจัย ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์ สุกัญญา สุตบรรทัด ประธานกรรมการ ดร. พัฒนพงษ์ จาติเกตุ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และอาจารย์อรุณ งามดี กรรมการผู้แทนทบวงมหาวิทยาลัย ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาในการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณ คุณพ่อคุณแม่ และเพื่อน ๆ ทุกคนที่มีส่วนในการให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างมากและตลอดมา

วันเพ็ญ พินเฝือก

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๘
กิตติกรรมประกาศ	๑
สารบัญ	๑
สารบัญตาราง	๗
สารบัญภาพ	๗
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 ปัญหำนำการวิจัย	5
1.4 สมมติฐานในการวิจัย	5
1.5 ขอบเขตการศึกษา	5
1.6 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	5
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	6
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	7
2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับการรับทราบข่าวสาร	11
2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับสื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจ	17
2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับความรู้ (Knowledge)	26
2.5 แนวความคิดเกี่ยวกับความตระหนัก (Awareness)	31
2.6 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม (Participation)	33
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	41
3.1 รูปแบบการวิจัย	41
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย	41

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.3 วิธีการสุ่มตัวอย่างประชากร	42
3.4 กรอบแนวความคิดในการวิจัย	43
3.5 วิธีการศึกษา	44
3.6 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	44
3.7 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	46
3.8 การทดสอบเครื่องมือ	48
3.9 การเก็บรวบรวมข้อมูล	50
3.10 การประมวลผลข้อมูล	50
3.11 การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล	50
บทที่ 4 ผลการวิจัย	52
4.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา	52
4.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างกับการรับทราบข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)	82
4.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง การรับทราบข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)	85
4.4 การทดสอบสมมติฐาน ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง การรับทราบข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)	89
4.5 ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก	92

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.6 ตัวอย่างการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก	95
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	117
5.1 ข้อมูลเชิงพรรณนา	117
5.2 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างกับ การรับทราบข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมของ ประชาชนที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	119
5.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับทราบข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	119
5.4 การทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากร ของกลุ่มตัวอย่าง การรับทราบข่าวสาร ความรู้ ความตระหนักและ การมีส่วนร่วมกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	120
5.5 อภิปรายผล	121
5.6 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะที่ได้จากแบบสอบถาม	126
บรรณานุกรม	130
ภาคผนวก	134
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม (Questionnaire)	135
ภาคผนวก ข แบบสอบถามแบบเจาะลึก (Depth Interview)	145
ประวัติผู้เขียน	148

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ข้อดีและข้อเสียของสื่อแต่ละประเภท	19
2 การเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสียของสื่อมวลชนและสื่อบุคคล	25
3 จำนวนตัวอย่างในการวิจัย	43
4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะทางประชากร	53
5 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	56
6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามหัวข้อ/ประเด็นข่าวสารที่ได้รับ	56
7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามแหล่งข่าวสารและความถี่ในการรับข่าวสาร	57
8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระยะเวลาในการรับข่าวสารจากสื่อประเภทต่าง ๆ	62
9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความคิดเห็นว่าได้รับความรู้/ความเข้าใจในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากสื่อประเภทใดมากที่สุด	67
10 การใช้ประโยชน์จากข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ได้รับทราบ	67
11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความต้องการรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพิ่มเติม	69
12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อที่ควรใช้ในการเผยแพร่ข่าวสารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพิ่มเติม	69
13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามหัวข้อ/ประเด็นข่าวสารที่ต้องการเพิ่มเติม	70
14 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการรับทราบข่าวสารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	70
15 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	72
16 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	74

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
17	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	76
18	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	78
19	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	79
20	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	82
21	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างกับการรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	83
22	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างกับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	83
23	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างกับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	84
24	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	85
25	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	86
26	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	86
27	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	86
28	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	88

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
29	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	88
30	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	88

สารบัญภาพ

ภาพที่

1	ที่ตั้งพื้นที่เกาะเกร็ด ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี	3
2	กรอบแนวความคิดในการวิจัย	44

DPU

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การรับทราบข่าวสาร ความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษา เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
ชื่อนักศึกษา	นางสาววันเพ็ญ พินเผือก
อาจารย์ที่ปรึกษา	รศ.ดร. เสถียร เขยประทับ
สาขาวิชา	นิเทศศาสตร์พัฒนาการ
ปีการศึกษา	2543

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ความรู้ และความตระหนักกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด การวิจัยเชิงปริมาณใช้จำนวนตัวอย่าง 230 ตัวอย่างที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพได้ทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้นำท้องถิ่นจำนวน 21 ตัวอย่าง ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 29-38 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษา อาชีพส่วนใหญ่คือ ทำงานบริษัท/รับจ้าง มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 0-8,000 บาทและอาศัยอยู่บริเวณเกาะเกร็ดระหว่าง 21-30 ปี การรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.01 ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับความตระหนักที่ระดับความเชื่อมั่น 0.01 แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05

ผลจากการวิจัยยังพบว่า สื่อมวลชนที่กลุ่มตัวอย่างได้รับข่าวสารการอนุรักษ์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมากที่สุด ได้แก่ โทรทัศน์ ดังนั้น จึงควรมีการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมผ่านทางโทรทัศน์ให้มากยิ่งขึ้น และควรมีการเผยแพร่ผ่านทางสื่อเฉพาะกิจให้มากขึ้นด้วย เช่น แผ่นพับ/โปสเตอร์ เอกสารราชการและนิทรรศการ เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับข่าวสารจากสื่อเหล่านี้ นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนในท้องถิ่นเพื่อจะได้มีความรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากขึ้น

Thesis Title Information Acquisition, Knowledge, Awareness and Participation of Local People in the Conservation of the Environment : The Case of Kred Island, Nonthaburi

Name Miss Wanphen Phinpuak

Thesis Advisor Associate Professor Satien Cheypratub

Department Development Communication Arts

Academic Year 2000

ABSTRACT

This objective of this study was to examine the relationship among information acquisition, knowledge, awareness, and participation of local people in the conservation of the environment on Kred Island, Nonthaburi. Survey research and indepth interview of 21 community leaders were the method employed in the study. 230 subjects aged over 18 years were randomly selected. The results of the study indicated that the majority of Kred islanders were female, aged 29-38 years, primary school educated, company employees and laborers. They had monthly income, ranging from 0- 8,000 baht, and been living on the islet for 21-30 years. Information acquisition was significantly related to knowledge, awareness, and participation in the conservation of the environment at 0.01 level. Knowledge was significantly related to awareness at 0.01 level but not related to participation in conserving the environment. Awareness was significantly related to participation in the conservation of the environment at 0.05 level.

The study also found that the subjects received most conservation information about the environment from television. Television, therefore, should be more frequently utilized for this purpose. Specialized media, such as folders, posters, government document, and exhibition should also be more frequently used. Most subjects never received conservation information from these specialized media. Besides, concerned agencies should provide training and information about the environment for local people so they would become well-versed in the conservation of the environment.

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาสำคัญปัญหาหนึ่งของประชาชน ซึ่งรัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหานี้ จึงได้วางนโยบายและกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างฟื้นฟู และรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อมให้มีการใช้และรักษาทรัพยากรอย่างเหมาะสมควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ดังจะเห็นได้ว่าในอดีตโดยเฉพาะช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-5 ได้เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจมากจนไม่คำนึงถึงผลกระทบทางลบต่อสภาพแวดล้อม เป็นสาเหตุให้มีการทำลายทรัพยากรอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว จนกระทั่งเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมอันเกิดมาจากสิ่งที่มนุษย์กระทำขึ้นเอง ทั้งนี้เพราะมนุษย์ใช้ทรัพยากรธรรมชาติตามความคิดความเข้าใจและจิตสำนึกของตนเอง จนกระทั่งเกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ถูกตัดโค่นทำลาย หน้าดินพังทลาย การเกิดน้ำท่วม ดินถล่ม เป็นต้น ต่อมาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 และ 7 ได้ให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ทำให้มีการคำนึงถึงผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมและเริ่มตระหนักว่าการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมผ่านการปลูกฝังจิตสำนึกให้กับประชาชนเป็นสิ่งที่ละเลยมิได้

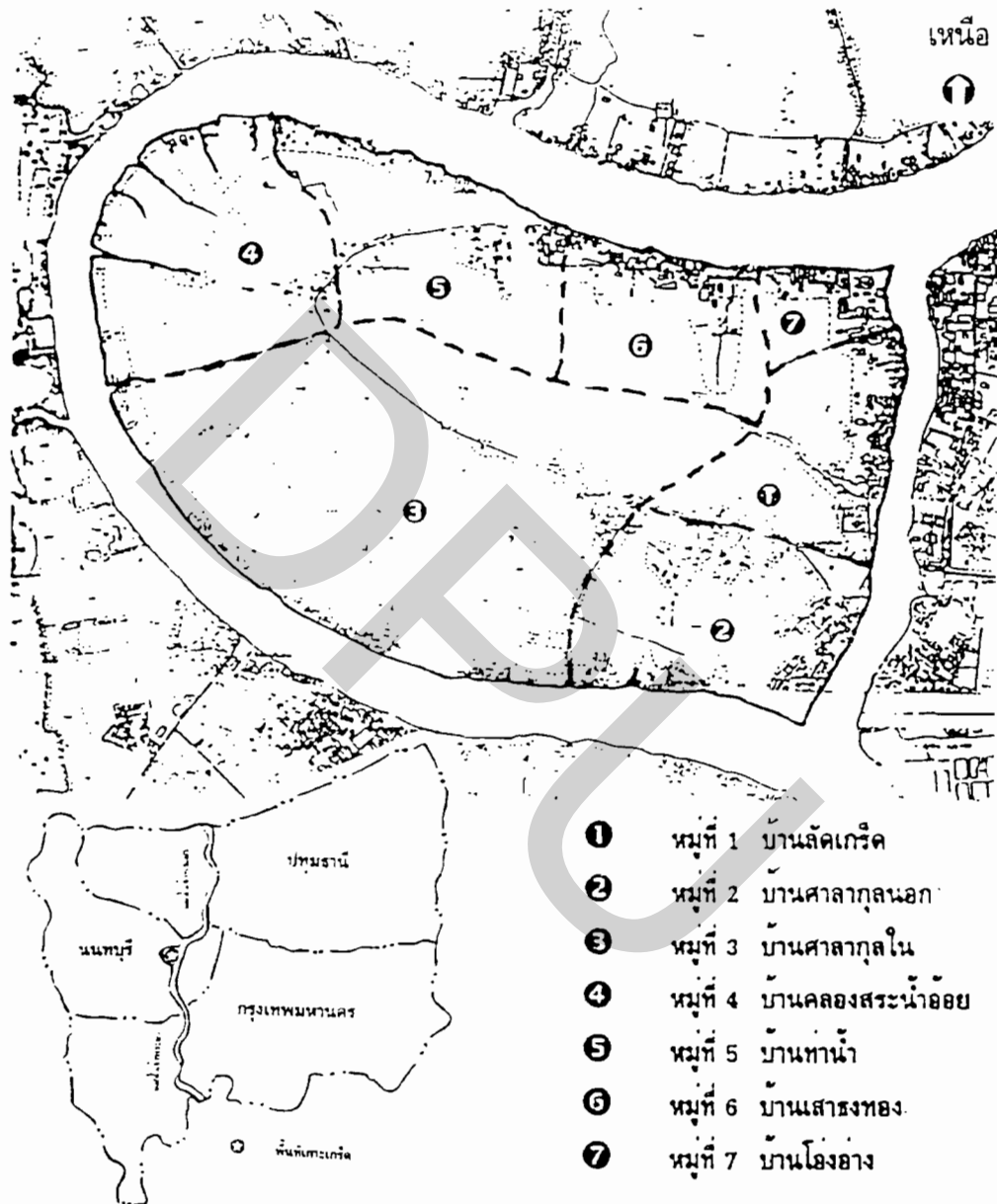
การปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนในท้องถิ่นซึ่งเป็นเจ้าของทรัพยากรเหล่านั้นร่วมกัน ในหลายปีที่ผ่านมาได้มีการรวมตัวของประชาชนในท้องถิ่นเพื่อการปกป้องทรัพยากรในชุมชนของตนซึ่งนับเป็นปรากฏการณ์ที่ดี เพราะประชาชนมองเห็นความสำคัญของทรัพยากร ซึ่งเป็นสมบัติของส่วนรวม การทำลายล้างทรัพยากรเท่ากับเป็นการทำลายล้างฐานการดำรงชีวิตของชุมชน จึงต้องลุกขึ้นมาปกป้อง โดยการแก้ไขที่สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม นั่นคือ มนุษย์ ดังที่ เกษม สนิทวงศ์ ณ อยุธยา ได้เสนอการแก้ปัญหา สิ่งแวดล้อมไว้ว่า “การแก้ปัญหาลดจนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพไม่ได้เลย หากไม่ได้รับความร่วมมืออย่างจริงจังจากประชาชนทุกคน และการที่จะให้คนส่วนใหญ่เข้าร่วมในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมได้อย่างกว้างขวางสิ่งเดียวที่กระทำได้ก็คือ การให้ทุกคนมีความสำนึกและตระหนักถึงภัยพิบัติจาก

ภาวะแวดล้อมเสื่อมโทรม นั่นก็คือ การได้รับความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องนั่นเอง” (เกษม สนิทวงศ์ ณ อยุธยา, สภาวะสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยในปัจจุบัน : 2525)

การให้ข่าวสารข้อมูลแก่ประชาชนนับว่าเป็นกิจกรรมพื้นฐานที่จะนำมาซึ่งความร่วมมือของประชาชนในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ในการให้ข่าวสารข้อมูลจะทำให้เกิดความตระหนัก ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับปัญหา และการร่วมกันพิทักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการให้ข่าวสารข้อมูลนี้สื่อมวลชนมีคุณลักษณะที่ดีคือ สามารถเผยแพร่ข่าวสารไปสู่ประชาชนจำนวนมากได้ในเวลาอันรวดเร็ว ดังนั้นการที่จะแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมให้ได้ผลดี จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือทั้งจากประชาชนและหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

เกาะเกร็ดเป็นชื่อตำบล ๆ หนึ่ง ในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เป็นเกาะซึ่งล้อมรอบด้วยแม่น้ำเจ้าพระยา เกาะเกร็ดเกิดขึ้นจากการขุดคลองลัดลำน้ำเจ้าพระยาตรงส่วนโค้งของแม่น้ำเจ้าพระยาในสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระแห่งกรุงศรีอยุธยา ในปี พ.ศ. 2265 (ภาพที่ 1) เกาะเกร็ดเป็นชุมชนที่เจริญมาตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลาย ที่ยังคงรักษาความทรงคุณค่าของชุมชนไว้ได้ กลายเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ซึ่งนอกจากชุมชนมอญและศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันงดงามของชาวไทยเชื้อสายมอญในชุมชนแล้ว พื้นที่เกาะเกร็ดแห่งนี้ยังอุดมไปด้วยแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุสมัยปลายกรุงศรีอยุธยาในเขตวัดวาอาราม ให้ชื่นชมได้อย่างเต็มภาคภูมิ ยังสามารถคงความสวยงามชุมชนขึ้นของชุมชนด้วยสภาพธรรมชาติที่แวดล้อมด้วยแมกไม้ ทักษะภาพของภูมิประเทศริมฝั่งน้ำและวิถีชีวิตแบบบ้านสวนอันสงบร่มรื่น ด้วยความมีเอกลักษณ์ของชุมชนนี้เอง ส่งผลให้พื้นที่เกาะเกร็ด มีความน่าสนใจ และดึงดูดผู้คนให้เกิดทางมาเยี่ยมเยือนชุมชนชาวน้ำแห่งนี้ในรูปแบบที่แตกต่างกันไปอย่างมากมาย ทั้งการเดินทางมาเพื่อท่องเที่ยวหรือการเดินทางมาเพื่อซื้อหาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร และงานหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น เครื่องปั้นดินเผา รวมถึงการเดินทางมาเพื่อทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพื้นที่ในแง่มุมต่าง ๆ และการเดินทางเพื่อมาบันทึกข้อมูลภาพลักษณ์ของพื้นที่สำหรับถ่ายทอดไปสู่ผู้คนในวงกว้าง ซึ่งปริมาณการเดินทางมาเยี่ยมเยือนที่เกิดขึ้นนั่นเอง ทำให้เกิดปัญหาตามมาจากการท่องเที่ยวมากมาย เช่น สภาวะการเสื่อมโทรมจนขาดความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว อันเนื่องมาจากกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ ขณะเดียวกันที่บทเรียนจากการพัฒนาในแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่เคยมีมาก่อนหน้านี้ ได้ทำให้เราตระหนักว่า ที่ใดมีความเจริญย่อมจะต้องมีความเสื่อมตามมาเป็นเงาตามตัว เมื่อการท่องเที่ยวเฟื่องฟูขึ้น มักปรากฏปัญหาด้านการถูกทำลายของ

ภาพที่ 1 ที่ตั้งพื้นที่เกาะเกร็ด ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติและโบราณสถาน รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมและสังคมของคนท้องถิ่นในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ ตามมา จนบางแห่งถึงกับไม่หลงเหลือเอกลักษณ์ใด ให้ได้ชื่นชมอีก และแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ ก็จะไม่ได้รับความนิยม รายได้ของท้องถิ่นที่เคยได้รับก็หดหาย ความมั่งคั่งของพื้นที่ความมีคุณค่าของชุมชนก็เสื่อมสูญเหลือเพียงแต่ความปอดร้าวของทุกคนที่เกี่ยวข้องและผู้ได้พบเห็นโดยทั่วไป

ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการที่จะร่วมอนุรักษ์และใช้ประโยชน์บนเกาะเกร็ดที่สำคัญคือ ประชาชนในท้องถิ่น ดังนั้น ในการวิจัยเรื่อง การรับทราบ ข่าวสาร ความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี นี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่ใช้กำหนดแนวทางการวางแผน กำหนดนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเกาะเกร็ด และสถานที่อื่น ๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพใกล้เคียงกับเกาะเกร็ด เพื่อให้คงสภาพเดิมไว้ให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาการรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด
- 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับทราบข่าวสารกับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด
- 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับทราบข่าวสารกับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด
- 4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับทราบข่าวสารกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด
- 5) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด
- 6) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด
- 7) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด

1.3 ปัญหานำการวิจัย

- 1) ลักษณะทางประชากร มีความสัมพันธ์กับการรับทราบข่าวสาร ความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ดหรือไม่ อย่างไร
- 2) การรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมหรือไม่ อย่างไร
- 3) ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับความตระหนักและการมีส่วนร่วมหรือไม่ อย่างไร
- 4) ความตระหนักเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมหรือไม่ อย่างไร

1.4 สมมติฐานในการวิจัย

- 1) สมมติฐานข้อที่ 1 ลักษณะทางประชากร มีความสัมพันธ์กับการรับทราบข่าวสาร ความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด
- 2) สมมติฐานข้อที่ 2 การรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วม
- 3) สมมติฐานข้อที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับความตระหนักและการมีส่วนร่วม
- 4) สมมติฐานข้อที่ 4 ความตระหนักเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม

1.5 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี โดยกำหนดพื้นที่ทำการศึกษาวิจัยคือพื้นที่เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี และประชากรที่นำมาศึกษา คือ ประชาชนในท้องถิ่นที่มีครัวเรือนอยู่บริเวณพื้นที่เกาะเกร็ดจำนวน 7 หมู่บ้าน

1.6 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

- 1) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หมายถึง การดูแลรักษาและพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมโดยทั่วไปให้คงอยู่ในสภาพที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพธรรมชาติที่มีอยู่ สิ่งแวดล้อมในที่นี้หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่ในบริเวณเกาะเกร็ดทั้งที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งมีชีวิต และไม่มีชีวิต

และเป็นรูปธรรม (จับต้องและมองเห็นได้) และเป็นนามธรรม เช่น ประเพณี วัฒนธรรม หรือ การเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน

2) การรับทราบข่าวสาร หมายถึง ความถี่หรือความบ่อยครั้งในการได้รับข่าวสาร และเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โดยได้รับข่าวสารในรูปของเอกสารทางราชการ การประชาสัมพันธ์ การได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของทางราชการ บุคคลทั่วไปหรือได้รับข่าวสาร จากสื่อสารมวลชนต่าง ๆ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร

3) ความรู้เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หมายถึง การทราบเรื่องราว ข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ ข้อมูลรายละเอียดที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ได้รับจากสื่อต่าง ๆ

4) ความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หมายถึง ความรู้ สำนึกว่ามีสิ่งนั้น อยู่ จำแนกและรับรู้ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ละเอียดอ่อนเกี่ยวกับด้านความรู้สึกละอายใจและอารมณ์

5) การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หมายถึง การเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ในการตัดสินใจ และ/หรือ ในการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

6) ประชาชนในท้องถิ่น หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่เกาะเกร็ดและมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านนั้น ๆ ปรากฏเป็นหลักฐานในปี พ.ศ.2543

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1) ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบการสื่อสาร เพื่อเผยแพร่ ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชน ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนมีความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และให้ความร่วมมือสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

2) เพื่อเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใช้เป็นแนวทางในการประชาสัมพันธ์ ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชน

3) เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้มาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข ตลอดจนวางแผนในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนต่าง ๆ ให้ได้ผลดีขึ้น และเป็นแนวทางสำหรับทำการวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ต่อไป

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การรับทราบข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันของการรับทราบข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด ในการวิจัยนี้ใช้ข้อมูลเชิงปริมาณเป็นหลัก และเสริมด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (Depth Interview) ซึ่งได้ทำการศึกษาค้นคว้าแนวความคิดทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานและเป็นแนวทางในการวิจัย ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

- 2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- 2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับการรับทราบข่าวสาร
- 2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับสื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจ
- 2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับความรู้
- 2.5 แนวความคิดเกี่ยวกับความตระหนัก
- 2.6 แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

1) ความหมายและแนวความคิด

สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเราทั้งที่เกิดขึ้นหรือมีอยู่เองตามธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งล้วนมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ และนักวิชาการได้จำแนกสิ่งแวดล้อม ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ (กรมวิชาการ, 2539 : 2)

1.1) สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เป็นสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แวดล้อมตัวมนุษย์อยู่ รวมทั้งเป็นสิ่งมีชีวิต และสิ่งไม่มีชีวิต เช่น ต้นไม้ ภูเขา แม่น้ำ สัตว์ป่า เป็นต้น

1.2) สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ อาจเป็นสิ่งที่มองเห็นหรือมองไม่เห็นมีอยู่ 2 ประเภท คือ

(1) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ หรือสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์ใช้ความรู้ ความสามารถสร้างขึ้นมา เช่น อาคารบ้านเรือน รถยนต์ ซึ่งเมื่อใดก็ตามที่มนุษย์สร้างขึ้นมาโดยขาดความรับผิดชอบ ขาดความรู้ต่อสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติแล้ว สิ่งที่สร้างขึ้นมาจะไปรบกวนสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในที่ของมันได้

(2) สิ่งแวดล้อมทางสังคม เป็นสิ่งแวดล้อมทางนามธรรมที่มนุษย์สร้างขึ้นมาอย่างไม่มีตัวตน ไม่มีรูปร่าง เช่น ประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา กฎระเบียบต่าง ๆ

การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หมายถึง การใช้สิ่งแวดล้อมอย่างฉลาด ไม่เกิดผลกระทบต่อสังคมโดยรวม ดำรงไว้ซึ่งสภาพเดิมของสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น รวมทั้งการหาทางกำจัดและป้องกันมลภาวะหรือสิ่งแวดล้อมเป็นพิษไม่ให้เกิดขึ้นต่อสังคมมนุษย์

2) แนวความคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

นิวัติ เรืองพานิช ได้ให้แนวคิดในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดผลนั้นมีแนวคิดการอนุรักษ์ 10 ประการ ดังนี้ (นิวัติ เรืองพานิช , 2528 : 5)

(1) ในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีความรู้ในการรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรกล่าวคือ ต้องมีความรู้เกี่ยวกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมและให้ประโยชน์และโทษต่อมนุษย์ซึ่งอยู่ในแต่ละ สิ่งแวดล้อมนั้น ๆ อย่างน้อยต้องคำนึงถึงการสูญเสียเปล่า อันอาจจะเกิดจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

(2) รักษาทรัพยากรที่จำเป็นและหายากด้วยความระมัดระวัง พร้อมทั้งประโยชน์และการทำให้อยู่ในสภาพที่เพิ่มพูนทั้งด้านกายภาพและเศรษฐกิจเท่าที่จะทำได้ รวมทั้งต้องตระหนักว่าการใช้ทรัพยากรธรรมชาติมากเกินไปจะไม่ปลอดภัยต่อสภาวะแวดล้อม

(3) ต้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่ทดแทนได้นั้นโดยอาศัยอัตราการผลิต เพิ่มพูน) เท่ากับอัตราการใช้หรืออัตราเกิดเท่ากับอัตราตาย

(4) ประชากรเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ดังนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องประมาณอัตราการเกิดและการเปลี่ยนแปลงของพลเมืองตลอดเวลา โดยพิจารณาความต้องการในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นสำคัญ

(5) หาทางปรับปรุงวิธีการใหม่ ๆ ในการที่จะผลิต และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งพยายามค้นคว้าสิ่งใหม่ ๆ เพื่อให้ประชาชนได้ใช้อย่างเพียงพอ

(6) การให้การศึกษาแก่ประชาชนเพื่อเข้าใจถึงความสำคัญ ในการรักษาความสมดุลตามธรรมชาติ ซึ่งจะต้องทำให้สิ่งแวดล้อมอยู่ในสภาพที่ดี การให้การศึกษาอาจเป็นทั้งในและนอกระบบโรงเรียนและเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น วัย และคุณวุฒิเพื่อให้ประชาชนเข้าใจในหลักการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ

(7) การนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ต้องคำนึงถึงความจำเป็นที่ต้องใช้และเวลาที่สมควรใช้

(8) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ต้องคำนึงถึงทรัพยากรอย่างอื่นในเวลาเดียวกันด้วย ไม่ควรแยกพิจารณาเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียวเท่านั้น เพราะทรัพยากรธรรมชาติทุกอย่างมีส่วนเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

(9) ในการวางแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างชาญฉลาดนั้นต้องไม่แยกมนุษย์ออกจากสภาพแวดล้อมทางสังคม หรือวัฒนธรรมหรือสภาวะแวดล้อมตามธรรมชาติ เพราะว่า วัฒนธรรมและสังคมมนุษย์ได้พัฒนาตัวเองมาพร้อมกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของสังคมนั้น ๆ กล่าวโดยทั่ว ๆ ไป การอนุรักษ์ถือได้ว่าเป็นทางแห่งการดำเนินชีวิตเพราะมีส่วนเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งมีบทบาทต่อชีวิตมนุษย์เป็นอันมาก

(10) ไม่มีโอกาสใดที่การอนุรักษ์จะสำเร็จ นอกเสียจากผู้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติได้ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรนั้น ๆ และใช้อย่างชาญฉลาด ให้เกิดผลดีในทุก ๆ ด้านต่อสังคมมนุษย์และการใช้ทรัพยากรให้อำนวยประโยชน์หลาย ๆ ด้านในเวลาเดียวกันด้วย

3) การดำเนินงานเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

งานอนุรักษ์จะสำเร็จได้ผลก็ต่อเมื่อทุกฝ่ายร่วมมือกันทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน ภาครัฐบาลประกอบไปด้วย ข้าราชการประจำและข้าราชการการเมือง และภาคเอกชนประกอบด้วยนักธุรกิจ ผู้ประกอบการ นักวิชาการ ผู้ชำนาญการ สื่อมวลชน องค์กรเอกชน และประชาชนในพื้นที่ โดยมีแนวทางในการดำเนินงานดังนี้

(1) การออกกฎหมายควบคุม กฎหมายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำเนินงานเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นเครื่องมือของรัฐในการนำมาปฏิบัติและจัดการกับผู้ฝ่าฝืนกฎระเบียบ ดังนั้น กฎหมาย กฎกระทรวงหรือพระราชบัญญัติต่าง ๆ จะบ่งบอกถึงการกระทำความผิดและบทลงโทษไว้ เช่น พ.ร.บ. โรงงาน พ.ศ. 2535 ในกรณีที่วิศวกรที่ปรึกษาปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการหรือจัดทำรายงานผลการตรวจสอบระบบกำจัดมลพิษ การระบายของเสียเป็นรายงานเท็จ ต้องระวางจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 2 แสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์มีหลายฉบับ อาทิ กฎหมายป่าไม้ออกมาในรูปของ

พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ. 2484 พ.ร.บ. สวนป่า 2535 การดำเนินงานของรัฐบาลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งบทบาทของรัฐบาลที่พึงมีในด้านการอนุรักษ์ การออกกฎหมายในรูปแบบต่าง ๆ จะเป็นผลดีก็ต่อเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐนำกฎหมายนั้นมาใช้อย่างเคร่งครัดและจริงจัง และประชาชนต้องร่วมมือในทุกวิถีทาง ซึ่งอาจเป็นในด้านการชี้เบาะแสผู้ทำลายหรือไม่กระทำความผิดเสียเอง เป็นต้น

(2) การให้การศึกษแก่ประชาชน กระทำได้ทั้งในระบบและนอกระบบ สำหรับในระบบกระทรวงศึกษาธิการได้เริ่มทำงานด้านสิ่งแวดล้อม ในปี พ.ศ.2531 หลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษาบูรณาการได้สอดแทรกเข้าไปในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ส่วนในชั้นอุดมศึกษาได้กระทำโดยสอดแทรกการสอนในรูปแบบวิชาในศัพทวิทยา สิ่งแวดล้อมศึกษา การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือมีหลักสูตรเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะ ดังจะเห็นได้จากมหาวิทยาลัยบางแห่งมีนักศึกษาที่จบสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม การให้การศึกษแก่เยาวชนจึงนับว่ามีความสำคัญยิ่งในการที่จะให้เยาวชนได้เห็นคุณค่าและความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำหรับนอกระบบโรงเรียนควรจัดให้มีการอบรมศึกษาเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ในรูปแบบของการประชาสัมพันธ์เป็นเอกสารเผยแพร่ แนะนำชี้แจงประชาชนที่พ้นเกณฑ์การศึกษาแล้ว หรือการจัดโครงการให้ประชาชนเข้าร่วม อาจกระทำในรูปของการส่งคำขวัญเข้าร่วมประกวด

(3) การใช้สื่อมวลชนเป็นสื่อกลาง เป็นสิ่งหนึ่งที่ช่วยในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน การโฆษณาทางวิทยุ โทรทัศน์ หรือสื่อมวลชนอื่น ๆ ได้กระทำกันอย่างกว้างขวาง เท่ากับเป็นการกระตุ้นเตือนให้ประชาชนทุกเพศทุกวัย เกิดความรัก ความหวงแหน เห็นความจำเป็นและคุณค่าของการอนุรักษ์ การให้การศึกษแก่ประชาชนทางสื่อมวลชนเหล่านี้ ควรสร้างทัศนคติที่จะสะท้อนผลในทางอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น ดังนี้ (ก) เศรษฐกิจเกิดจากทรัพยากร การนำทรัพยากรมาใช้เพื่อความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ควรใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ฟุ่มเฟือย (ข) การสร้างความสุขด้วยการทำลายสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ จะเกิดผลกระทบมาสู่ตัวเอง (ค) การเพิ่มประชากรเป็นการสร้างภาระต่อโลก จะต้องเตรียมให้ประชากรที่เพิ่มสามารถรับภาระการดำรงชีพของตนเองได้ โดยไม่ทำลายซึ่งกันและกัน (ง) เทคโนโลยีเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งเท่านั้น

(4) การจัดตั้งเป็นกลุ่มชมรมหรือสมาคมเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นการฝึกกำลังความคิด พลังกาย พลังใจของกลุ่มผู้สนใจ รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยประชาชน นักเรียน นักศึกษา ได้ดำเนินงานเพื่อรักษาทรัพยากรธรรมชาติ

และสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของตนและประเทศชาติ เช่น กลุ่มอันดามัน กลุ่มสิ่งแวดล้อมพะเยา ชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแทบทุกจังหวัด กองทุนเด็มติเซียวไล้เซาหลวง ชมรมพิทักษ์สิ่งแวดล้อม ชมรมอนุรักษ์นกและธรรมชาติ (ประเทศไทย) สมาคมสร้างสรรค์ไทย เป็นต้น การดำเนินงานเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การรณรงค์เชิญชวนให้อนุรักษ์ฯ ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การปลูกป่าธรรมชาติ การปลูกป่าชายเลน การปลูกป่าในพื้นที่รกร้างว่างเปล่า พื้นที่ป่าธรรมชาติ การรักษาสภาพป่าที่มีอยู่เดิมไม่ให้ถูกทำลาย การมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นและการแก้ไขปัญหา เช่น ร่วมกันทำความสะอาดหนองน้ำ ร่วมกันปลูกและดูแลรักษาป่าชุมชน และแสดงความคิดเห็นต่อโครงการที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

แนวความคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมถูกนำมาใช้ในการตั้งคำถามเกี่ยวกับความรู้ ความตระหนัก และการเข้ามามีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อมของประชาชนบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด

2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับการรับทราบข่าวสาร

โรเจอร์และสเวนนิ่ง (Rogers and Sevenning, 1969 : 3) ได้กล่าวว่า สื่อมวลชนนั้นคลุมถึงสื่อห้าประเภทคือ หนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ วิทยุ นิตยสาร และโทรทัศน์ เหตุนี้ดัชนีในการวัดการเปิดรับสื่อมวลชนในความหมายของเขาทั้งสอง จึงประกอบด้วยจำนวนรายการวิทยุที่รับฟังต่อสัปดาห์ การอ่านหนังสือพิมพ์ต่อสัปดาห์ ภาพยนตร์ที่ดูต่อปีและอื่น ๆ

การเปิดรับข่าวสารของผู้รับข่าวสารจากสื่อมวลชนนั้น เกิดจากปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการรับรู้ข่าวสาร ซึ่งได้มีแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการเปิดรับข่าวสาร ดังนี้

1) การเลือกสรรในการรับข่าวสาร

กระบวนการเลือกสรรข่าวสาร เป็นปัจจัยในการกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการส่งข่าวสารไปยังผู้รับข่าวสาร ข่าวสารต่าง ๆ แม้ว่าจะได้รับการเตรียมมาอย่างพิถีพิถันให้ผู้ถ่ายทอดที่มีความสามารถและความน่าเชื่อถือสูง หรือใช้สื่อที่มีประสิทธิภาพมากก็ตาม แต่สิ่งเหล่านี้ก็มิได้ประกันความสำเร็จของการสื่อสารตามและผู้ส่งข่าวสารต้องการร้อยเปอร์เซ็นต์ ทั้งนี้เพราะผู้รับข่าวสารจะมีกระบวนการเลือกรับรู้ข่าวสารที่แตกต่างกันไปตามประสบการณ์ ความต้องการ ความเชื่อ ทศนคติ ฯลฯ ที่ไม่เหมือนกัน

กระบวนการเลือกสรรข่าวสารประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ คือ

(1) การเลือกรับหรือเลือกใช้ (Selective Exposure) กล่าวคือ ผู้รับข่าวสารจะเลือกเปิดรับสื่อและข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ ตามความสนใจและความต้องการของตนเพื่อนำมาแก้ปัญหาหรือสนองตอบต่อความต้องการของตน

(2) การเลือกให้ความสนใจ (Selective Attention) กล่าวคือ ผู้รับข่าวสารนอกจากจะเลือกเปิดรับข่าวสารแล้ว ยังเลือกให้ความสนใจต่อข่าวสารที่ได้รับซึ่งสอดคล้องหรือเข้ากันได้กับทัศนคติ ความเชื่อดั้งเดิมของบุคคลนั้น ๆ และหลีกเลี่ยงการรับข่าวสารที่ขัดต่อทัศนคติ ความรู้ ความเข้าใจ หรือความคิดดั้งเดิม ทั้งนี้ เพราะการได้รับข่าวสารที่ไม่สอดคล้องกับความรู้ สึกนึกคิดของเขา จะทำให้เขาเกิดความรู้สึกไม่พึงพอใจและสับสนได้

(3) การเลือกรับรู้และตีความหมาย (Selective Perception and Selective Interpretation) กล่าวคือ เมื่อผู้รับข่าวสารเปิดรับข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ แล้ว ผู้รับข่าวสารจะเลือกรับรู้และตีความข่าวสารที่ได้รับแตกต่างกันไปตามประสบการณ์ ความรู้ ความเข้าใจ ความเชื่อ ความต้องการ ทัศนคติ และแรงจูงใจของตนหรือสภาวะอารมณ์ในขณะนั้น

(4) การเลือกจดจำ (Selective Retention) กล่าวคือ ผู้รับข่าวสารจะเลือกจดจำเนื้อหาสาระของข่าวสารในส่วนที่ต้องการจำไว้เป็นประสบการณ์ โดยเลือกจดจำเฉพาะส่วนที่ตรงกับความสนใจ ความต้องการ ทัศนคติ และความเชื่อของตน และจะลืมในส่วนที่ตนเองไม่สนใจหรือเรื่องที่ขัดแย้งกับความคิดเห็นของตน

2) การแสวงหาข่าวสาร

การแสวงหาข่าวสารมุ่งศึกษาถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเลือกบริโภคหรือแสวงหาข่าวสารจากสื่อมวลชน โดยชี้ให้เห็นว่าบุคคลเป็นผู้เลือกใช้สื่อมวลชนเพื่อสนองความพึงพอใจต่าง ๆ ของตนเอง

ชาร์ล เค อัทคิน (Charles K. Atkin, 1973) กล่าวว่า บุคคลจะเลือกรับข่าวสารใดจากสื่อมวลชน นั้นขึ้นอยู่กับ การคาดคะเนเปรียบเทียบระหว่างผลรางวัลตอบแทน (Reward Value) กับการลงทุนลงแรง (Expenditures) และพันธะผูกพัน (Liabilities) ที่จะตามมา ถ้าผลตอบแทนหรือผลประโยชน์ที่จะได้รับสูงกว่าการลงทุนลงแรง บุคคลก็อาจเฉยเมยต่อข่าวสารนั้น ในกรณีที่บุคคลเห็นว่าการรับข่าวสารนั้นจะก่อให้เกิดพันธะผูกพัน เช่น ทำให้เกิดความไม่พอใจ ไม่สบายใจหรือความไม่แน่ใจมากขึ้น ก็อาจใช้วิธีหลีกเลี่ยงข่าวสารนั้น นอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นว่า

การแสวงหาข่าวสารหรือความต้องการสื่อสารมวลชนของบุคคลนั้นคือ ต้องการได้รับข่าวสารและความบันเทิง

ข่าวสารที่จะลดความไม่รู้หรือความไม่แน่ใจที่เกี่ยวข้องกับความสนใจภายในส่วนบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และที่เกี่ยวข้องกับความบันเทิง สนุกสนานส่วนตัวนั้น ชาร์ล แอตกิน (Charles Atkin, 1973) เรียกว่า “ข่าวสารที่ให้ความพึงพอใจทันทีในเชิงการบริโภค” ส่วนข่าวสารที่ลดความไม่รู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมภายนอกนั้น ให้ชื่อว่า “ข่าวสารที่ใช้ประโยชน์เป็นเครื่องมือช่วยในการตัดสินใจช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความคิด และแก้ปัญหาต่าง ๆ”

3) พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของผู้ฟัง

พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของประชาชน เป็นแรงผลักดันให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดเลือกรับสื่อซึ่งมีปัจจัยหลายประการที่เป็นแรงผลักดันให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดได้มีการใช้สื่อ ดังนี้

(1) ความเหงา ด้วยเหตุผลที่ว่าโดยปกติคนเราไม่ชอบอยู่ตามลำพัง เพราะจะเกิดความรู้สึกสับสน วิตกกังวล หวาดกลัว และการเมินเฉยจากสังคม คนเราจึงมีการรวมกลุ่มกันอยู่ เพื่อสังสรรค์กับผู้อื่นเท่าที่โอกาสจะเอื้ออำนวยให้ แต่ถ้าไม่สามารถติดต่อสังสรรค์กับบุคคลใดโดยตรง คนเราก็จะอยู่กับสื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในการสื่อสาร และแท้จริงแล้วคนบางคนพอใจที่จะอยู่กับสื่อมวลชนมากกว่าสื่อบุคคลด้วยซ้ำ เพราะสื่อมวลชนเป็นเพื่อแก้เหงาได้ดี ไม่สร้างแรงกดดันในการสนทนา หรือทางสังคมแก่ผู้รับ

(2) ความอยากรู้อยากเห็น ซึ่งเป็นคุณสมบัติขั้นพื้นฐานของมนุษย์ คนเราอยากรู้อยากเห็นตั้งแต่สิ่งที่อยู่ใกล้ตัว จนกระทั่งสิ่งที่อยู่ไกลตัวออกไปตามลำดับ ทั้งที่เป็นวัตถุ สิ่งของ ความคิดหรือการกระทำต่าง ๆ ของผู้อื่น ซึ่งสื่อมวลชนเป็นสิ่งที่สามารถตอบสนองความต้องการในสิ่งเหล่านี้ได้ดีที่สุด

(3) ประโยชน์ใช้สอยของตนเอง เพราะมนุษย์ต้องการแสวงหาและใช้ข่าวสารเพื่อเป็นประโยชน์แก่ตนเอง ทั้งเพื่อเสริมสร้างบารมีของตนเอง เพื่อให้ได้รับความสะดวกสบาย หรือเพื่อความสนุกสนานบันเทิง ซึ่งข่าวสารเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นประโยชน์ทางด้านไหน ก็สามารถหาได้จากสื่อมวลชน โดยผู้รับข่าวสารมักแสวงหาข่าวสารที่มาสนับสนุนความคิดเห็นที่มีอยู่ก่อน (Preconceptions) แล้ว รวมทั้งอคติของตนเองอย่างไม่รู้ตัวเสมอ ดังนั้น ผู้รับข่าวสารที่แสวงหาข่าวสารที่สอดคล้องกับท่าทีทางจิตใจที่มีอยู่ก่อนหน้านั้นแล้ว (Predispositions) ข่าวสารที่แสวงหาจึงไม่เป็นข่าวสารที่ขัดแย้งกับความเชื่อของตน

(4) ลักษณะเฉพาะของสื่อมวลชนโดยทั่วไป เนื่องจากสื่อมวลชนแต่ละอย่างมีลักษณะเฉพาะตัว ดังนั้นผู้รับข่าวสารแต่ละคนย่อมหันเข้าหาลักษณะเฉพาะบางอย่างจากสื่อที่

สนองความต้องการและทำให้ตนเองเกิดความพึงพอใจ เช่น หนังสือพิมพ์ มีลักษณะเฉพาะที่สำคัญคือ ให้ข่าวสารละเอียด ราคาถูกและสามารถนำติดตัวได้สะดวก เป็นสิ่งแสดงสถานภาพทางสังคมและเป็นการสัมผัสกับสังคมภายนอก ส่วนสื่อวิทยุและโทรทัศน์ ก็เป็นสิ่งที่มีความเฉพาะ เช่น สามารถปลดปล่อยอารมณ์ได้ดีที่สุด ทำให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจที่ได้แข่งขันและสามารถเอาชนะผู้อื่นได้ (เช่น รายการแข่งขันเกมส์โชว์, รายการทนายปัญหา) สามารถชดเชยความรู้สึกที่ตนเองไม่มี เป็นต้น

4) ลักษณะทางประชากรของผู้รับข่าวสาร (Demographic Characteristics of Audience)

(1) อายุ (Age)

อายุของผู้รับข่าวสารเป็นลักษณะประการหนึ่งที่สามารถใช้ในการวิเคราะห์ผู้รับข่าวสาร อายุเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนมีความแตกต่างกันในเรื่องความคิดและพฤติกรรม โดยทั่วไปแล้ว คนที่มีอายุน้อยกว่ามักมีความคิดเสรีนิยมมากกว่า (More Liberal) คนที่มีอายุมาก ในขณะที่คนที่มีอายุมากมักมีความคิดอนุรักษนิยมมากกว่า (More Conservative) คนที่มีอายุน้อยมักเป็นคนที่ยึดถืออุดมการณ์กว่า (More Idealistic) ใจร้อนกว่า (More Impatient) และมองโลกในแง่ที่ดีกว่า (More Optimistic) คนที่มีอายุมาก ในขณะที่คนที่มีอายุมากมักเป็นคนที่ยึดถือการปฏิบัติมากกว่า (More Pragmatic) มีความระมัดระวัง (Cautious) และมองโลกในแง่ร้าย (Pessimistic) สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก คนที่มีอายุมีประสบการณ์ในชีวิต ซึ่งเคยผ่านยุคเห็นต่าง ๆ ตลอดจนมีความผูกพันที่ยาวนานและมีผลประโยชน์ในสังคมมากกว่าคนที่มีอายุน้อย คนที่มีอายุมากกว่ามีทรัพย์สินสมบัติมากกว่าคนที่มีอายุน้อย จึงมักไม่ค่อยยอมให้มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในสังคม เพราะการเปลี่ยนแปลงในสังคมย่อมมีผลกระทบต่อทรัพย์สิน สถานะทางสังคมและความลำบากในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ คนที่รุ่นต่างกันยังมีประสบการณ์ชีวิตที่แตกต่างกันไปด้วย ประสบการณ์บางอย่างของคนรุ่นเก่าเป็นประสบการณ์ที่เข้มข้นลำบากยากแค้น ซึ่งคนรุ่นใหม่ ไม่เคยประสบไม่เคยรู้รสชาติ จึงทำให้ทัศนคติและความรู้สึกนึกคิดของคนต่างรุ่นต่างวัยไม่เหมือนกัน เช่น คนในรุ่นใหม่ไม่เคยประสบกับปัญหาน้ำท่วมกรุงเทพฯ ครั้งใหญ่เมื่อ พ.ศ. 2485 ไม่เคยรู้เรื่องข้าวยากหมากแพงและภัยอันตรายในสมัยสงครามมหาเอเชียบูรพา ไม่เคยรู้เรื่องการเลือกตั้งทุจริต เมื่อปี พ.ศ. 2500 เป็นต้น

นอกจากความแตกต่างในเรื่องความคิดแล้ว อายุยังเป็นสิ่งกำหนดความแตกต่างในเรื่องความยากง่ายในการชักจูงใจด้วย การวิจัยทางจิตวิทยาพบว่า เมื่อคนมีอายุมากขึ้น โอกาสที่คนจะเปลี่ยนใจหรือถูกชักจูงใจจะน้อยลง นอกจากนี้คนที่มีวัยต่างกันมักมีความต้องการในสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันไปด้วย เช่น คนวัยกลางคนและคนสูงอายุมักคิดถึงเรื่องความปลอดภัย

ในชีวิตและทรัพย์สิน การรักษาพยาบาล การมีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง ในขณะที่คนหนุ่มสาวอาจสนใจในเรื่องการศึกษา ความยุติธรรมและความเสมอภาคในสังคม

ลักษณะของการใช้สื่อมวลชนก็แตกต่างกัน คนที่มีอายุมากมักใช้สื่อมวลชนเพื่อแสวงหาข่าวสารหนัก ๆ มากกว่าเพื่อความบันเทิง อ่านจดหมายถึงบรรณาธิการ ข่าวการบ้านการเมือง หรือบทบรรณาธิการมากกว่าอ่านเรื่องตลกหรือข่าวกีฬา ในขณะที่คนที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีไม่ค่อยอ่านบทบรรณาธิการ ในการฟังวิทยุก็เช่นกัน คนที่มีอายุมากมักฟังรายการหนัก ๆ เช่น ข่าว การอภิปรายปัญหาสังคม ดนตรีคลาสสิก รายการศาสนาและไม่ค่อยฟังดนตรีสมัยใหม่

(2) เพศ (Sex)

การวิจัยทางจิตวิทยาหลายชิ้นแสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงกับผู้ชายมีความแตกต่างกันอย่างมากในเรื่องความคิด ค่านิยม และทัศนคติ ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมและสังคมกำหนดบทบาทและกิจกรรมของคนสองเพศไว้ต่างกัน ผู้หญิงจึงมักเป็นคนที่จิตใจอ่อนไหวหรือเจ้าอารมณ์ (Emotion) โอนอ่อนผ่อนตาม (Submissive) และเป็นแม่บ้านแม่เรือน (Home-Oriented) นอกจากนี้ยังพบว่าผู้หญิงถูกชักจูงใจได้ง่ายกว่าผู้ชาย เช่น การวิจัยที่ทดลองทำกับนักศึกษามหาวิทยาลัยวอชิงตัน โดยให้นักศึกษาหญิงและชายฟังปาฐกถาที่คัดค้านการเข้ามาแทรกแซงในเรื่องสาธารณสุขและการศึกษาของรัฐบาลกลาง ผลของการทดสอบปรากฏว่า นักศึกษาหญิงเปลี่ยนแปลงทัศนคติของตนหรือถูกชักจูงใจได้นักศึกษายชาย และผู้ชายยังใช้เหตุผลมากกว่าผู้หญิงและจดจำข่าวได้มากกว่าผู้หญิงด้วย แต่ผู้หญิงเป็นเพศที่หยิ่งถึงจิตใจของคนได้ดีกว่าผู้ชาย (More People-Centered)

(3) สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ (Socio-economic Status)

การวิจัยทางนิเทศศาสตร์ได้ชี้ให้เห็นว่าสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้รับข่าวสารมีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อปฏิกิริยาของผู้รับข่าวสารที่มีต่อผู้ส่งข่าวสารและข่าวสาร สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจทำให้คนมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน มีประสบการณ์ต่างกัน มีทัศนคติ ค่านิยมและเป้าหมายที่ต่างกัน คนที่มีพื้นฐานทางครอบครัวต่างกันย่อมมีค่านิยม ความคิด ความเชื่อ ตลอดจนพฤติกรรมที่ต่างกัน ทฤษฎีทางสังคมวิทยาทั้งหลายได้ยอมรับอิทธิพลของครอบครัวที่มีต่อทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลโดยทั่วไป และถือว่าครอบครัวเป็นสังคมแรกของบุคคล ในทำนองเดียวกันคนที่มีอาชีพต่างกันย่อมมองโลก มีแนวคิด มีอุดมการณ์ มีค่านิยมต่อสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันไป คนที่รับราชการมักคำนึงถึงเรื่องยศฐาบรรดาศักดิ์ ศักดิ์ศรี และเกียรติภูมิของความเป็นข้าราชการ ในขณะที่คนทำงานธุรกิจเอกชน อาจคำนึงถึงรายได้และการมีศักดิ์ศรีของตนด้วยเงินทองที่สามารถซื้อหาหรือจับจ่ายใช้สอย สิ่งที่ตนต้องการเพื่อรักษาสถานะ

ภาพในสังคมของตน แม้แต่คนที่รับราชการด้วยกันก็มีความคิดเห็นและค่านิยม ตลอดจนพฤติกรรมที่แตกต่างกัน อาจารย์มหาวิทยาลัยถูกกำหนดบทบาท โดยสังคมให้เป็นสมณะ ชลุกอยู่กับ การค้นคว้าตำราและการทดลอง ยึดมั่นในอุดมการณ์ และมีอิสระเสรีในความคิด จนกระทั่ง กลายเป็นคนที่ยืนอยู่บนหอคอยงาช้าง ไม่รู้จักสัมผัสความจริง ในขณะที่ทหารมีความยึดมั่นในกฎ ระเบียบ มีพฤติกรรมที่เข้มแข็งน่าหวาดหวั่นบางครั้งกลายเป็นคนกร้าวร้าว แพทย์ ตำรวจ อัยการ ผู้พิพากษา ฯลฯ ก็ล้วนแล้วแต่มีความคิด ทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ และพฤติกรรม แตกต่างกันไป นอกจากครอบครัวและอาชีพแล้ว รายได้ ตลอดจนเชื้อชาติก็มีบทบาทสำคัญต่อผู้ รับข่าวสารด้วย รายได้ย่อมเป็นเครื่องกำหนดความต้องการของคน ตลอดจนกำหนดความคิดของ คนเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ และพฤติกรรมต่าง ๆ การแนะนำให้ชาวนาที่ยากจน หันมาใช้เครื่องจักรแทน วัวควายในการทำงานนั้น คงยากกว่าการแนะนำให้คนที่มียาขายได้มาก ๆ ซื้อเครื่องซักผ้าหรือรถยนต์ คันใหม่ นอกจากนั้นคนที่ฐานะดีหรือมียาขายได้สูง ยังมักใช้สื่อมวลชนมากด้วย และการใช้สื่อมวล ชนก็มักใช้เพื่อแสวงหา เรื่องราวข่าวสารที่หนัก ๆ เช่น อ่านบทบรรณาธิการ อ่านหรือดูหรือฟัง เรื่องการบ้านการเมือง ปัญหาสังคมและเศรษฐกิจ เป็นต้น คนต่างเชื้อชาติกันย่อมมีวัฒนธรรม ย่อยของแต่ละชาติที่คอยกำกับค่านิยม ทัศนคติ ความคิดและพฤติกรรมของคนเชื้อชาตินั้น

(4) การศึกษา (Education)

การศึกษาหรือความรู้ (Knowledge) เป็นลักษณะอีกประการหนึ่ง ที่มีอิทธิ พลต่อผู้รับข่าวสาร ดังนั้นคนที่ได้รับการศึกษาในระดับที่ต่างกัน ในยุคสมัยที่ต่างกัน ในระบบ การศึกษาที่ต่างกัน ในสาขาวิชาที่ต่างกัน จึงย่อมมีความรู้สึนึกคิด อุดมการณ์ และความ ต้องการที่แตกต่างกันไป นอกจากนั้นตัวครูผู้สอน ก็มีอิทธิพลต่อความคิดของผู้เรียนด้วย เพราะ ผู้สอนได้สอดแทรกความรู้สึนึกคิดของตัวเองให้กับผู้เรียน ในทำนองเดียวกับที่พ่อแม่ได้สอดแทรก ความคิดของตนให้แก่บุตรในการอบรมเลี้ยงดู คนที่มีการศึกษาสูงหรือมีความรู้ดีจะได้เปรียบ อย่างมากในการที่จะเป็นผู้รับข่าวสารที่ดี ทั้งนี้เพราะคนเหล่านี้มีความรู้กว้างขวางในหลายเรื่อง มีความเข้าใจศัพท์มาก และมีความเข้าใจข่าวสารได้ดี แต่คนเหล่านี้มักเป็นคนที่ไม่ค่อยเชื่ออะไร ง่าย ๆ โดยทั่วไปแล้วคนที่มีการศึกษาสูงมักใช้สื่อมวลชนมากกว่าคนที่มีการศึกษาต่ำ และคนที่ม ีการศึกษาสูงมักจะใช้สื่อมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์ ในขณะที่คนที่มีการศึกษาต่ำ มักจะใช้สื่อ ประเภทวิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ หากผู้มีการศึกษาสูงมีเวลาว่างพอ คนเหล่านี้จะใช้ทั้งสื่อประเภทสิ่งพิมพ์ สื่อประเภทวิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์ แต่หากมีเวลา จำกัดผู้ที่มีการศึกษาสูง มักแสวงหาข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ มากกว่าสื่อประเภทอื่น

ข้อควรคำนึงประการหนึ่งในการวิเคราะห์การศึกษาของผู้รับข่าวสารก็คือ ต้องไม่วิเคราะห์ความรู้ของผู้รับข่าวสารโดยเฉพาะพื้นฐานของการศึกษาที่ได้จากสถาบันการศึกษาของผู้รับข่าวสารเท่านั้น เพราะการแสวงหาความรู้สามารถกระทำได้ด้วยตัวเองตลอดชีวิตจากแหล่งอื่น ๆ นอกเหนือจากสถาบันการศึกษา เช่น จากสื่อมวลชน จากตำราต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ การขาดโอกาสในการได้ใช้ความรู้ ก็เป็นสิ่งที่สามารถทำให้ความรู้ความสามารถของคนลดลงได้ ยกตัวอย่างเช่น ในการวิเคราะห์ผู้รับข่าวสารที่เป็นชาวชนบท ซึ่งไม่มีโอกาสได้อ่านหนังสือต่อหลังจากที่ออกจากโรงเรียน หรือระบบการสอนที่ไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้นักเรียนในชนบทไม่มีความสามารถในการอ่านและเขียน (Literacy) เมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษาแล้ว หากเรายึดถือสถิติของทางราชการที่ว่าส่วนใหญ่คนเหล่านี้จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ดังนั้น เราจึงทึกทักเอาว่าคนเหล่านี้สามารถอ่านออกเขียนได้ จึงดำเนินการเผยแพร่ข่าวสารแก่คนเหล่านี้ โดยอาศัยสื่อประเภทสิ่งพิมพ์ ย่อมอาจทำให้การสื่อสารของเราขาดประสิทธิผลได้ เพราะในความเป็นจริงคนเหล่านี้ล้มการอ่านการเขียนไปแล้ว หรืออ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ทั้ง ๆ ที่จบระดับประถมศึกษา การจบระดับศึกษากับความสามารถในการอ่านออกเขียนได้เป็นคนละเรื่องกัน นักนิเทศศาสตร์ที่ทำงานเกี่ยวกับประชาชนในชนบทหรือประชาชนในแหล่งเสื่อมโทรมที่มีการศึกษาต่ำ จึงควรตระหนักเรื่องนี้ให้ดี

2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับสื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจ

สื่อ (Media) เป็นองค์ประกอบตัวที่สามของกระบวนการสื่อสารที่เป็นตัวนำข่าวสารไปสู่ผู้รับ เป็นพาหนะที่นำพาข่าวสารจากผู้ส่งข่าวสารไปยังผู้รับข่าวสาร สามารถจำแนกได้ 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ สื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจ

1) สื่อมวลชน (Mass Media)

สื่อมวลชน หมายถึง สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อสำหรับฉายที่นำข่าวสารไปสู่ผู้รับจำนวนมากได้อย่างรวดเร็วในเวลาใกล้เคียงกันสามารถให้ความรู้และข่าวสารได้ดี และสามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ไม่ฝังรากลึกได้ ซึ่งสื่อมวลชนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์

1.1) สื่อสารมวลชนเป็นกระบวนการ (Process) การสื่อสารประเภทหนึ่งที่มีองค์ประกอบคือ ผู้ส่งข่าวสาร (Source) ข่าวสาร (Message) สื่อมวลชน (Mass Media) ผู้รับข่าวสาร (Mass Audience) (Wright, 1975 อ้างถึงใน ปรมะ สตะเวทิน 2533 : 132-133)

1.2) ลักษณะของการสื่อสารมวลชน (The Nature of Mass Communication) การสื่อสารมวลชนสามารถแยกลักษณะตามองค์ประกอบของกระบวนการสื่อสารได้ดังนี้

(1) ลักษณะของผู้ส่งข่าวสาร (Source) ผู้ส่งข่าวสารมีลักษณะเป็นองค์การที่มีการปฏิบัติงานที่สลับซับซ้อนที่ดำเนินกิจการโดยอาศัยการแบ่งงานกันทำอย่างกว้างขวางและมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการค่อนข้างสูง

(2) ลักษณะของสาร (Message) การสื่อสารมวลชนเป็นการสื่อสารในลักษณะสาธารณะ รวดเร็ว และไม่ยั่งยืน

-ลักษณะสาธารณะ เป็นวิธีการสื่อสารที่มุ่งไปยังสาธารณะ ไม่มุ่งสื่อสารเป็นส่วนตัว ดังนั้น เนื้อหาของข่าวสารที่เผยแพร่ออกไปจึงกว้างขวางเพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้รับรู้ทำให้ผู้รับข่าวสารทั้งหลายสามารถรับทราบข่าวสารเดียวกันได้

-ลักษณะความรวดเร็ว เป็นวิธีการสื่อสารที่มุ่งไปยังผู้รับข่าวสารจำนวนมากในลักษณะที่ผู้รับข่าวสารแต่ละคนได้รับภายในระยะเวลาใกล้เคียงกันหรือแม้แต่ในเวลาเดียวกัน

-ลักษณะของความไม่ยั่งยืนเป็นการสื่อสารที่มีเจตนาที่จะให้ผู้รับข่าวสารใช้เรื่องราวข่าวสารนั้นทันที ข่าวสารที่ส่งออกมานั้นมีลักษณะที่ถูกใช้ให้หมดไปได้

(3) ลักษณะของสื่อ (Channel) สื่อที่ใช้ในกระบวนการสื่อสารมวลชนเรียกว่า สื่อมวลชน (Mass Media) ที่มีหน้าที่นำข่าวสารจากผู้ส่งข่าวสารไปยังผู้รับข่าวสารที่มีจำนวนมากได้อย่างรวดเร็ว สำหรับสื่อมวลชนที่สำคัญ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ โดยสื่อแต่ละประเภทมีลักษณะข้อดีข้อเสียดังตารางที่ 1

1.3) ลักษณะของผู้รับข่าวสาร (Receiver) พิจารณาในแง่ของผู้รับข่าวสารซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการสื่อสารมวลชนแล้วผู้รับข่าวสารมีจำนวนมากมีความแตกต่างกัน ไม่เป็นที่รู้จัก ซึ่งสามารถแบ่งลักษณะของผู้รับข่าวสารได้ดังนี้

(1) ผู้รับข่าวสารจำนวนมาก

ในการสื่อสารมวลชน ผู้รับข่าวสารในกระบวนการสื่อสารมวลชนเรียกว่า "มวลชน" กรณีจะตัดสินใจจำนวนผู้รับข่าวสารเท่าใดต้องอาศัยหลักที่ว่ามวลชนผู้รับข่าวสารจะได้รับสารจากผู้ส่งข่าวสาร ภายในระยะเวลาอันรวดเร็วและจำนวนของผู้รับข่าวสารมีมากจนกระทั่งผู้ส่งข่าวสารไม่สามารถที่จะติดต่อกับผู้รับข่าวสารในลักษณะที่เห็นหน้ากันได้

ตารางที่ 1 ข้อดีและข้อเสียของสื่อแต่ละประเภท

ข้อดี	ข้อเสีย
1. วิทยุ (เกษม จันทรน้อย, 2537 : 34-41)	
1.1 แพร่ข่าวได้ทั่วถึงทุกแห่งเท่าที่คลื่นวิทยุเข้าไปถึงได้	1.1 เป็นสื่อที่ไม่คงทนถาวร ในขณะที่เผยแพร่ประชาชน อาจพลาดทำให้ไม่ได้รับรู้ เรื่องราว
1.2 สามารถฟังได้ขณะกำลังทำกิจกรรมอื่น	1.2 เป็นสื่อที่ไม่มีภาพได้ยินแต่เสียงถ้าผู้จัดรายการจัดไม่ดีก็ยั้งจะน่าเบื่อ ประชาชนก็จะเปลี่ยนสถานีได้ง่าย
1.3 รายการที่นำเสนอให้ความบันเทิงควบคู่ความรู้	1.3 เสนอรายละเอียดได้ไม่มากเนื่องจากมีเวลาจำกัด
1.4 เข้าถึงประชาชนได้ทุกระดับชั้น ประชาชนที่ไม่รู้หนังสือก็สามารถรับฟังได้	
1.5 สามารถพกติดตัวไปฟังได้ทุกแห่งใกล้ชิดกับคนฟังมาก	
1.6 เสนอข่าวสารเหตุการณ์ได้ทันใจติดตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วนำมารายงานได้อย่างรวดเร็ว	
1.7 รายการมีหลากหลายรูปแบบทำให้เกิดความน่าสนใจเร้าใจไม่น่าเบื่อ	
1.8 เครื่องรับวิทยุราคาถูก มีอายุการใช้งานนาน	
2. โทรทัศน์ (พรทิพย์ วรกิจโกศาทร, 2531 : 576)	
2.1 เป็นสื่อที่นำเสนอทั้งภาพและเสียงมีการเคลื่อนไหวสมจริงจึงเป็นสื่อที่น่าสนใจเร้าใจ สร้างความเข้าใจให้ประชาชนได้อย่างแจ่มชัด	2.1 เวลาออกอากาศจำกัดนำเสนอรายละเอียดได้ไม่มาก
2.2 เข้าถึงจำนวนผู้ชมได้เป็นจำนวนมาก	2.2 เป็นสื่อไม่คงทนถาวรถ้าพลาดชมก็ไม่ได้รับข่าวสารเรื่องราวที่น่าสนใจ
2.3 เสนอข่าวสาร สาระ เหตุการณ์ได้อย่างรวดเร็ว	2.3 เครื่องรับโทรทัศน์มีราคาแพง
2.4 รายการที่นำเสนอมีหลายรูปแบบมีชีวิตชีวน่าสนใจ	2.4 กระบวนการผลิตยุ่งยาก
2.5 ประชาชนไม่รู้หนังสือก็รับชมและเข้าใจได้ง่าย	2.5 เวลาชมประชาชนต้องมีสมาธิถึงจะเข้าใจ
3. หนังสือพิมพ์ (ลดาวัลย์ ยมจินดา, 2537 : 160)	
3.1 มีการนำเสนอข่าวสารได้มากเพราะมีเนื้อที่มาก	3.1 ประชาชนเลือกอ่านข่าวหรือคอลัมน์ที่ตนเองชื่นชอบเท่านั้น
3.2 เนื้อหาข่าวสารที่นำเสนอมีหลายประเภท เหมาะกับประชาชนทุก ๆ อาชีพ	3.2 เป็นสื่อที่น่าเบื่อเพราะไม่มีมีการเคลื่อนไหว
3.3 สามารถนำเสนอภาพประกอบข่าวสารทำให้น่าสนใจ	3.3 มีอายุการนำเสนอสั้น
3.4 ราคาถูก	3.4 ประชาชนไม่รู้หนังสืออ่านไม่ออกก็จะไม่ได้รับข่าวสาร
3.5 เป็นสื่อที่คงทนถาวรกลับมาอ่านซ้ำได้ตลอด	
3.6 มีการนำเสนอข่าวรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์	
3.7 สร้างประจักษ์ชัดได้ และเป็นสื่อที่น่าเชื่อถือ	

(2) ผู้รับข่าวสารมีความแตกต่างกัน

ในการสื่อสารนั้นมวลชนหรือผู้รับสารทั้งหลายมีความแตกต่างกัน ข่าวสารที่ส่งไปยังมวลชนนั้นเป็นข่าวที่มุ่งเสนอแก่คนจำนวนมากในสังคมซึ่งมีลักษณะต่าง ๆ กัน

(3) ความไม่เป็นที่รู้จัก

มวลชนผู้รับข่าวสารจะไม่ใช่ที่รู้จักของผู้ส่งข่าวสาร กล่าวคือ ข่าวสารที่ผู้ส่งข่าวสารส่งออกไปนั้นมุ่งส่งไปยังใครก็ตามที่เกี่ยวข้อง ผู้ส่งข่าวสารไม่ได้รู้จักผู้รับสารเป็น คน ๆ ไป ไม่ได้มุ่งที่จะส่งข่าวสารไปยังใครคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เป็นการส่งสารไปยังมวลชนเป็นส่วนรวม

2) อิทธิพลของสื่อมวลชน

ปรมา สตะเวทิน (2533 : 141-146) กล่าวว่า สื่อมวลชนเป็นเพียงสถาบันสังคมสถาบันหนึ่งเช่นเดียวกับสถาบันสังคมอื่น ๆ เช่น พรรคการเมือง สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา ฯลฯ ดังนั้น การดำเนินกิจกรรมของสถาบันสื่อมวลชนจึงย่อมมีผลกระทบต่อสังคมและสมาชิกของสังคมเช่นสถาบันอื่นที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติและพฤติกรรม แต่ในภาวะปัจจุบันบุคคลในสังคมมองว่าสื่อมวลชนมีผลกระทบต่อสังคมทางด้านลบทำให้เกิดสภาพเสื่อมโทรมทางด้านศีลธรรมและด้านจิตใจ มอมเมาประชาชนให้หลงใหลกับกามารมณ์รวมทั้งสร้างรสนิยมต่ำ ๆ ให้แก่ประชาชน เพราะสื่อมวลชนเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับอาชญากรรมความโหดร้ายทารุณ ภาพและเรื่องลามกอนาจารจนทำให้คนเลียนแบบ

อิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อประชาชน เป็นอิทธิพลที่มีเงื่อนไขดังนี้

2.1) อิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อประชาชนเป็นอิทธิพลโดยอ้อมเพราะมีปัจจัยต่างๆ ที่สะกิดกันอิทธิพลของสื่อมวลชน ได้แก่

(1) ความมีใจโน้มเอียงของผู้รับข่าวสาร (Predispositions) ผู้รับข่าวสารมีความคิดเห็น ค่านิยมและมีความโน้มเอียงที่จะประพฤติปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งทัศนคติ ความคิดเห็นและพฤติกรรมเหล่านี้ล้วนแล้วได้รับอิทธิพลจากการคบหาสมาคมกับคนอื่นและจากสถาบันสังคมที่ตนเป็นสมาชิกเมื่อบุคคลผู้นั้นสัมผัสกับสื่อมวลชนเขาก็ำนำเอาทัศนคติ ค่านิยมและพฤติกรรมเหล่านี้ติดตัวมาด้วย

(2) การเลือกของผู้รับข่าวสาร (Selective Processes) ผู้รับข่าวสารมีใจโน้มเอียงที่จะเลือกรับข่าวสารที่สอดคล้องกับความคิดเห็นและความสนใจของตนและจะหลีกเลี่ยงไม่ยอมรับข่าวสารที่ไม่สอดคล้องหรือที่ขัดแย้งกับความคิดเห็นและความสนใจของตน ในการตีความหมายของสารก็เช่นเดียวกันประชาชนจะพยายามตีความข่าวสารที่ตนอ่าน ดู ฟัง ตามความ

เชื่อ และค่านิยมที่ตนมีอยู่เดิมในทำนองเดียวกันประชาชนก็จะเลือกจดจำเฉพาะสิ่งที่สนับสนุนความคิดและความเชื่อของตน

(3) อิทธิพลของบุคคล (Personal Influence) ในกระบวนการสื่อสารข่าวสารจากสื่อมวลชนไม่ได้ไปถึงประชาชนโดยทันที หากแค่ผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ซึ่งแต่ละขั้นตอนจะมีบุคคลเป็นตัวแทรกเพื่อทำหน้าที่ในการถ่ายทอดข่าวสารไปยังประชาชนคนอื่น ๆ ในชุมชนหรือสังคม บุคคลที่ทำหน้าที่ดังกล่าวเรียกว่า ผู้นำความคิดเห็น (Opinion Leaders) จะเป็นบุคคลที่ได้รับความเชื่อถือเลื่อมใสและไว้วางใจจากประชาชนในการถ่ายทอดข่าวสาร ผู้นำความคิดเห็นจะสอดแทรกความรู้สึก นึกคิดของตนเข้าไปด้วยทุกครั้ง

(4) ลักษณะของธุรกิจด้านสื่อมวลชน (Economic Aspects) เป็นลักษณะที่สื่อมวลชนมีอิสระเสรีในการแข่งขันกัน ต่างฝ่ายต่างเสนอความคิดเห็นและค่านิยมที่แตกต่างกันออกไปและประชาชนก็มีเสรีภาพในการที่จะเลือกเชื่อถือความคิดเห็นใดความคิดเห็นหนึ่งได้ สามารถใช้วิจารณญาณของตนตามทัศนคติ ความคิดเห็น และค่านิยมที่มีอยู่

2.2) สื่อมวลชนมีอิทธิพลเป็นเพียงผู้สนับสนุน กล่าวคือ สื่อมวลชนจะสนับสนุนทัศนคติ รสนิยม ความมีใจโน้มเอียง ตลอดจนแนวโน้มด้านพฤติกรรมของประชาชนให้มีความเข้มแข็งขึ้นและพร้อมที่จะแสดงให้ปรากฏออกมาเมื่อมีแรงจูงใจเพียงพอหรือโอกาสเหมาะสม

2.3) อิทธิพลของสื่อมวลชนอาจเป็นผู้เปลี่ยนแปลงประชาชนได้บ้างเช่นกัน แต่มีเงื่อนไขว่าตัวประชาชนมีความโน้มเอียงที่จะเปลี่ยนแปลงอยู่ก่อนแล้ว ซึ่งอาจมาจากไม่พอใจทัศนคติหรือพฤติกรรมของตนที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด จึงเสาะแสวงหาทางเลือกใหม่ ดังนั้น สื่อมวลชนจึงทำหน้าที่เป็นเพียงผู้เสนอหนทางในการเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมเท่านั้น

2.4) อิทธิพลของสื่อมวลชน อาจสร้างทัศนคติและค่านิยมใหม่ให้เกิดแก่ประชาชนได้ในกรณีที่บุคคลนั้นไม่เคยมีความรู้หรือประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งนั้นมาก่อน อย่างไรก็ตามทัศนคติและค่านิยมใหม่นี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นรับข่าวสารที่เสนอเรื่องราวในแนวเดียวกันบ่อย ๆ เท่านั้น อิทธิพลของสื่อมวลชนในแง่นี้มีลักษณะสะสม มิใช่อิทธิพลที่ก่อให้เกิดผลได้ทันทีทันใด หรือในระยะเวลาอันสั้น

3) แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อ

เดอเฟลอร์ (De Fleur, 1970 : 169-170) ให้แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลไว้ 4 ทฤษฎี ดังนี้

3.1) ทฤษฎีความแตกต่างของแต่ละบุคคล กล่าวคือ โครงสร้างทางบุคลิกภาพ ส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน เช่น ทักษะ ค่านิยม และความเชื่อ มีส่วนสำคัญต่อการกำหนดแบบ การรับรู้หรือการเรียนรู้ของมนุษย์เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและข่าวสารต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน ตามทฤษฎีนี้สื่อมวลชนมีอิทธิพลในแง่สร้างการเรียนรู้หรือการย้ำในสิ่งที่เขาารู้อยู่แล้ว

3.2) ทฤษฎีการจัดประเภททางสังคม กล่าวคือ บุคคลในกลุ่มเดียวกันย่อมเปิด รับข่าวสารและมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อเนื้อหาข่าวสารที่คล้ายคลึงกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากความ ใกล้ชิดสนิทสนมผูกพันของกลุ่ม ฉะนั้น สื่อมวลชนจึงมีอิทธิพลต่อกลุ่มคนเหล่านี้ก็ต่อเมื่อข่าวสารที่ ส่งมามีลักษณะที่สอดคล้องกับบรรทัดฐานของกลุ่ม

3.3) ทฤษฎีความสัมพันธ์ทางสังคม กล่าวคือ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายใน กลุ่มแบบไม่เป็นทางการ มีอิทธิพลต่อการสื่อสาร นักสังคมวิทยาชนบทเชื่อว่า เครือญาติของ ชาวนามีส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจยอมรับ หรือไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ และชาว ชนบทมีความผูกพันทางสังคมอย่างแน่นแฟ้นกับเพื่อนบ้าน ผู้นำความคิดเห็นในสังคมจะเป็น บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเผยแพร่ข่าวสารและการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมของบุคคลในสังคมนั้น ในกรณีเช่นนี้สื่อมวลชนจะมีอิทธิพลต่อคนได้ในลักษณะทฤษฎีการสื่อสารสองขั้นตอน (Two-Step Flow Theory) ซึ่งต้องอาศัยอิทธิพลของบุคคล (Personal Influence) เข้าร่วมด้วย

3.4) ทฤษฎีบรรทัดฐานทางสังคม กล่าวคือพฤติกรรมของบุคคลอาจขึ้นอยู่กับ บรรทัดฐานและสภาพแวดล้อมทางสังคม ถ้าสื่อมีเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับบรรทัดฐานทาง สังคม สื่อมวลชนอาจเพียงย้ำบรรทัดฐานเดิมและสร้างบรรทัดฐานใหม่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ฉะนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า สื่อมวลชนทำหน้าที่ทางอ้อม 3 ประการ คือ

(1) สื่อมวลชนจะส่งเสริมสนับสนุนหรือย้ำบรรทัดฐานทางสังคมให้ดำรงอยู่ ตลอดไป

(2) สื่อมวลชนจะสามารถสร้างความรับผิดชอบร่วมกันให้เกิดขึ้นในสังคม

(3) สื่อมวลชนสามารถเปลี่ยนแปลงแบบอย่างการดำเนินชีวิตและพฤติ

กรรมของบุคคลโดยช่วยให้เกิดพฤติกรรมใหม่ แต่ต้องใช้ระยะเวลา

4) สื่อบุคคล

สื่อบุคคล หมายถึง ตัวบุคคลที่นำพาข่าวสารจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่งโดย อาศัยการติดต่อสื่อสารแบบตัวต่อตัวระหว่างบุคคล 2 คน หรือมากกว่า 2 คนขึ้นไป

4.1) การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication)

การสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นการสื่อสารที่ใช้สื่อบุคคลเป็นผู้เผยแพร่ข่าวสารเป็นการสื่อสารแบบเผชิญหน้าและแบบสองทางที่ผู้ส่งข่าวสารและผู้รับสามารถซักถามทำความเข้าใจ และมีปฏิริยาโต้ตอบซึ่งกันและกันโดยทันที เป็นวิธีการที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับข่าวสาร เพราะถ้าผู้รับข่าวสารไม่เข้าใจก็สามารถไต่ถามหรือขอข่าวสารเพิ่มเติมจึงเกิดความมั่นใจที่จะยอมรับคล้อยตามและนำไปสู่การปฏิบัติและผู้ส่งข่าวสารสามารถปรับปรุงแก้ไขข่าวสารที่ส่งออกไปให้เข้ากับความต้องการ และความเข้าใจของผู้รับข่าวสารได้ในเวลาอันรวดเร็ว อีกทั้งเป็นการสื่อสารที่สามารถจัดการเลือกรับข่าวสารของผู้ฟังได้เป็นอย่างดีหรืออาจกล่าวได้ว่าผู้ฟังหลบเลี่ยงการสนทนาได้ยาก

4.2) ประสิทธิภาพของสื่อบุคคล

เสถียร เขยประทับ (2528 : 32) กล่าวถึงประสิทธิภาพของสื่อบุคคลไว้ดังนี้

(1) สามารถทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข่าวสารแบบบุคคลวิถี ถ้าผู้รับข่าวสารไม่เข้าใจก็สามารถไต่ถามหรือขอข่าวสารเพิ่มเติมจากผู้ส่งข่าวสารได้ในเวลาอันรวดเร็ว ส่วนผู้ส่งข่าวสารก็สามารถปรับปรุงแก้ไขข่าวสารที่ส่งออกไปให้เข้ากับความต้องการและความเข้าใจของผู้รับข่าวสารได้ในเวลาอันรวดเร็วเช่นกัน การที่ช่องทางที่เป็นสื่อระหว่างบุคคลมีระดับปฏิริยาตอบสนองหรือปฏิริยาสะท้อนกลับสูง สามารถทำให้ลดอุปสรรคของการสื่อสารที่เกิดจากการเลือกรับข่าวสาร การเลือกแปลหรือตีความสาร และการเลือกจำสารได้

(2) สามารถจูงใจบุคคลได้เปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ฝังรากลึกได้

นอกจากนี้ เสถียร เขยประทับ (2528 : 42) ยังได้แบ่งการสื่อสารระหว่างบุคคลออกเป็น 2 ประเภท คือ

(1) การติดต่อโดยตรง (Direct Contact) การติดต่อโดยตรงนี้ใช้สื่อบุคคลในการเผยแพร่ข่าวสารโดยวิธีเยี่ยมบ้าน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีกับประชาชน วิธีนี้หากประชาชนหรือผู้รับข่าวสารสงสัยไม่เข้าใจก็สามารถซักถามทำความเข้าใจได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ผู้เผยแพร่ข่าวสารยังสามารถสำรวจข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้รับข่าวสารได้ด้วย ฉะนั้นในกิจการเผยแพร่ข่าวสารสร้างความเข้าใจหรือชักจูงโน้มน้าวใจจึงนิยมใช้การติดต่อสื่อสารโดยตรง แต่มีข้อจำกัดคือการสื่อสารประเภทนี้ต้องใช้สื่อบุคคลเป็นจำนวนมาก สิ้นเปลืองเวลา และแรงงานในการเผยแพร่ข่าวสาร

(2) การติดต่อโดยกลุ่ม (Group Contact of Community Public) คือ การติดต่อโดยผ่านกลุ่มจะมีอิทธิพลต่อบุคคลส่วนรวม กลุ่มต่าง ๆ ช่วยให้การสื่อสารของบุคคล

บรรลุป่าหมายได้ สังคมมนุษย์ประกอบด้วยกลุ่มที่ต่างชนิดกัน ส่วนใหญ่ชีวิตที่ร่วมกันอยู่ทั้งหมด จะประกอบกันเป็นแบบแผนปฏิบัติและมีพฤติกรรมร่วมของกลุ่ม เมื่อกลุ่มมีความสนใจมุ่งไปสู่ทิศทางใด บุคคลส่วนใหญ่ในกลุ่มก็จะมี ความสนใจในทางนั้นด้วย การติดต่อโดยกลุ่มนี้อาจทำได้ โดยประชุม อภิปราย และสนทนาภายในกลุ่มคือ จัดกลุ่มคนที่มีความสนใจร่วมกันตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไปให้สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นมีปฏิริยาโต้ตอบกัน ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการตัดสินใจยอมรับหรือปฏิเสธข่าวสาร

4.3) ประสิทธิภาพของสื่อมวลชนและสื่อบุคคล

แคลปเปอร์ (Klapper, 1960 : 15-49) กล่าวถึงอิทธิพลของการสื่อสารมวลชนต่อบุคคลในสังคมว่า เป็นเพียงแรงเสริมในกระบวนการโน้มน้าวใจต่อความคิดหรือทัศนคติที่มีอยู่แล้วของบุคคล การสื่อสารมวลชนมิได้มีอิทธิพลโดยตรงต่อบุคคลจึงต้องอาศัยปัจจัยอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการสื่อสารร่วมด้วย จึงมีอิทธิพลต่อบุคคลได้ ซึ่งได้แก่ อุบัตินัย กระบวนการเลือกรับข่าวสาร บรรทัดฐานของกลุ่ม การเผยแพร่ข่าวสารโดยบุคคลหรือผู้นำความคิดเห็น ระบบการปกครองและระบบการสื่อสารมวลชน

โรเจอร์สและสเวนนิ่ง (Rogers and Svenning, 1969 : 3) กล่าวว่าสื่อบุคคลสามารถเลือกผู้รับข่าวสาร ขจัดการเลือกรับข่าวสารของผู้รับข่าวสารและเพิ่มปริมาณของปฏิริยาตอบโต้ดีกว่าสื่อมวลชน และมีประสิทธิผลในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ดังจะเห็นได้ว่าสื่อทั้งสองชนิดมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ในการปฏิบัติเมื่อนำสื่อมวลชนและสื่อบุคคลมาใช้ควรเป็นการนำมาใช้ร่วมกัน นำมาสนับสนุนซึ่งกันและกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของผู้ส่งข่าวสาร ทั้งนี้สามารถนำสื่อมวลชนและสื่อบุคคลมาเปรียบเทียบกันให้เห็นข้อดีและข้อเสียได้ดังตารางที่ 2

5) สื่อเฉพาะกิจ

สื่อเฉพาะกิจ หมายถึง สื่อที่จัดทำขึ้นเฉพาะกิจเฉพาะกรณี เป็นสื่อที่เสริมเพิ่มเติมรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารหลังจากที่ประชาชนได้รับข่าวสารจากสื่อประเภทอื่น เช่น สื่อมวลชน สื่อบุคคล เป็นสื่อที่จัดทำขึ้นแจกกกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ สื่อเฉพาะกิจสามารถแยกประเภทได้ดังนี้

(1) เอกสารทางราชการ เป็นสื่อที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้จัดทำขึ้นเพื่อใช้แจกจ่ายกลุ่มเป้าหมายเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเฉพาะเรื่อง ผู้จัดทำสามารถกำหนดเนื้อหาหรือรูปแบบได้ให้ตรงกับวัตถุประสงค์ รายละเอียดเนื้อหาที่น่าเสนอเป็นการเพิ่มความเข้าใจต่อกำหนดหรือข้อเท็จจริงที่ชัดเจนเพราะประชาชนสามารถย้อนกลับมาอ่านได้ แต่เอกสารทางราชการก็เหมือนกับสิ่ง

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสียของสื่อมวลชนและสื่อบุคคล

คุณสมบัติในการสื่อสาร	สื่อมวลชน	สื่อบุคคล
1. ลักษณะของการสื่อสาร	เป็นการสื่อสารแบบทางเดียว (One-Way Communication)	เป็นการสื่อสารแบบสองทาง (Two-Way Communication)
2. ความรวดเร็วในการส่งข่าวสารไปยังคนจำนวนมาก	เร็ว	ช้า
3. ความถูกต้องของข่าวสารเมื่อส่งไปยังคนจำนวนมาก	มาก	น้อย
4. ความสามารถในการเลือกผู้รับข่าวสาร	น้อย	มาก
5. ความสามารถในการที่จะจัดการเลือกของผู้รับข่าวสาร (Selectivity Processes)	น้อย	มาก
6. โอกาสที่จะได้รับการสื่อสารกลับ (Feedback)	น้อย	มาก
7. ผล (Effect)	เพิ่มพูนความรู้แก่ผู้รับสาร	เปลี่ยนทัศนคติของผู้รับสาร

ที่มา : Rogers and Svenning, 1969

พิมพ์อื่นที่มีข้อจำกัดในเรื่องความน่าสนใจกล่าวคือ เป็นสื่อที่มีความน่าสนใจน้อยเพราะไม่มีชีวิตชีวา เรียบง่ายไม่มีสีสันหรือรูปภาพประกอบ

(2) แผ่นพับ เป็นสื่อที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เผยแพร่เฉพาะเรื่อง กระบวนการจัดทำใช้เวลาไม่นานจึงจัดทำได้ตลอดและเผยแพร่ได้ตลอดตรงกับกลุ่มเป้าหมาย รูปแบบหลากหลายมีสีสันรูปภาพประกอบสะดุดตา เนื้อหาก็อสั้นกะทัดรัด จดจำได้ง่าย พกพาได้สะดวก เป็นสื่อเสริมสื่ออื่น ๆ แต่แผ่นพับก็มีข้อจำกัดตรงที่วิธีจัดทำให้สะดุดตาน่าจับน่าอ่าน ต้องเน้นความสวยงาม และเนื้อหาต้องทำให้ตรงวัตถุประสงค์ ไม่เช่นนั้นก็สื่อสารไม่ค่อยได้ผล

(3) โปสเตอร์ เป็นสื่อที่จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ความรู้เสริมต่อจากสื่ออื่น ๆ เป็นการเตือนความทรงจำ กระบวนการจัดทำต้องสวย สีสัน สะดุดตา น่าสนใจ มีรูปแบบและขนาดหลากหลาย การนำเสนอภาพต้องชัดเจนสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนโดยง่าย มีข้อความสั้นกะทัดรัด ส่วนมากจะเป็นคำขวัญ แต่หากโปสเตอร์ไม่อยู่ในประเด็นที่กล่าวประชาชนก็จะไม่สนใจผลของการสื่อสารก็จะเป็นไปตามวัตถุประสงค์

แนวความคิดเกี่ยวกับการรับทราบข่าวสารและแนวความคิดเกี่ยวกับสื่อต่าง ๆ สามารถนำมาใช้ในการตั้งคำถามเกี่ยวกับการรับข่าวสารและอธิบายพฤติกรรมในการรับทราบข่าวสารของกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ การเปิดรับข่าวสารของแต่ละบุคคลแตกต่างกัน อันเนื่องมาจากความแตกต่างกันของสภาพแวดล้อมทางสังคม การเลือกรับข่าวสาร และปัจจัยอื่น ๆ

2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับความรู้

1) ความรู้และทัศนคติ

ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนที่จะรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมนั้น ๆ โดยแบ่งออกเป็นความรู้ต่อสถานการณ์หนึ่ง ๆ และความรู้ต่อเรื่องราวทั่วไปในระดับกว้าง

ความรู้นับเป็นความสามารถในการใช้ข้อเท็จจริง ความคิด ความหยั่งรู้หยั่งเห็น ตลอดจนสามารถเชื่อมโยงความรู้กับเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ ซึ่งจะมิมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตมนุษย์ มนุษย์จึงต้องเข้าใจสิ่งแวดล้อมและสังคม และรู้จักการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งที่มาจากสิ่งแวดล้อมและสังคม กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ มนุษย์ต้องหาความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจสาเหตุและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ต่อปรากฏการณ์ทางธรรมชาติและสังคม ซึ่งความรู้ของมนุษย์ได้มีการพัฒนามากมายและมีหลายระดับของความรู้ตามความสามารถและพื้นฐานของมนุษย์ กล่าวคือ

(1) ความรู้ในทัศนะของบุคคลทั่วไป มีลักษณะที่แตกต่างกันไปตามพื้นฐานและความสามารถของแต่ละบุคคล บุคคลทั่วไปในที่นี้หมายถึง ประชาชนที่ประกอบอาชีพที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน เช่น ชาวนา ชาวไร่ พ่อค้า นักธุรกิจ ชาวบ้านทั่วไป และอื่น ๆ บุคคลเหล่านี้มีทัศนะต่อความหมายของความรู้ที่เกิดจากความรู้และความเข้าใจ การถ่ายทอดสืบต่อมาจากประเพณีแต่จะไม่รู้ถึงความหมายที่แท้จริง เป็นความรู้ที่เกี่ยวกับประสบการณ์ทางธรรมชาติและทางสังคมของบุคคล ไม่สามารถเรียบเรียงเป็นความคิดรวบยอดได้

(2) ความรู้ในทัศนะของนักวิชาการ มีลักษณะที่สามารถกล่าวเป็นความคิดรวบยอด มีลักษณะของนามธรรมเป็นส่วนมาก ความรู้ของนักวิชาการ จึงต้องเป็นวิทยาศาสตร์ มีเหตุและผล สามารถพิสูจน์ได้ มีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ นักวิชาการมักมีความสนใจที่จะค้นคว้าหาความรู้ว่ามีระบบตามแขนงวิชาการของตน เพื่อนำความรู้นั้นสร้างขึ้นเป็นหลักทฤษฎีต่อไป

(3) ความรู้ในทัศนะของนักปฏิบัติ ความหมายของความรู้ในทัศนะของนักปฏิบัติ จะเกี่ยวข้องกับความเข้าใจในเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทั้งทางธรรมชาติและสังคม ที่

อธิบายได้ในลักษณะที่สามารถนำไปใช้ได้ อาจกล่าวได้ว่านักปฏิบัติเป็นบุคคลที่เชื่อมโยงระหว่างความรู้ของนักวิชาการและบุคคลทั่วไป เพื่อนำความรู้นั้นลงไปทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม ระดับความนึกคิดความลึกซึ้งของความรู้อาจอยู่ระหว่างนามธรรมและรูปธรรม ตามความเข้าใจของทัศนะบุคคลทั่วไป

สรุปได้ว่าความรู้ คือ ความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ และรายละเอียดต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้รับจากการเรียนรู้ประสบการณ์และการศึกษา การรับรู้ข้อเท็จจริงเหล่านี้ต้องชัดเจนและเก็บรวบรวมสะสมไว้ สามารถแบ่งระดับความรู้ได้ 6 ขั้นตอนคือ ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล และจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความรู้ จะเห็นว่าความรู้เป็นผลสัมฤทธิ์ของการศึกษา หรือการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ของมนุษย์ ซึ่งมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องทางด้านสติปัญญาและปัจจัยทางด้านสังคมเศรษฐกิจ ในการศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งที่จะศึกษาความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนและศึกษาตัวแปรต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ของประชาชนต่อสิ่งแวดล้อมทางด้านต่าง ๆ กล่าวคือ ความรู้เกี่ยวกับความหมายของสิ่งแวดล้อม ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรธรรมชาติ ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และความรู้เกี่ยวกับบทบาทของประชาชนในการช่วยแก้ปัญหา

2) ระดับความรู้

บลูมและคณะ (Bloom et al., 1971 : 65) และ เกศินี จุฑาวิจิตร (2542 : 76-77) ได้แบ่งระดับความรู้ ออกได้เป็น 6 ระดับ ดังนี้คือ

(1) ระดับที่ระลึกได้ (Recall) หมายถึง การเรียนรู้ในลักษณะที่จดจำเรื่องเฉพาะวิธีปฏิบัติ กระบวนการและแบบแผนได้ ความสำเร็จในระดับนี้คือ ความสามารถในการดึงข้อมูลจากความจำออกมาได้

(2) ระดับที่รวบรวมสาระสำคัญได้ (Comprehension) หมายความว่า บุคคลสามารถทำบางสิ่งบางอย่างได้มากกว่าการจดจำเนื้อหาที่ได้รับ เช่น สามารถเขียนข้อความเหล่านั้นด้วยถ้อยคำของตนเองได้ สามารถแสดงให้เห็นได้ด้วยภาพให้ความหมายที่ลึกซึ้ง แปลความและเปรียบเทียบความคิดอื่น ๆ หรือคาดคะเนผลที่เกิดขึ้นต่อไปได้

(3) ระดับการนำไปใช้ (Application) เป็นความสามารถที่จะนำข้อเท็จจริงและความคิดที่เป็นนามธรรมไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

(4) ระดับการวิเคราะห์ (Analysis) คือ เป็นความสามารถในการใช้ความคิดในรูปของการนำความคิดมาแยกเป็นส่วน เป็นประเภท หรือนำข้อมูลมาประกอบกันเพื่อการปฏิบัติของตนเอง

(5) ระดับการสังเคราะห์ (Synthesis) คือ การนำข้อมูลและแนวความคิดมาประกอบกัน แล้วนำไปสู่การสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นสิ่งใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม

(6) ระดับการประเมินผล (Evaluation) คือ ความสามารถในการตัดสินใจ การใช้ข้อมูลเพื่อตั้งหลักเกณฑ์ (Criteria) การรวบรวมและวัดข้อมูลตามมาตรฐาน (Standard) ที่วางไว้ เพื่อให้ข้อตัดสินถึงระดับของประสิทธิผลของกิจกรรมแต่ละอย่าง

3) หลักการเรียนรู้

นักสังคมศาสตร์หลายท่านเช่น เกคินี จุฑาวิจิตร (2542 : 77) ได้แนะถึงหลักการของการเรียนรู้บางประการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับการสื่อสาร กล่าวคือ

(1) บุคคลแต่ละคนมีความสามารถในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ดังนั้นการศึกษาเรื่องราวใด ๆ ก็ตาม จำเป็นต้องคำนึงถึงลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย เป็นต้นว่า คนหนุ่มสาวมักเรียนรู้ได้เร็วและง่ายกว่าคนสูงอายุ คนฉลาดเข้าใจเรื่องราวที่ซับซ้อนได้ง่ายกว่าคนโง่

(2) การเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับการตอบสนองทางอารมณ์ โดยทั่วไปแล้วการสรรเสริญจะให้ประสิทธิภาพในการเรียนรู้ได้มากกว่าการทำโทษ แต่บางครั้งการถูกทำโทษก็ก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีเช่นเดียวกัน ถ้ามีการกระตุ้นให้เกิดการตอบสนองทางอารมณ์อย่างรุนแรง

(3) การแสดงให้เห็นว่าควรทำอย่างไรดีกว่าการบอกเฉย ๆ เพราะการแสดงให้เห็นวิธีการให้ผู้รับได้เห็นว่าจะควรทำอย่างไร เป็นวิธีที่ดีที่สุดในการให้การเรียนรู้ในเรื่องที่ซับซ้อน

(4) ทศนคติที่ผู้รับข่าวสารมีต่อผู้ส่งข่าวสารมีผลต่อทัศนคติที่มีต่อข่าวสารนั้นด้วย บางครั้งการที่บอกว่า "ใครเป็นคนพูด" มีความสำคัญพอ ๆ กับบอกว่า "พูดว่าอะไร" อย่างไรก็ตามในระยะยาวตัวข่าวสารจะมีความสำคัญมากกว่า

(5) ความจำมีความสัมพันธ์กับความใหม่ของเรื่องราว หรือเหตุการณ์ คนเรามักจะจำและมีการตอบสนองต่อข่าวสารที่เพิ่งได้รับสด ๆ และการให้ข่าวสารซ้ำ ๆ กัน จะก่อให้เกิดการจดจำและเก็บข่าวสารนั้นไว้

(6) การมีส่วนร่วมทำให้เกิดการเรียนรู้ คนเราจะเรียนรู้ได้ดีขึ้น เมื่อได้มีการทดลองทำ

(7) การนำเสนอด้วยวิธีแปลกใหม่โดยใช้วิธีที่เป็นการกระตุ้นให้เกิดการตอบสนองทางอารมณ์สูง จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้มากกว่าการนำเสนอด้วยวิธีธรรมดา

4) ส่วนประกอบของความรู้

ความรู้ประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

(1) ความรู้เกี่ยวกับสิ่งเฉพาะ (Knowledge of Specifics) เป็นการจดจำสิ่งต่าง ๆ อย่างโดดเดี่ยว เป็นการเชื่อมโยงของสัญลักษณ์กับสิ่งที่ป็นรูปธรรม เป็นรากฐานของการสร้างความคิดที่เป็นนามธรรม

(2) ความรู้เกี่ยวกับความหมายของความรู้ (Knowledge of Terminology) เป็นความรู้เกี่ยวกับความหมายของสัญลักษณ์ของศัพท์ต่าง ๆ เป็นข้อความหรือศัพท์ทางเทคนิค

(3) ความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงเฉพาะ เช่น ความรู้เกี่ยวกับชื่อบุคคล สถานที่ เหตุการณ์ เวลา

(4) ความรู้เกี่ยวกับวิถีทางในการจัดการเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะ เช่น ความรู้ในการจัดระเบียบการศึกษา การวิจารณ์ รวมถึงวิธีการสืบสวน มาตรฐานในการตัดสินเป็นความรู้อยู่กลางระหว่างสิ่งที่ป็นรูปธรรมกับนามธรรม

(5) ความรู้ในระเบียบแบบกลุ่ม (Knowledge of Conventions) เป็นสิ่งกำหนดเอาไว้โดยข้อตกลงของกลุ่มอาชีพ

(6) ความรู้เกี่ยวกับแนวโน้มหรือเหตุการณ์ตามลำดับต่อเนื่องเป็นความรู้เกี่ยวกับขบวนการ

(7) ความรู้เกี่ยวกับการจัดแยกประเภท

(8) ความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์ (Criteria)

(9) ความรู้เกี่ยวกับวิธีการ (Methodology) เช่น ความรู้เกี่ยวกับวิธีการทางวิทยาศาสตร์

(10) ความรู้เกี่ยวกับนามธรรมของวิชาด้านต่าง ๆ ด้านใดด้านหนึ่งส่วนมากเป็นทฤษฎี กฎเกณฑ์ เป็นระดับสูงสุดของนามธรรม (Abstraction)

(11) ความรู้เกี่ยวกับหลักการและสรุป

(12) ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและโครงสร้าง (Theories and Structure) เป็นการรวมหลักการหรือการสรุปเข้าเกี่ยวพันกันเป็นระบบ

5) การวัดความรู้

เครื่องมือในการวัดความรู้มีหลายชนิด แต่ละชนิดก็เหมาะสมกับการวัดความรู้ตามคุณลักษณะซึ่งแตกต่างกันออกไป เครื่องมือที่ใช้วัดความรู้ที่นิยมใช้กันมากคือ แบบทดสอบซึ่งแบบทดสอบถือว่าเป็นสิ่งเร้าเพื่อนำไปเร้าผู้ถูกสอบให้แสดงอาการตอบสนองออกมาด้วยพฤติกรรมบางอย่างเช่น การพูด เขียน ทำท่าทาง ฯลฯ เพื่อให้สามารถสังเกตเห็นหรือสามารถนับ

จำนวนปริมาณได้เพื่อนำไปแทนอันดับหรือคุณลักษณะของบุคคลนั้น รูปแบบของข้อสอบหรือแบบทดสอบมี 3 ลักษณะ คือ

5.1) ข้อสอบปากเปล่า เป็นการทดสอบโดยได้ตอบด้วยวาจาหรือคำพูดระหว่างผู้ทำการสอบกับผู้ถูกสอบโดยตรง หรือบางครั้งเรียกว่า “การสัมภาษณ์”

5.2) ข้อสอบข้อเขียน ซึ่งแบ่งเป็น 2 แบบ คือ

(1) แบบความเรียง เป็นแบบที่ต้องการให้ผู้ตอบอธิบาย บรรยาย ประพันธ์ หรือวิจารณ์เรื่องราวที่เกี่ยวกับความรู้

(2) แบบจำกัดคำตอบ เป็นข้อสอบที่ให้ผู้ถูกสอบพิจารณาเปรียบเทียบตัดสินข้อความหรือรายละเอียดต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่ 4 แบบคือ แบบถูกผิด แบบเติมคำ แบบจับคู่ และแบบเลือกคำตอบ

5.3) ข้อสอบภาคปฏิบัติ เป็นข้อสอบที่ไม่ต้องการให้ผู้ถูกสอบตอบสนองออกมาด้วยคำพูดหรือการเขียน เครื่องหมายใด แต่มุ่งให้แสดงพฤติกรรมด้วยการกระทำจริง

6) ความสำคัญของการมีความรู้ต่อการส่งเสริมและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้ดำรงอยู่เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในระยะยาวต่อไปนั้น การให้ความรู้แก่บุคคลกลุ่มต่าง ๆ ในเนื้อหาที่ถูกต้องอยู่บนพื้นฐานความเป็นจริงช่วยให้บุคคลเกิดความรู้ ความเข้าใจในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม สร้างความตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ปรากฏ รวมทั้งฝึกทักษะและปลูกฝังค่านิยมในการที่จะรับผิดชอบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและคุณภาพของสังคมโดยส่วนรวมด้วย

การดำเนินการให้ความรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อมแก่กลุ่มเป้าหมายกลุ่มใดก็ตามการมีความรู้ที่ถูกต้องแม่นยำเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่ง นอกจากความถูกต้องในเนื้อหาสาระทางสิ่งแวดล้อมแล้ว กระบวนการการให้ความรู้ ความเข้าใจก็เป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงเช่นกัน ควรมีการดำเนินการอย่างมีขั้นตอนและครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ อย่างครบถ้วน ทั้งนี้เพื่อผู้รับจะได้รับความรู้ถูกต้องชัดเจนและมีความเข้าใจต่อเรื่องนั้นอย่างแท้จริง ประโยชน์ก็ตามมา นอกจากจะมีความรู้ความเข้าใจแล้วยังสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติหรือดำเนินการจัดการกับสภาพแวดล้อมของตนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งแท้จริงก็เป็นการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ต่อไปอย่างมีคุณภาพนั่นเอง

2.5 แนวความคิดเกี่ยวกับความตระหนัก

1) ความหมาย

บลูมและคณะ (Bloom et al., 1971 : 271) ได้กล่าวถึงความตระหนัก (Awareness) ในความหมายที่ค่อนข้างกว้างว่า ความตระหนักเป็นขั้นต่ำสุดของภาคอารมณ์และความรู้สึก (Affective Domain) ความตระหนักเกือบคล้ายกับความรู้ตรงที่ทั้งความรู้และความตระหนักต่างไม่เน้นที่ลักษณะสิ่งเร้า แต่ความตระหนักต่างกับความรู้ตรงที่ความตระหนักไม่จำเป็นต้องเน้นปรากฏการณ์หรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด ความตระหนักจะเกิดขึ้นเมื่อมีสิ่งเร้ามาเร้าให้เกิดความตระหนัก

อีเซนค์ และอาร์โนลด์ (Eysench and Arnold, 1972 : 110) ได้อธิบาย “ความตระหนัก” ในแง่ของจิตวิทยาว่า ความตระหนักเป็นความสัมพันธ์ของความสำนึก (Consciousness) และทัศนคติ (Attitudes) ความตระหนักเป็นภาวะของจิตใจซึ่งไม่อาจแยกเป็นความรู้สึกหรือความคิดเพียงอย่างเดียวโดยเด็ดขาด

จากความหมายของความตระหนักที่นักวิชาการในสาขาต่าง ๆ ได้ให้ความหมายไว้พอสรุปได้ว่าความตระหนักเป็นสภาวะทางจิตใจที่เกี่ยวกับความรู้สึก ความคิดและความปรารถนาต่าง ๆ ต่อสิ่งหนึ่งหรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งด้วยการพูด เขียน หรืออื่น ๆ โดยอาศัยระยะเวลาหรือประสบการณ์หรือสภาพแวดล้อมในชุมชนหรือสิ่งเร้าภายนอกเป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลเกิดความตระหนักขึ้น เป็นภาวะที่บุคคลเข้าใจและประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นที่เกี่ยวข้องกับตนเองได้เมื่อเผชิญกับเหตุการณ์หรือสภาพแวดล้อมอย่างหนึ่งอย่างใด หรืออาจกล่าวได้ว่าความตระหนักมีความหมายเหมือนกับความสำนึกนั่นเอง

2) องค์ประกอบของความตระหนัก

องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความตระหนัก มี 3 ประการ คือ

(1) พุทธิปัญญาหรือความรู้ความเข้าใจ (Cognitive or Belief Component) ความรู้หรือความเข้าใจที่เริ่มต้นจากระดับง่ายและมีการพัฒนามากขึ้นตามลำดับ

(2) อารมณ์ความรู้สึก (Affective Component) เป็นความรู้สึกด้านทัศนคติ ค่านิยม ความตระหนัก ชอบหรือไม่ชอบ ดีหรือไม่ดี เป็นองค์ประกอบในการประเมินสิ่งเร้าต่าง ๆ

(3) พฤติกรรม (Behavioral Component) เป็นการแสดงออกทั้งทางวาจา กิริยา ท่าทางที่มีต่อสิ่งเร้าหรือแนวโน้มที่บุคคลกระทำ

3) ปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนัก

ความตระหนัก เป็นพฤติกรรมทางด้านอารมณ์หรือความรู้สึก (Affective Domain) เกือบคล้ายความรู้ (Knowledge) ซึ่งเป็นพฤติกรรมขั้นต่ำสุดของความรู้ ความคิด

(Cognitive Domain) ปัจจัยด้านความรู้สึกหรืออารมณ์นั้นมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความรู้ ความคิดเสมอ (ประสาธ อิศรปริดา, 2523 : 177) ความรู้เป็นสิ่งที่เกิดจากข้อเท็จจริง จาก ประสบการณ์ การสัมผัส และการใช้จิตไตร่ตรอง คิดหาเหตุผล แต่ความตระหนักเป็นเรื่องของ โอกาส การได้รับการสัมผัสจากสิ่งเร้าหรือสิ่งแวดล้อมโดยไม่ตั้งใจ การใช้จิตไตร่ตรองแล้วจึงเกิด ความสำนึกต่อปรากฏการณ์หรือสถานการณ์นั้น ๆ และในเรื่องของความตระหนักนี้จะไม่เกี่ยวข้อง กับการจำหรือการระลึกมากนัก เพียงแต่จะรู้สึกว่ามีสิ่งนั้นอยู่ (Conscious of Something) จำแนกและรับรู้ (Recognitive) ลักษณะสิ่งของนั้น ๆ เป็นสิ่งเร้าออกมาตรงว่ามีลักษณะเป็นเช่นไร โดยไม่มีความรู้สึกในการประเมินเข้าร่วมด้วย และยังไม่สามารถบ่งบอกออกมาได้ว่าคุณสมบัติใด ของสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดความตระหนักต่อสิ่งนั้น หรืออาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าความรู้หรือการศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความตระหนักนั่นเอง

4) การวัดความตระหนัก

ความตระหนัก เป็นพฤติกรรมเกี่ยวกับความรู้สำนึกว่ามีสิ่งนั้นอยู่ (Conscious of Something) จำแนกและรับรู้ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ละเอียดอ่อนเกี่ยวกับด้านความรู้สึก อารมณ์ ดังนั้น การที่จะทำการวัดและประเมินผลจึงต้องมีหลักการและวิธีการ ตลอดจนเทคนิคเฉพาะจึงจะ วัดความรู้และอารมณ์ดังกล่าวออกมาให้เที่ยงตรงและเชื่อมั่นได้ เครื่องมือที่ใช้วัดความรู้สึกและ อารมณ์นั้นมีหลายประเภทด้วยกัน ดังนี้

(1) วิธีการสัมภาษณ์ (Interview) อาจเป็นการสัมภาษณ์ชนิดที่มีโครงสร้างแน่นอน (Structured Item) โดยสร้างคำถามและมีคำตอบให้เลือกเหมือน ๆ กับ แบบสอบถามชนิด เลือกตอบและคำถามต้องตั้งไว้ก่อนเรียงลำดับไว้ก่อนหลังไว้อย่างดี หรืออาจเป็นแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Item) ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ที่มีไว้แต่หัวข้อใหญ่ ๆ ให้ผู้ตอบมีเสรีภาพในการ ตอบมาก ๆ และคำถามก็เป็นไปตามโอกาสอันววยในขณะที่สนทนากัน

(2) แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบสอบถามอาจเป็นชนิดเปิดและปิดหรือ แบบผสมระหว่างเปิดกับปิดก็ได้

(3) แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เป็นเครื่องมือวัดชนิดที่ให้ตรวจสอบว่า เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย หรือมี-ไม่มี สิ่งที่กำหนดตามรายการอาจอยู่ในรูปของการทำเครื่องหมาย ตอบหรือเลือกว่า ใช่-ไม่ใช่ ก็ได้

(4) มาตรวัดอันดับคุณภาพ (Rating Scales) เครื่องมือชนิดนี้เหมาะสำหรับวัด อารมณ์และความรู้สึกที่ต้องการทราบความเข้ม (Intensity) ว่ามีมากน้อยเพียงใดในเรื่องนั้น

(5) การใช้ความหมายภาษา (Semantic Differential Technique : S.D.) เป็นเครื่องมือที่วัดได้ครอบคลุมมากชนิดหนึ่ง เครื่องมือวัดชนิดนี้จะประกอบด้วยเรื่องซึ่งถือเป็นสิ่งกับ (Concept) และมีคุณศัพท์ที่ตรงข้ามกันเป็นคู่ ๆ ประกอบสิ่งกันนั้นหลาย ๆ คู่ แต่ละคู่มี 2 ขั้ว ช่องห่างระหว่าง 2 ขั้วนี้บ่งด้วยตัวเลข ถ้าใกล้ข้างใดมากก็จะมีลักษณะตามคุณศัพท์ของขั้วนั้นมาก

คุณศัพท์ที่ประกอบเป็นขั้ว 2 ขั้วนี้แยกออกเป็น 3 พวกใหญ่ ๆ คือ พวกที่เกี่ยวกับการประเมินค่า (Evaluation) พวกที่เกี่ยวกับศักยภาพ (Potential) และพวกที่เกี่ยวกับกิจกรรม (Activity)

5) ความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักกับความรู้

ความตระหนักและความรู้นั้นมีความสัมพันธ์กันคือ ทั้งความตระหนักและความรู้ต่างก็เกี่ยวข้องกับการสัมผัสและการใช้จิตไตร่ตรองทั้งสิ้น โดยความรู้เป็นเรื่องของข้อเท็จจริงกฎเกณฑ์ซึ่งได้จากการสังเกตและรับรู้ที่ต้องอาศัยเวลา ส่วนความตระหนักเป็นเรื่องความรู้สึกในสภาวะจิตที่ไม่เน้นความสามารถในการจำหรือระลึกได้ อย่างไรก็ตาม การที่จะเกิดความตระหนักขึ้นมาได้นั้นก็ต้องผ่านการมีความรู้มาก่อนเบื้องต้น

6) ความสำคัญของการมีความตระหนักต่อการส่งเสริมและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

การส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพดำรงอยู่นั้น นอกจากกระบวนการให้ความรู้ความเข้าใจดังที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น การปลูกฝังหรือพัฒนาความรู้สึกซาบซึ้งต่อสิ่งแวดล้อมในทางที่ถูกต้อง นับว่าเป็นสิ่งจำเป็นอีกประการหนึ่งเช่นกันเมื่อบุคคลมีพฤติกรรมส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแล้วการทำลายทรัพยากรสิ่งแวดล้อมก็จะลดน้อยลงในทางตรงข้ามจะเกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีอยู่ให้คงอยู่และเป็นประโยชน์ต่อชนรุ่นหลังต่อไป เช่น การปลูกและดูแลรักษาต้นไม้ตามสถานที่ต่าง ๆ หรือสวนสาธารณะ นอกจากก่อให้เกิดความร่มรื่นแล้วยังช่วยสร้างสถานที่พักผ่อนสำหรับบุคคลทั่วไปอีกด้วย

2.6 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

1) ความหมายของการมีส่วนร่วม

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2537 : 19) ได้ให้ความหมายและหลักการสำคัญเรื่องนโยบายการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาว่าหมายถึง กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริมชักนำและสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งรูปส่วนบุคคล กลุ่มชน ชุมชน สมาคม มูลนิธิและองค์การอาสาสมัคร รูปแบบต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องรวมกัน

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2531 : 168) กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วม (Participation) ว่าหมายถึง การเกี่ยวข้องทางจิตใจ และทางอารมณ์ (Mental and emotional involvement) ของบุคคลหนึ่ง ๆ ในสถานการณ์ (Group situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าให้กระทำการให้ (Contribution) บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้นกับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

ขวัญชัย วงศ์นิติกร (2532 : 9) ได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมว่า ประกอบด้วย 3 มิติ กล่าวคือ มิติที่หนึ่งได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าควรทำและทำอย่างไร ส่วนมิติที่สองได้แก่ การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา และการลงมือปฏิบัติการตามที่ได้ตัดสินใจ สำหรับมิติที่สามได้แก่ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน และในการประเมินผล

ประสพสุข ตีอินทร์ (2531 : 21), กรรณิกา ชมดี (2524 : 9), นางเยาว์ หลีพันธุ์ (2537 : 10) และสุรีย์ ตันท์ศรีสุโรจน์ (2527 : 10) ได้ให้นิยาม "การมีส่วนร่วม" ว่า หมายถึง ความร่วมมือของประชาชน ไม่ว่าจะของปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกันและเข้าร่วมรับผิดชอบ หรือเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เพื่อดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงในทางที่ต้องการ โดยการกระทำผ่านกลุ่มหรือองค์การเพื่อบรรลุถึงการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์

สำหรับแนวความคิดของการมีส่วนร่วม (Concept of Participation) ที่จะพัฒนาครอบครัว กลุ่มละแวกบ้าน ชุมชนและสังคม ให้มีการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้เจริญก้าวหน้า นั้นเกิดจากแนวความคิดสำคัญ 3 ประการ คือ (บุญชัย เกิดปัญญาวัฒน์, 2535)

(1) ความสนใจและห่วงกังวลร่วมกัน ซึ่งเกิดจากความสนใจ ความห่วงกังวลส่วนบุคคล ซึ่งบังเอิญพ้องต้องกันกลายเป็นความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกันของส่วนรวม

(2) ความเดือดร้อน และความไม่พึงพอใจร่วมกันที่มีต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้นผลักดันให้พุ่งไปสู่การรวมกลุ่ม วางแผน และลงมือกระทำร่วมกัน

(3) การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนา การตัดสินใจร่วมกันนี้ต้องรุนแรงมากพอที่จะทำให้เกิดความริเริ่มกระทำที่ตอบสนองความเห็นชอบของส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2531 : 183) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ได้แก่

ความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลสำคัญและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การลงแขก การบำเพ็ญประโยชน์ การสร้างโบสถ์วิหาร

ความเกรงใจ ที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือหรือมีเกียรติยศ ตำแหน่ง ทำให้ประชาชนเกิดความเกรงใจและเข้ามีส่วนร่วมด้วย ทั้ง ๆ ยังไม่มีความศรัทธาหรือความเต็มใจอย่างเต็มที่ จะกระทำ เช่น ผู้ใหญ่ออกปากขอแรง ผู้น้อยก็ช่วยแรง

อำนาจบังคับ ที่เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ประชาชนถูกบีบบังคับ ให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่าง ๆ เช่น บังคับให้ทำงานเยี่ยงทาส

2) รูปแบบและขั้นตอนการมีส่วนร่วม

กรรณิกา ชมดี (2524 : 13) ได้สรุปรูปแบบของการมีส่วนร่วมออกเป็น 10 รูปแบบ คือ

- (1) การมีส่วนร่วมประชุม (Attendance at Meetings)
- (2) การมีส่วนร่วมออกเงิน (Financial Contribution)
- (3) การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ (Membership on Committees)
- (4) การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ (Position of Leadership)
- (5) การมีส่วนร่วมสัมภาษณ์ (Interviewer)
- (6) การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน (Solicitor)
- (7) การมีส่วนร่วมเป็นผู้บริโภค (Customers)
- (8) การมีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่มหรือผู้เริ่ม (Entrepreneur)
- (9) การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงานหรือเป็นลูกจ้าง (Employee)
- (10) การมีส่วนร่วมออกวัสดุอุปกรณ์ (Material Contribution)

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2523 : 272-273) ได้แบ่งขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้เป็น 4 ขั้นตอนคือ

- (1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาของชาวชนบท
- (2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
- (3) การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
- (4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2537: 6-7) กล่าวถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้คือ

- (1) ร่วมทำการศึกษา ค้นคว้าปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ตลอดจนความต้องการของชุมชน

- (2) ร่วมคิดหา สร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนา เพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชนหรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน
- (3) ร่วมวางแผนนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจการเพื่อจัดและแก้ไขและสนองความต้องการของชุมชน
- (4) ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนร่วม
- (5) ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล
- (6) ร่วมการลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเอง และของหน่วยงาน
- (7) ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้
- (8) ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำไว้ทั้งโดยเอกชนและรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

กล่าวโดยสรุปการที่มีการให้ความรู้แก่บุคคลอย่างถูกต้องเป็นความจริงและอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่มีการส่งบ่อยครั้งและตอกย้ำ ช่วยให้บุคคลได้รับความรู้ เกิดความเข้าใจ อันจะนำไปสู่การมีความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมที่กล่าวมาแล้วนำไปสู่การตั้งคำถามและการตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของปัจจัยเหล่านี้

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุวรรณีย์ วงศ์วัฒนา (2536) : ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารกับความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนชาวแพ จังหวัดพิษณุโลก พบว่าพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และความรู้เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตระหนักในการอนุรักษ์ แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

จารุณี บุญนิพัทธ์ (2539) : ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารกับความตระหนักทัศนคติและการมีส่วนร่วมเรื่องสิ่งแวดล้อมของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรม เขตอำเภอบางบ่อ

จังหวัดสมุทรปราการ พบว่าพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมจากสื่อวิทยุ และสื่อบุคคล รวมทั้งผู้ร่วมงานมีความสัมพันธ์กับความตระหนัก ทศนคติ และการมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อม และทัศนคติที่มีต่อการรักษาสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อม

๕ ไพลิน ศศิธนากรแก้ว (2537) : ศึกษาการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์ ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 319 คน พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ในกรุงเทพมหานครมีระดับการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมจากสื่อมวลชน และสื่อโทรทัศน์ในระดับปานกลาง มีความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง และระดับการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อม ทางโทรทัศน์ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้และความตระหนักในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม แต่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

เสน่ห์ พบพาน (2528) : ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมของประชาชนอำเภอนครหลวง โดยศึกษากรณีการอุตสาหกรรมในเขตเกษตรกรรม พบว่าประชาชนมีความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง การเปิดรับสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในส่วนรวม ส่วนอายุ ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชนและการเข้าถึงสื่อบุคคลมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยส่วนรวม

๕ พิสิฐ บุญไชย (2528) : ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ของกรมการสภาพาบาล ศึกษาเฉพาะกรณีภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่าระดับความสนใจข่าว การได้รับทราบเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้ทางสื่อมวลชนและความสนใจต่อโครงการอนุรักษ์ป่าไม้มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ คือ กลุ่มที่ได้รับทราบเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้ทางสื่อมวลชนมาก จะมีระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้มากกว่ากลุ่มที่ได้รับน้อยกว่า

วรรณา เจียรตนศิริกุล (2531) : ได้ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของรายการโทรทัศน์ที่มีผลต่อความตระหนักในการส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประชาชนในกรุงเทพมหานคร โดยได้ทำการสำรวจเก็บข้อมูลจากประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 605 ราย พบข้อมูลที่น่าสนใจว่า สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความตระหนักในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมนั้น พบว่าผู้ที่มีการศึกษาดังแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีความตระหนักในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยได้ข้อมูลจากการเปิดรับรายการข่าวและรายการส่งเสริม

ความรู้ทั่วไปจากสื่อโทรทัศน์ และพบว่าในจำนวนนี้เป็นผู้ที่ประกอบอาชีพราชการและทำงานรัฐวิสาหกิจมากกว่าอาชีพอื่น นอกจากนี้ยังพบข้อน่าสังเกตว่ารายการที่ส่งเสริมความรู้ทางสิ่งแวดล้อมโดยใช้สื่อโทรทัศน์ในปัจจุบันนี้ ไม่มีผลต่อความตระหนักในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อมของประชาชนแต่อย่างใด

พีระนันท์ บุรณโสมถ (2538) : ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสาร ความรู้ ทักษะคิด และการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แต่พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจนั้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อทัศนคติและการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ส่วนความรู้เกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้น มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติแต่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและในส่วนของทัศนคตินั้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

อารยา ศุภุทธมงคล (2535) : ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารโฆษณา เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางสื่อโทรทัศน์ ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ทราบข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากสื่อโทรทัศน์ ประชาชนที่เปิดรับ และสนใจโฆษณาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจะมีความตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อม และมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

พิมลพรรณ สุทธิวงศ์ (2537) : ศึกษาการรับทราบข่าวสารจากสื่อมวลชน กับการรับทราบข่าวสารการรณรงค์จากสื่อมวลชน จิตสำนึก และการมีส่วนร่วมในการใช้น้ำอย่างประหยัด ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับทราบข่าวสารทั่วไปจากสื่อมวลชนในระดับปานกลาง รับทราบข่าวสารการรณรงค์จากสื่อมวลชนในระดับสูง มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการใช้น้ำอย่างประหยัดในระดับสูง พฤติกรรมการรับทราบข่าวสารทั่วไปจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการรับทราบข่าวสารการรณรงค์จากสื่อมวลชน พฤติกรรมการรับทราบข่าวสารการรณรงค์จากสื่อมวลชนไม่มีความสัมพันธ์กับจิตสำนึกในการใช้น้ำอย่างประหยัด และไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการใช้น้ำอย่างประหยัด แต่จิตสำนึกในการใช้น้ำอย่างประหยัดมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการใช้น้ำอย่างประหยัด

กนกวรรณ มณฑิราช (2539) : ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้ กับความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ของเยาวชนในจังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารทั่วไปและข่าวสารด้านป่าไม้จากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด และพบว่าเพศที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารด้านป่าไม้จากทุกสื่อ คือ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และสื่อบุคคล แต่ตัวแปรเรื่องอายุและระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีผลต่อการเปิดรับข่าวสารด้านป่าไม้จากสื่อวิทยุและสื่อบุคคล และพบว่าเยาวชนเพศชายและหญิงมีความรู้และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ต่างกัน แต่มีความตระหนักไม่ต่างกัน ส่วนตัวแปรในเรื่องอายุและการศึกษาที่ต่างกันั้น พบว่า มีความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารด้านป่าไม้ทางสื่อวิทยุ มีความสัมพันธ์กับความรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ แต่การเปิดรับจากสื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และสื่อบุคคล ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ ส่วนเรื่องของความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าไม้พบว่า การเปิดรับข่าวสารป่าไม้จากทุกสื่อ คือ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ และสื่อบุคคลมีความสัมพันธ์กับความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าไม้ และยังพบว่า การเปิดรับข่าวสารป่าไม้จากสื่อโทรทัศน์ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ แต่การเปิดรับจากสื่อบุคคลมีความสัมพันธ์มากที่สุดกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ นอกจากนี้ในส่วนของความสัมพันธระหว่างความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ พบว่า ความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้ไม่มีความสัมพันธ์กับความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ แต่ความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าไม้ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้

สัญชัย สุนธิพันธ์วิหาร (2539) : ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อปัญหามลพิษทางน้ำจากชุมชน : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองภูเก็ต ซึ่งผลการศึกษาสรุ่ได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าโรงแรม ภัตตาคาร และร้านอาหาร เป็นต้นเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหามลพิษทางน้ำ โดยมีผลกระทบคือ คุณภาพน้ำลดลง จนทำให้น้ำในแหล่งน้ำเกิดการเน่าเสีย ส่วนแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดีที่สุดคือ ประชาชนทุกคนต้องร่วมมือกันป้องกันและแก้ไขปัญหภายในบ้านเรือนเป็นลำดับแรก นอกจากนี้ยังเห็นว่าสถานประกอบการดังกล่าวต้องบำบัดน้ำทิ้งก่อนปล่อยลงสู่ท่อระบายน้ำหรือแหล่งน้ำ และเทศบาลควรเร่งรัดการก่อสร้างโครงการระบบระบายน้ำ และระบบบำบัดน้ำเสียให้เสร็จโดยเร็ว ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติตามกิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรมพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยกิจกรรมที่ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับมาก ได้แก่ กิจกรรมการแยกเศษอาหารออกจาก

ภาชนะก่อนนำไปล้าง กิจกรรมการทิ้งเศษขยะมูลฝอยลงในถังขยะหรือภาชนะที่จัดไว้รองรับ และ กิจกรรมการประหยัดน้ำ ส่วนกิจกรรมการทำความสะอาดแหล่งน้ำนั้น ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อย สำหรับระดับความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนตามขั้นตอนทั้ง 6 ขั้นตอน ในโครงการระบบระบายน้ำและระบบบำบัดน้ำเสีย ปรากฏว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความต้องการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยขั้นตอนที่ประชาชนมีความต้องการในระดับมาก ได้แก่ ขั้นตอนการร่วมแสดงความคิดเห็น และขั้นตอนการร่วมจ่ายเงินค่าธรรมเนียมบำบัดน้ำเสีย แต่ขั้นตอนที่ประชาชนมีความต้องการในระดับน้อยได้แก่ ขั้นตอนการร่วมบริจาคเงิน ร่วมบริจาควัสดุ ร่วมเป็นกรรมการ และขั้นตอนการร่วมประเมินผล

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องการรับทราบข่าวสาร ความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วม ของประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยดังต่อไปนี้

3.1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมุ่งศึกษาการรับทราบข่าวสาร ความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นการค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ โดยใช้การวัดแบบครั้งเดียว (One-Shot Descriptive Study) และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview)

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ การวิจัยเชิงปริมาณ ที่ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประชากรเป้าหมาย คือ ผู้แทนครัวเรือนที่อาศัยอยู่บนเกาะเกร็ดที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประชากรเป้าหมาย คือ ผู้นำท้องถิ่น ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ที่ชาวบ้านให้ความนับถือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ตำรวจ ร้านค้า และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

2) กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดค่าความผิดพลาดที่ยอมรับได้ร้อยละ 6 และได้หาขนาดตัวอย่างประชาชนท้องถิ่น จำนวน 1,114 ครัวเรือน ซึ่งมีประชากรทั้งหมด 6,063 คน โดยใช้หลักการตามสมการหาขนาดตัวอย่างของยามาเนะ (Taro Yamane, 1973 : 725) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากรในท้องถิ่น (พื้นที่เกาะเกร็ด)

= 1,114 ครัวเรือน

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับเท่ากับ 0.06 ที่ระดับความเชื่อมั่น 90%

= 0.06

ดังนั้น แทนค่าในสมการได้ ดังนี้

$$\begin{aligned} n &= \frac{1,114}{1 + (1,114 \times 0.06^2)} \\ &= 222 \end{aligned}$$

ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาจำนวนอย่างน้อย 222 ตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้จำนวนตัวอย่างทั้งหมด 230 ตัวอย่าง ดังตารางที่ 3

3.3 วิธีการสุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด จำนวน 230 ครัวเรือน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ดังนี้

- 1) การเลือกหมู่บ้านที่ทำการศึกษา ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกทำการศึกษาจากทุกหมู่บ้านของพื้นที่เกาะเกร็ด จำนวนทั้งหมด 7 หมู่บ้าน
- 2) การเลือกครัวเรือนที่ทำการศึกษา จากจำนวน 7 หมู่บ้าน มีทั้งหมด 1,114 ครัวเรือน แล้วกำหนดจำนวนตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้านโดยวิธีสัดส่วน (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 จำนวนตัวอย่างในการวิจัย

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	จำนวน หลังคาเรือน	จำนวน ตัวอย่าง	ร้อยละ	จำนวนตัวอย่าง ที่สอบถามได้
1	บ้านลัดเกร็ด	198	41	17.8	41
2	บ้านศาลากุลนอก	220	45	19.6	45
3	บ้านศาลากุลใน	167	35	15.2	35
4	บ้านคลองสระน้ำอ้อย	99	20	8.7	20
5	บ้านท่าน้ำ	207	43	18.7	43
6	บ้านเสาธงทอง	142	29	12.6	29
7	บ้านโอง่าง	81	17	7.4	17
รวมทั้งหมด		1,114	230	20.6	230

3) ได้จำนวนครัวเรือนในแต่ละหมู่บ้านแล้ว สุ่มเลือกครัวเรือนที่จะทำการศึกษาโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลาก เลือกครัวเรือนตัวอย่าง ตามสัดส่วนในตารางที่ 3

4) ได้ครัวเรือนเป้าหมายในการศึกษาแล้ว ผู้วิจัยจึงได้สัมภาษณ์ตัวแทนครัวเรือน ซึ่งเป็น พ่อบ้าน แม่บ้าน หรือสมาชิกในครัวเรือน ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป

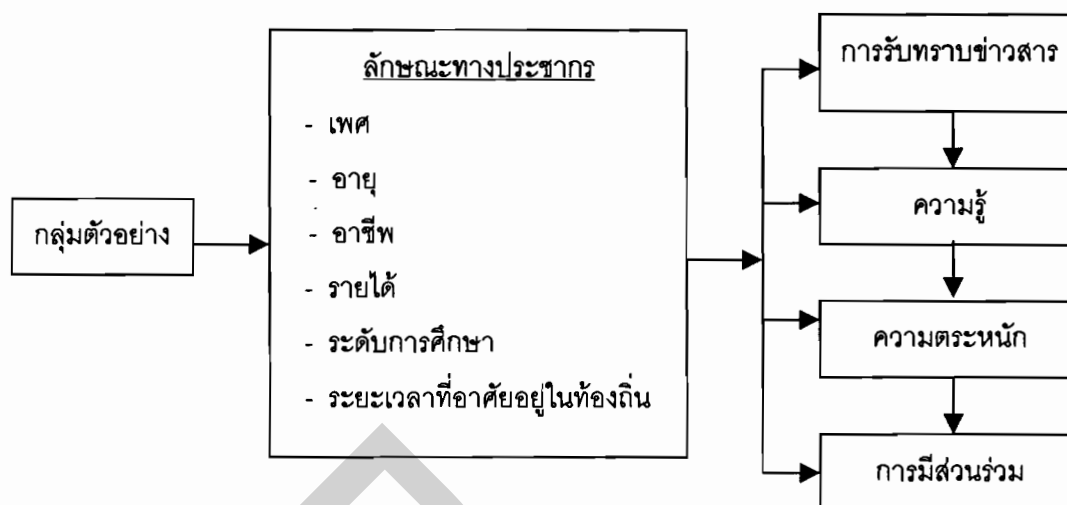
5) ทำการสัมภาษณ์กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตำรวจ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ร้านค้า สมาชิก อบต. และผู้สูงอายุที่ประชาชนในหมู่บ้านให้ความเคารพนับถือ หมู่บ้านละเท่า ๆ กัน จำนวน 21 ตัวอย่าง

3.4 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

กรอบแนวความคิดในการวิจัยครั้งนี้ได้แสดงดังภาพที่ 2 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะทางประชากร เช่น เพศ อายุ การศึกษา ระดับรายได้ อาชีพ เป็นต้น ที่แตกต่างกันจะมีการรับทราบข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก และมีส่วนร่วมต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน

ภาพที่ 2 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

3.5 วิธีการศึกษา

1) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) : ศึกษาจากเอกสารตำราที่เกี่ยวข้องรวมทั้งเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) : เป็นข้อมูลที่ต้องศึกษาจากภาคสนามโดยมีวิธีการเก็บข้อมูลดังนี้

2.1) การศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative) โดยการใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังรายละเอียดในภาคผนวก ก

2.2) การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative) ทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview) ผู้นำท้องถิ่น ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ที่ชาวบ้านให้ความนับถือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ตำรวจ ร้านค้า และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จำนวนทั้งสิ้น 21 ราย โดยแนวการตั้งคำถามดังรายละเอียดในภาคผนวก ข

3.6 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยตัวแปรอิสระ (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) จากสมมติฐานของการวิจัยทั้ง 4 ข้อ ได้กำหนดตัวแปรอิสระและตัวแปรตามดังต่อไปนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ลักษณะทางประชากร มีความสัมพันธ์กับการรับทราบข่าวสาร ความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด

ตัวแปรอิสระ คือ ลักษณะทางประชากร

ตัวแปรตาม คือ การรับทราบข่าวสาร ความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

สมมติฐานข้อที่ 2 การรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วม

ตัวแปรอิสระ คือ การรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ตัวแปรตาม คือ ความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

สมมติฐานข้อที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับความตระหนักและการมีส่วนร่วม

ตัวแปรอิสระ คือ ความรู้ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ตัวแปรตาม คือ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

สมมติฐานข้อที่ 4 ความตระหนักเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม

ตัวแปรอิสระ คือ ความตระหนักเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

สำหรับรายละเอียดของการวัดตัวแปรต่าง ๆ มีดังต่อไปนี้

1) การรับทราบข่าวสาร ได้แก่ การเปิดรับข่าวสารจากสื่อประเภทต่าง ๆ ที่ทำการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อันประกอบด้วยสื่อมวลชน (วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์) สื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจ โดยพิจารณาจากปริมาณการเปิดรับสื่อที่กลุ่มตัวอย่างได้รับฟัง ดู หรืออ่านข่าวสาร ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

2) ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ได้แก่ ความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม ที่อยู่อาศัย การอนุรักษ์ ดิน น้ำ อากาศ ป่าไม้ โดยพิจารณาจากคะแนนที่ได้จากแบบสอบถาม

3) ความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ได้แก่ การรับรู้ คิดได้ และความรู้สึก ผิดชอบต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในเรื่องที่อยู่อาศัย การอนุรักษ์ ดิน น้ำ อากาศ ป่าไม้ โดยพิจารณาจากคะแนนที่ได้จากแบบสอบถาม

4) การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ได้แก่ การให้ความร่วมมือและการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม ที่อยู่อาศัย การอนุรักษ์ ดิน น้ำ อากาศ ป่าไม้ โดยพิจารณาจากคะแนนที่ได้จากแบบสอบถาม

3.7 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยเชิงปริมาณ ได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามถูกสร้างขึ้นโดยการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือและเอกสารต่าง ๆ รวมทั้งศึกษาการสร้างแบบสอบถามอย่างละเอียด แบบสอบถามที่สร้างขึ้นนี้เป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด (Close-Ended Questionnaire) ซึ่งแบ่งโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อาศัยอยู่บนเกาะเกร็ด โดยมีข้อความเป็นลักษณะแบบปลายเปิดและปลายปิดจำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับการรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จำนวน 9 ข้อ โดยมีลักษณะปลายเปิด ในส่วนความถี่ของการรับข่าวสาร ข้อความทั้งหมดใช้แบบวัดที่มีการประเมินค่า 5 ระดับ และมีเกณฑ์การให้คะแนน คือ

เกณฑ์การให้คะแนน

1) ความถี่ของการรับทราบข่าวสาร		คะแนน
มากกว่าสี่ปีด่าห้ละ	4 ครั้ง	4
สี่ปีด่าห้ละ	3-4 ครั้ง	3
สี่ปีด่าห้ละ	1-2 ครั้ง	2
น้อยกว่าสี่ปีด่าห้ละ	1 ครั้ง	1
ไม่เคยได้รับ		0
2) ระยะเวลาในการรับทราบข่าวสาร		คะแนน
น้อยกว่า 30 นาที		1
ประมาณ 30 นาที		2
ประมาณ 45 นาที		3
ประมาณ 60 นาที		4
มากกว่า 60 นาที		5

เกณฑ์การจัดกลุ่มระดับการรับรู้ข่าวสาร พิจารณาจากค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน (S.D.) ของคะแนนความถี่ในการรับข่าวสาร โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ

กลุ่มที่ได้คะแนน 1 คะแนนและต่ำกว่า หมายถึง กลุ่มที่ได้รับข่าวสารน้อย
 กลุ่มที่ได้คะแนน 2 - 16 คะแนน หมายถึง กลุ่มที่ได้รับข่าวสารปานกลาง
 กลุ่มที่ได้คะแนน 17 คะแนนและสูงกว่า หมายถึง กลุ่มที่ได้รับข่าวสารมาก

ตอนที่ 3 เป็นคำถามที่วัดความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งมีลักษณะแบบปลายปิด จำนวน 15 ข้อ มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ตอบถูก	ให้คะแนน	1 คะแนน
ตอบผิด	ให้คะแนน	0 คะแนน

เกณฑ์การจัดกลุ่มระดับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พิจารณาจากค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน (S.D.) โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ

กลุ่มที่ได้คะแนน 4 คะแนนและต่ำกว่า หมายถึง กลุ่มที่มีระดับความรู้ต่ำ
 กลุ่มที่ได้คะแนน 5 - 13 คะแนน หมายถึง กลุ่มที่มีระดับความรู้ปานกลาง
 กลุ่มที่ได้คะแนน 14 คะแนนและสูงกว่า หมายถึง กลุ่มที่มีระดับความรู้สูง

ตอนที่ 4 เป็นคำถามที่วัดความตระหนักเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด โดยมีลักษณะทั้งข้อความเชิงบวกและเชิงลบคละกัน ซึ่งมีลักษณะแบบปลายปิด จำนวน 14 ข้อ เป็นข้อความเชิงบวก 8 ข้อ เชิงลบ 6 ข้อ โดยข้อความทั้งหมดใช้แบบวัดที่มีการประเมินค่า 5 ระดับ และมีเกณฑ์การให้คะแนน คือ

เกณฑ์การให้คะแนน	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2
ไม่แน่ใจ	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

เกณฑ์การจัดกลุ่มระดับความตระหนักเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พิจารณาจากค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน (S.D.) โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ

กลุ่มที่ได้ 45 คะแนนและต่ำกว่า หมายถึง กลุ่มที่มีระดับความตระหนักต่ำ
 กลุ่มที่ได้ 46 - 61 คะแนน หมายถึง กลุ่มที่มีระดับความตระหนักปานกลาง

กลุ่มที่ได้ 62 คะแนนและสูงกว่า หมายถึง กลุ่มที่มีระดับความตระหนักรู้สูง
 ตอนที่ 5 เป็นคำถามที่วัดการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่
 เกาะเกร็ด ซึ่งมีลักษณะแบบปลายปิด จำนวน 14 ข้อ โดยข้อความทั้งหมดใช้แบบวัดที่มีการ
 ประเมินค่า 5 ระดับ และมีเกณฑ์การให้คะแนน คือ

เกณฑ์การให้คะแนน	คะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

เกณฑ์การจัดกลุ่มการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พิจารณาจากค่าเฉลี่ย
 ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน (S.D.) โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ

กลุ่มที่ได้ 35 คะแนนและต่ำกว่า หมายถึง กลุ่มที่มีระดับการมีส่วนร่วมต่ำ

กลุ่มที่ได้ 36 - 55 คะแนน หมายถึง กลุ่มที่มีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง

กลุ่มที่ได้ 56 คะแนนและสูงกว่า หมายถึง กลุ่มที่มีระดับการมีส่วนร่วมสูง

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview)
 เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยประเด็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อม
 บริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด สาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไข ปัญหา ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้
 ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด
 รวมทั้งข้อเสนอแนะต่อแนวทางการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด

3.8 การทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดสอบใช้ก่อน (Pre-Test) จำนวน 30 ชุด โดย
 ทำการทดสอบกับกลุ่มอื่นที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำข้อบกพร่องไปปรับปรุง
 แก้ไข การทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม มีขั้นตอนดังนี้

1) ความเที่ยงตรง

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาเป็นแนวทางในการสร้าง
 แบบสอบถาม เมื่อสร้างเสร็จแล้วได้นำไปหารือกับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรง
 ตามเนื้อหา (Face Validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้

2) ความเชื่อมั่น

2.1) การทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยวิธีหาความสอดคล้องภายใน โดยใช้สมการของคูเดอร์ และริชาร์ดสัน (K.R. 20) (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2536 : 152-155) ซึ่งเหมาะสมกับแบบทดสอบที่คำตอบมีค่าเป็น 1 และ 0 (1 = ตอบถูก และ 0 = ตอบผิด) ดังนี้

$$r_{tt} = [K/(K-1)] * [(S_x^2 - pq)/S_x^2]$$

เมื่อ K = จำนวนข้อของแบบวัดชุดนั้นหรือตอนนั้น

S_x^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวม

P = สัดส่วนของผู้ตอบถูกแต่ละข้อ

Q = สัดส่วนของผู้ตอบผิดแต่ละข้อ (t-p)

r_{tt} = ค่าความเชื่อมั่น

2.2) การทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ใช้สมการสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient of Alpha) ของครอนบาค ซึ่งเหมาะสมกับแบบทดสอบที่คำตอบมีค่าไม่เป็น 1 และ 0 ดังนี้

$$r_{tt} = [K/(K-1)] * [1 - (S_1^2/S_x^2)]$$

เมื่อ K = จำนวนข้อของแบบวัดชุดนั้น

S_1^2 = ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S_x^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวม

r_{tt} = ค่าความเชื่อมั่น

ผลการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) พบว่า

- (1) ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.74
- (2) ความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.74
- (3) การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86

สรุปได้ว่า เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยหรือแบบสอบถามนี้ มีความเชื่อมั่นเพียงพอ สามารถนำไปทำการวิจัยได้

3.9 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์ตามคำถามในแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีอีก 5 คน ซึ่งมีการชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยก่อนออกภาคสนามไปเก็บข้อมูลจริง ทั้งนี้ได้ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 2 เดือน

3.10 การประมวลผลข้อมูล

ทำการตรวจสอบข้อมูล ลงรหัส (Coding) จากแบบสอบถาม แล้วนำไปประมวลผลข้อมูลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Sciences) เพื่อคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย

3.11 การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) คือ อธิบายข้อมูลตามลักษณะต่าง ๆ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ปริมาณการรับทราบข่าวสาร ความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ดังนี้

1.1) สมการในการวิเคราะห์แบบร้อยละคือ

$$P = \frac{M}{N} \times 100$$

โดย P = ค่าร้อยละ

M = จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบคำถาม

N = จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

1.2) สมการในการวิเคราะห์แบบค่าเฉลี่ยคือ

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

โดย $\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ย

$\sum fx$ = ผลรวมของความถี่คูณคะแนน

N = จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

1.3) สมการในการวิเคราะห์ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ

$$SD = \sqrt{\frac{N\sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

โดย SD = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum x$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum x^2$ = ผลรวมของกำลังสองของคะแนนแต่ละตัว

$(\sum x)^2$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

N = จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

2) การหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ 1 ตัว และตัวแปรตาม 1 ตัว โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ดังนี้

$$r_{xy} = \frac{N\sum xy - \sum x \sum y}{\sqrt{[N\sum x^2 - (\sum x)^2][N\sum y^2 - (\sum y)^2]}}$$

โดย r_{xy} = ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร x กับตัวแปร y

$\sum x$ = ผลรวมของข้อมูลจากตัวแปร x

$\sum y$ = ผลรวมของข้อมูลจากตัวแปร y

$\sum xy$ = ผลรวมของผลคูณระหว่างข้อมูลจากตัวแปร x และตัวแปร y

$\sum x^2$ = ผลรวมของกำลังสองของค่าตัวแปร x

$\sum y^2$ = ผลรวมของกำลังสองของค่าตัวแปร y

N = จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การรับทราบข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ได้แบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา

การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยแสดงค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามระดับมาตรวัดของข้อมูลเพื่ออธิบายถึงลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง การรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดังนี้

1) ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่เกาะเกร็ดดังตารางที่ 4

1.1) เพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 130 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.5 และเพศชายจำนวน 100 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.5 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

1.2) อายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 29-38 ปีจำนวน 64 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.8 รองลงมาคือ กลุ่มที่มีอายุ 39-48 ปีจำนวน 60 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.1 กลุ่มที่มีอายุ 18-28 ปี จำนวน 52 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.6 กลุ่มที่มีอายุ 49-58 ปีจำนวน 31 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.5 และกลุ่มที่มีอายุมากกว่า 58 ปี จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะทางประชากร

ลักษณะทางประชากร	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
จำนวนทั้งหมด	230	100.0
1) เพศ		
ชาย	100	43.5
หญิง	130	56.5
2) อายุ		
18-28 ปี	52	22.6
29-38 ปี	64	27.8
39-48 ปี	60	26.1
49-58 ปี	31	13.5
มากกว่า 58 ปี	23	10.0
3) ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	64	27.8
มัธยมศึกษาตอนต้น	40	17.4
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	55	23.9
อนุปริญญา/ปวส.	30	13.1
ปริญญาตรี	37	16.1
สูงกว่าปริญญาตรี	4	1.7
4) อาชีพ		
ไม่ประกอบอาชีพ	27	11.7
เกษตรกรรวม	23	10.0
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	33	14.4
ทำงานบริษัท/รับจ้าง	87	37.8
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	60	26.1
5) รายได้ต่อเดือน		
0-4,000 บาท	80	34.8
4,001-8,000 บาท	80	34.8
10,001-12,000 บาท	25	10.8
12,001 บาทและสูงกว่า	45	19.6

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลักษณะทางประชากร	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
6) ระยะเวลาที่อยู่อาศัย		
1-10 ปี	31	13.5
11-20 ปี	36	15.6
21-30 ปี	61	26.6
31-40 ปี	51	22.1
41-50 ปี	28	12.2
มากกว่า 50 ปี	23	10.0

1.3) ระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวน 64 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.8 รองลงมาคือ กลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 55 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.9 กลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 40 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.4 กลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 37 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.1 กลุ่มที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. จำนวน 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.1 และกลุ่มที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรีจำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.7 ตามลำดับ

1.4) อาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำงานบริษัท/รับจ้างจำนวน 87 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.8 รองลงมาคือ กลุ่มที่ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัวจำนวน 60 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.1 กลุ่มที่ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจจำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.4 กลุ่มที่ประกอบอาชีพไม่ประกอบอาชีพจำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.7 และกลุ่มที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรวมจำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.0 ตามลำดับ

1.5) รายได้ต่อเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 0-4,000 บาทและ 4,001-8,000 บาทจำนวนเท่ากัน คือ 80 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.8 รองลงมาคือ กลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือน 12,001 บาทและสูงกว่าจำนวน 45 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.6 และกลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001-12,000 บาทจำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.8 ตามลำดับ

1.6) ระยะเวลาที่อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่เกาะเกร็ดเป็นระยะเวลา 21-30 ปีจำนวน 61 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.6

รองลงมาคือ กลุ่มที่อาศัยอยู่ระหว่าง 31-40 ปีจำนวน 51 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.1 กลุ่มที่อาศัยอยู่ระหว่าง 11-20 ปี จำนวน 36 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.6 กลุ่มที่อาศัยอยู่ระหว่าง 1-10 ปี จำนวน 31 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.5 กลุ่มที่อาศัยอยู่ระหว่าง 41-50 ปีจำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.2 และกลุ่มที่อาศัยอยู่มากกว่า 50 ปีจำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.0 ตามลำดับ

2) การรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาการรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 230 ราย ได้ผลการศึกษาดังนี้ (ตารางที่ 5 ถึงตารางที่ 14)

2.1) การรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จำนวน 203 ราย คิดเป็นร้อยละ 88.3 ส่วนที่เหลือ ไม่เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.7 (ตารางที่ 5)

โดยกลุ่มที่เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับหัวข้อ/ประเด็นข่าวสาร ประเภทสื่อและความถี่ในการรับข่าวสาร ระยะเวลาในการรับข่าวสาร การใช้ประโยชน์จากข่าวสารที่ได้รับ ฯลฯ ดังนี้

2.2) หัวข้อ/ประเด็นข่าวสารที่ได้รับ

หัวข้อ/ประเด็นข่าวสารที่กลุ่มตัวอย่างได้รับเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ คือ (1) สถานการณ์/ปัญหาสิ่งแวดล้อม/มลพิษในปัจจุบัน (2) แนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (3) แนวทางการรักษาสุขภาพแวดล้อมในชุมชน (4) การจัดการและแก้ไข/ลดปัญหามลพิษ (5) แนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม (6) แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมในชุมชน และหลักการ/แนวทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (7) นโยบายของหน่วยงานต่าง ๆ ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (8) รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ กฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ (ตารางที่ 6)

2.3) ความถี่ ในการรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จากสื่อประเภทต่าง ๆ

จากการศึกษาความถี่ในการรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จากสื่อประเภทต่าง ๆ ได้ผลการศึกษาดังตารางที่ 7 ดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

การรับข่าวสาร	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
การรับข่าวสารการอนุรักษ์ฯ		
เคยได้รับ	203	88.3
ไม่เคยได้รับ	27	11.7
รวม	230	100.0

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามหัวข้อ/ประเด็นข่าวสารที่ได้รับ

จำนวน 203 ราย

หัวข้อ/ประเด็นข่าวสาร	เคยได้รับ		ไม่เคยได้รับ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. สถานการณ์/ปัญหาสิ่งแวดล้อม-มลพิษในปัจจุบัน	139	68.5	64	31.5
2. แนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	132	65.0	71	35.0
3. แนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม	80	39.4	123	60.6
4. แนวทางการรักษาสภาพแวดล้อมในชุมชน	111	54.7	92	45.3
5. แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมในชุมชน	74	36.4	129	63.6
6. หลักการ/แนวทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	74	36.4	129	63.6
7. การจัดการและแก้ไข/ลดปัญหามลพิษ	85	41.9	118	58.1
8. นโยบายของหน่วยงานต่างๆในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	50	24.6	153	75.4
9. รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ กฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ	26	12.8	177	87.2

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามแหล่งข่าวสารและความถี่ในการรับข่าวสาร

แหล่งข่าวสารและความถี่ในการรับข่าวสาร	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
จำนวนทั้งหมด	203	100.0
1) วิทยู		
ไม่เคยได้รับข่าวสารจากวิทยู	47	23.1
น้อยกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์	48	23.7
1-2 ครั้งต่อสัปดาห์	40	19.7
3-4 ครั้งต่อสัปดาห์	33	16.3
มากกว่าสัปดาห์ละ 4 ครั้ง	35	17.2
2) โทรทัศน์		
ไม่เคยได้รับข่าวสารจากโทรทัศน์	27	13.3
น้อยกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์	38	18.7
1-2 ครั้งต่อสัปดาห์	42	20.7
3-4 ครั้งต่อสัปดาห์	37	18.2
มากกว่าสัปดาห์ละ 4 ครั้ง	59	29.1
3) หนังสือพิมพ์		
ไม่เคยได้รับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์	62	30.5
น้อยกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์	43	21.2
1-2 ครั้งต่อสัปดาห์	47	23.2
3-4 ครั้งต่อสัปดาห์	22	10.8
มากกว่าสัปดาห์ละ 4 ครั้ง	29	14.3
4) นิตยสาร/วารสาร		
ไม่เคยได้รับข่าวสารจากนิตยสาร/วารสาร	109	53.7
น้อยกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์	46	22.7
1-2 ครั้งต่อสัปดาห์	30	14.8
3-4 ครั้งต่อสัปดาห์	12	5.9
มากกว่าสัปดาห์ละ 4 ครั้ง	6	2.9

ตารางที่ 7 (ต่อ)

แหล่งข่าวสารและความถี่ในการรับข่าวสาร	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
5) แผ่นพับ/โปสเตอร์		
ไม่เคยได้รับข่าวสารจากแผ่นพับ/โปสเตอร์	105	51.7
น้อยกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์	55	27.1
1-2 ครั้งต่อสัปดาห์	28	13.8
3-4 ครั้งต่อสัปดาห์	9	4.5
มากกว่าสัปดาห์ละ 4 ครั้ง	6	2.9
6) เอกสารราชการ		
ไม่เคยได้รับข่าวสารจากเอกสารราชการ	127	62.6
น้อยกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์	47	23.1
1-2 ครั้งต่อสัปดาห์	17	8.4
3-4 ครั้งต่อสัปดาห์	7	3.4
มากกว่าสัปดาห์ละ 4 ครั้ง	5	2.5
7) นิทรรศการ		
ไม่เคยได้รับข่าวสารจากนิทรรศการ	136	67.0
น้อยกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์	41	20.2
1-2 ครั้งต่อสัปดาห์	15	7.4
3-4 ครั้งต่อสัปดาห์	5	2.5
มากกว่าสัปดาห์ละ 4 ครั้ง	6	2.9
8) หนังสือคู่มือสิ่งแวดล้อม		
ไม่เคยได้รับข่าวสารจากหนังสือคู่มือสิ่งแวดล้อม	146	71.9
น้อยกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์	31	15.3
1-2 ครั้งต่อสัปดาห์	18	8.9
3-4 ครั้งต่อสัปดาห์	7	3.4
มากกว่าสัปดาห์ละ 4 ครั้ง	1	0.5

ตารางที่ 7 (ต่อ)

แหล่งข่าวสารและความถี่ในการรับข่าวสาร	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
9) เพื่อน/บุคคลในครอบครัว		
ไม่เคยได้รับข่าวสารจากเพื่อน/บุคคลในครอบครัว	110	54.2
น้อยกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์	22	10.8
1-2 ครั้งต่อสัปดาห์	34	16.8
3-4 ครั้งต่อสัปดาห์	24	11.8
มากกว่าสัปดาห์ละ 4 ครั้ง	13	6.4

(1) การรับข่าวสารจากวิทยุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากวิทยุน้อยกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์จำนวน 48 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.7 รองลงมาคือ กลุ่มที่ไม่เคยได้รับข่าวสารจากวิทยุจำนวน 47 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.1 กลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากวิทยุ 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 40 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.7 กลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากวิทยุ มากกว่าสัปดาห์ละ 4 ครั้งจำนวน 35 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.2 และกลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากวิทยุ 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์จำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.3 ตามลำดับ

(2) การรับข่าวสารจากโทรทัศน์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากโทรทัศน์มากกว่าสัปดาห์ละ 4 ครั้งจำนวน 59 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.1 รองลงมาคือ กลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากโทรทัศน์ 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์จำนวน 42 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.7 กลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากโทรทัศน์น้อยกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์จำนวน 38 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.7 กลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากโทรทัศน์ 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์จำนวน 37 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.2 และกลุ่มที่ไม่เคยได้รับข่าวสารจากโทรทัศน์จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.3 ตามลำดับ

(3) การรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์จำนวน 62 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.5 รองลงมาคือ กลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์จำนวน 47 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.2 กลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ น้อยกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์จำนวน 43 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.2 กลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์มากกว่าสัปดาห์ละ 4 ครั้งจำนวน 29 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.3 และกลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์จำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.8 ตามลำดับ

(4) การรับข่าวสารจากนิตยสาร/วารสาร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับข่าวสารจากนิตยสาร/วารสารจำนวน 109 ราย คิดเป็นร้อยละ 53.7 รองลงมาคือ กลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากนิตยสาร/วารสาร น้อยกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์จำนวน 46 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.7 กลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากนิตยสาร/วารสาร 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์จำนวน 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.8 กลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากนิตยสาร/วารสาร 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.9 และกลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากนิตยสาร/วารสารมากกว่าสัปดาห์ละ 4 ครั้งจำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.9 ตามลำดับ

(5) การรับข่าวสารจากแผ่นพับ/โปสเตอร์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับข่าวสารจากแผ่นพับ/โปสเตอร์จำนวน 105 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.7 รองลงมาคือ กลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากแผ่นพับ/โปสเตอร์น้อยกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์จำนวน 55 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.1 กลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากแผ่นพับ/โปสเตอร์ 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.8 กลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากแผ่นพับ/โปสเตอร์ 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.5 และกลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากแผ่นพับ/โปสเตอร์มากกว่าสัปดาห์ละ 4 ครั้งจำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.9 ตามลำดับ

(6) การรับข่าวสารจากเอกสารราชการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับข่าวสารจากเอกสารราชการจำนวน 127 ราย คิดเป็นร้อยละ 62.6 รองลงมาคือ กลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากเอกสารราชการน้อยกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์จำนวน 47 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.1 กลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากเอกสารราชการ 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.4 กลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากเอกสารราชการ 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.4 และกลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากเอกสารราชการมากกว่าสัปดาห์ละ 4 ครั้งจำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.5 ตามลำดับ

(7) การรับข่าวสารจากนิตยสาร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับข่าวสารจากนิตยสารจำนวน 136 ราย คิดเป็นร้อยละ 67.0 รองลงมาคือ กลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากนิตยสารน้อยกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์จำนวน 41 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.2 กลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากนิตยสาร 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.4 กลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากนิตยสารมากกว่าสัปดาห์ละ 4 ครั้งจำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.9 และกลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากนิตยสาร 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.5 ตามลำดับ

(8) การรับข่าวสารจากหนังสือคู่มือสิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับข่าวสารจากหนังสือคู่มือสิ่งแวดล้อมจำนวน 146 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.9 รอง

ลงมาคือ กลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากหนังสือคู่มือสิ่งแวดล้อมน้อยกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์จำนวน 31 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.3 กลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากหนังสือคู่มือสิ่งแวดล้อม 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.9 กลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากหนังสือคู่มือสิ่งแวดล้อม 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.4 และกลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากหนังสือคู่มือสิ่งแวดล้อมมากกว่าสัปดาห์ละ 4 ครั้งจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.5 ตามลำดับ

(9) การรับข่าวสารจากเพื่อน/บุคคลในครอบครัว พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับข่าวสารจากเพื่อน/บุคคลในครอบครัวจำนวน 110 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.2 รองลงมาคือ กลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากเพื่อน/บุคคลในครอบครัว 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์จำนวน 34 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.8 กลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากเพื่อน/บุคคลในครอบครัว 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์จำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.8 กลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากเพื่อน/บุคคลในครอบครัวน้อยกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์จำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.8 และกลุ่มที่ได้รับข่าวสารจากเพื่อน/บุคคลในครอบครัวมากกว่าสัปดาห์ละ 4 ครั้ง จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.4 ตามลำดับ

2.4) ระยะเวลาในการรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จากสื่อประเภทต่าง ๆ

จากการศึกษาระยะเวลาในการรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จากสื่อประเภทต่าง ๆ ได้ผลการศึกษาดังนี้ (ตารางที่ 8)

(1) การรับข่าวสารจากวิทยุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากวิทยุ น้อยกว่า 30 นาทีจำนวน 66 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.3 รองลงมาคือ กลุ่มที่ได้รับข่าวสารประมาณ 30 นาทีจำนวน 41 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.3 กลุ่มที่ได้รับข่าวสารมากกว่า 1 ชั่วโมงจำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.0 กลุ่มที่ได้รับข่าวสารประมาณ 1 ชั่วโมงจำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.6 และกลุ่มที่ได้รับข่าวสารประมาณ 45 นาทีจำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.8 ตามลำดับ

(2) การรับข่าวสารจากโทรทัศน์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากโทรทัศน์น้อยกว่า 30 นาทีจำนวน 68 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.7 รองลงมาคือ กลุ่มที่ได้รับข่าวสารประมาณ 30 นาทีจำนวน 46 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.1 กลุ่มที่ได้รับข่าวสารมากกว่า 1 ชั่วโมงจำนวน 35 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.9 กลุ่มที่ได้รับข่าวสารประมาณ 1 ชั่วโมงจำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.2 และกลุ่มที่ได้รับข่าวสารประมาณ 45 นาทีจำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.1 ตามลำดับ

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระยะเวลาในการรับข่าวสาร จากสื่อประเภทต่าง ๆ

ระยะเวลาในการรับข่าวสาร	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
1) วิทยู		
น้อยกว่า 30 นาที	66	42.3
ประมาณ 30 นาที	41	26.3
ประมาณ 45 นาที	9	5.8
ประมาณ 1 ชั่วโมง	15	9.6
มากกว่า 1 ชั่วโมง	25	16.0
รวม	156	100.0
2) โทรทัศน์		
น้อยกว่า 30 นาที	68	38.7
ประมาณ 30 นาที	46	26.1
ประมาณ 45 นาที	9	5.1
ประมาณ 1 ชั่วโมง	18	10.2
มากกว่า 1 ชั่วโมง	35	19.9
รวม	176	100.0
3) หนังสือพิมพ์		
น้อยกว่า 30 นาที	59	41.8
ประมาณ 30 นาที	40	28.4
ประมาณ 45 นาที	14	9.9
ประมาณ 1 ชั่วโมง	13	9.3
มากกว่า 1 ชั่วโมง	15	10.6
รวม	141	100.0

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ระยะเวลาในการรับข่าวสาร	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
4) นิตยสาร/วารสาร		
น้อยกว่า 30 นาที	52	55.3
ประมาณ 30 นาที	25	26.6
ประมาณ 45 นาที	8	8.5
ประมาณ 1 ชั่วโมง	6	6.4
มากกว่า 1 ชั่วโมง	3	3.2
รวม	94	100.0
5) แผ่นพับ/โปสเตอร์		
น้อยกว่า 30 นาที	64	65.3
ประมาณ 30 นาที	22	22.4
ประมาณ 45 นาที	3	3.1
ประมาณ 1 ชั่วโมง	5	5.1
มากกว่า 1 ชั่วโมง	4	4.1
รวม	98	100.0
6) เอกสารราชการ		
น้อยกว่า 30 นาที	50	65.8
ประมาณ 30 นาที	18	23.7
ประมาณ 45 นาที	3	3.9
ประมาณ 1 ชั่วโมง	1	1.3
มากกว่า 1 ชั่วโมง	4	5.3
รวม	76	100.0

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ระยะเวลาในการรับข่าวสาร	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
7) นิทรรศการ		
น้อยกว่า 30 นาที	31	46.3
ประมาณ 30 นาที	15	22.4
ประมาณ 45 นาที	8	11.9
ประมาณ 1 ชั่วโมง	5	7.5
มากกว่า 1 ชั่วโมง	8	11.9
รวม	67	100.0
8) หนังสือคู่มือสิ่งแวดล้อม		
น้อยกว่า 30 นาที	28	49.1
ประมาณ 30 นาที	14	24.6
ประมาณ 45 นาที	8	14.0
ประมาณ 1 ชั่วโมง	4	7.0
มากกว่า 1 ชั่วโมง	3	5.3
รวม	57	100.0
9) เพื่อนบุคคลในครอบครัว		
น้อยกว่า 30 นาที	44	47.3
ประมาณ 30 นาที	13	14.0
ประมาณ 45 นาที	6	6.4
ประมาณ 1 ชั่วโมง	17	18.3
มากกว่า 1 ชั่วโมง	13	14.0
รวม	93	100.0

(3) การรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์น้อยกว่า 30 นาทีจำนวน 59 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.8 รองลงมาคือ กลุ่มที่ได้รับข่าวสารประมาณ 30 นาทีจำนวน 40 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.4 กลุ่มที่ได้รับข่าวสารมากกว่า 1 ชั่วโมงจำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.6 กลุ่มที่ได้รับข่าวสารประมาณ 45 นาทีจำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.9 และกลุ่มที่ได้รับข่าวสารประมาณ 1 ชั่วโมงจำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.3 ตามลำดับ

(4) การรับข่าวสารจากนิตยสาร/วารสาร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากนิตยสาร/วารสารน้อยกว่า 30 นาทีจำนวน 52 ราย คิดเป็นร้อยละ 55.3 รองลงมาคือ กลุ่มที่ได้รับข่าวสารประมาณ 30 นาทีจำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.6 กลุ่มที่ได้รับข่าวสารประมาณ 45 นาที จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.5 กลุ่มที่ได้รับข่าวสารประมาณ 1 ชั่วโมงจำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.4 และกลุ่มที่ได้รับข่าวสารมากกว่า 1 ชั่วโมงจำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.2 ตามลำดับ

(5) การรับข่าวสารจากแผ่นพับ/โปสเตอร์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากแผ่นพับ/โปสเตอร์น้อยกว่า 30 นาทีจำนวน 64 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.3 รองลงมาคือ กลุ่มที่ได้รับข่าวสารประมาณ 30 นาทีจำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.4 กลุ่มที่ได้รับข่าวสารประมาณ 1 ชั่วโมงจำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.1 กลุ่มที่ได้รับข่าวสารมากกว่า 1 ชั่วโมงจำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.1 และกลุ่มที่ได้รับข่าวสารประมาณ 45 นาทีจำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.1 ตามลำดับ

(6) การรับข่าวสารจากเอกสารราชการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากเอกสารราชการน้อยกว่า 30 นาที จำนวน 50 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.8 รองลงมาคือ กลุ่มที่ได้รับข่าวสารประมาณ 30 นาที จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.7 กลุ่มที่ได้รับข่าวสารมากกว่า 1 ชั่วโมง จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.3 กลุ่มที่ได้รับข่าวสารประมาณ 45 นาที จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.9 และกลุ่มที่ได้รับข่าวสารประมาณ 1 ชั่วโมง จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.3 ตามลำดับ

(7) การรับข่าวสารจากนิตยสาร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากนิตยสารน้อยกว่า 30 นาที จำนวน 31 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.3 รองลงมาคือ กลุ่มที่ได้รับข่าวสารประมาณ 30 นาที จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.5 กลุ่มที่ได้รับข่าวสารมากกว่า 1 ชั่วโมงจำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.9 กลุ่มที่ได้รับข่าวสารประมาณ 45 นาที

จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.9 และกลุ่มที่ได้รับข่าวสารประมาณ 1 ชั่วโมง จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.5 ตามลำดับ

(8) การรับข่าวสารจากจากหนังสือคู่มือสิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากหนังสือคู่มือสิ่งแวดล้อมน้อยกว่า 30 นาที จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 49.1 รองลงมาคือ กลุ่มที่ได้รับข่าวสารประมาณ 30 นาที จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.6 กลุ่มที่ได้รับข่าวสารประมาณ 45 นาที จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.0 กลุ่มที่ได้รับข่าวสารประมาณ 1 ชั่วโมง จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.0 และกลุ่มที่ได้รับข่าวสารมากกว่า 1 ชั่วโมง จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.3 ตามลำดับ

(9) การรับข่าวสารจากจากเพื่อนบุคคลในครอบครัว พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากเพื่อนบุคคลในครอบครัวน้อยกว่า 30 นาที จำนวน 44 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.3 รองลงมาคือ กลุ่มที่ได้รับข่าวสารประมาณ 1 ชั่วโมง จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.3 กลุ่มที่ได้รับข่าวสารประมาณ 30 นาที จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.0 กลุ่มที่ได้รับข่าวสารมากกว่า 1 ชั่วโมง จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.0 และกลุ่มที่ได้รับข่าวสารประมาณ 45 นาทีจำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.4 ตามลำดับ

จากการที่กลุ่มตัวอย่างได้รับทราบข่าวสารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ ดังกล่าว พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ ได้รับความรู้/ความเข้าใจในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด จำนวน 122 ราย คิดเป็นร้อยละ 60.1 รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.9 นอกนั้นเป็นการได้รับความรู้จากสื่ออื่น (ตารางที่ 9)

2.5) การใช้ประโยชน์จากข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ได้รับทราบ

การใช้ประโยชน์จากข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ได้รับทราบ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้นำข่าวสารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ได้รับ ไปใช้ประโยชน์ในลักษณะของการพูดคุยสนทนาจำนวน 132 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.0 รองลงมาคือ ใช้ปรับปรุงพฤติกรรมของตนเอง จำนวน 114 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.2 ใช้ปรับปรุงบ้านเรือนจำนวน 108 ราย คิดเป็นร้อยละ 53.2 ใช้ปรับปรุงชุมชนจำนวน 75 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.9 และไม่ได้ใช้ประโยชน์ใด ๆ จำนวน 31 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.3 ตามลำดับ (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความคิดเห็นว่าได้รับความรู้/ความเข้าใจในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากสื่อประเภทใดมากที่สุด

ประเภทสื่อ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
วิทยุ	11	5.4
โทรทัศน์	122	60.1
หนังสือพิมพ์	14	6.9
นิตยสาร/วารสาร	11	5.4
แผ่นพับ/โปสเตอร์	12	5.9
เอกสารราชการ	10	4.9
นิทรรศการ	6	3.0
หนังสือคู่มือสิ่งแวดล้อม	8	3.9
เพื่อน/บุคคลในครอบครัว	9	4.5
รวม	203	100.0

ตารางที่ 10 การใช้ประโยชน์จากข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ได้รับทราบ

ลักษณะการใช้ประโยชน์	ใช้ประโยชน์		ไม่ใช้ประโยชน์	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
1. พุดคุยสนทนา	132	65.0	71	35.0
2. ปรับปรุงพฤติกรรมของตนเอง	114	56.2	89	43.8
3. ปรับปรุงบ้านเรือน	108	53.2	95	46.8
4. ปรับปรุงชุมชน	75	36.9	128	63.1
5. ไม่ได้ใช้ประโยชน์ใด ๆ	31	15.3	172	84.7

2.6) ความต้องการรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพิ่มเติม

ความต้องการได้รับข่าวสารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพิ่มเติม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการได้รับข่าวสารเพิ่มเติมจำนวน 191 ราย คิดเป็นร้อยละ 83.0 ส่วนที่เหลือไม่ต้องการข่าวสารเพิ่มเติมจำนวน 39 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.0 (ตารางที่ 11)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อที่ควรใช้ในการเผยแพร่ข่าวสารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพิ่มเติม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรเผยแพร่ข่าวสารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพิ่มเติมโดยใช้สื่อโทรทัศน์จำนวน 138 ราย คิดเป็นร้อยละ 72.3 รองลงมาคือ วิทยุจำนวน 92 ราย คิดเป็นร้อยละ 48.2 หนังสือพิมพ์จำนวน 85 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.5 ตามลำดับ (ตารางที่ 12)

โดยหัวข้อ/ประเด็นข่าวสารที่กลุ่มตัวอย่างต้องการได้รับเพิ่มเติม สามารถเรียงตามลำดับดังนี้ (1) สถานการณ์/ปัญหาสิ่งแวดล้อม/มลพิษในปัจจุบัน (2) แนวทางการรักษาสภาพแวดล้อมในชุมชน (3) แนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมในชุมชน และการจัดการและแก้ไข/ลดปัญหามลพิษ (4) หลักการ/แนวทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (5) แนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม (6) นโยบายของหน่วยงานต่าง ๆ ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (7) รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ กฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ (ตารางที่ 13)

2.7) ระดับการรับทราบข่าวสารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

เมื่อนำคะแนนการรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมารวมกัน แล้วทำการจัดกลุ่มโดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการรับทราบข่าวสารปานกลาง จำนวน 160 ราย คิดเป็นร้อยละ 69.5 รองลงมาคือ กลุ่มที่มีระดับการรับทราบข่าวสารน้อย จำนวน 36 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.7 และกลุ่มที่มีระดับการรับทราบข่าวสารมาก จำนวน 34 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.8 ตามลำดับ โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 8.80 (ตารางที่ 14)

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความต้องการรับข่าวสารเกี่ยวกับ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพิ่มเติม

ความต้องการรับข่าวสารเพิ่มเติม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
ต้องการ	191	83.0
ไม่ต้องการ	39	17.0
รวม	230	100.0

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อที่ควรใช้ในการเผยแพร่ข่าวสารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพิ่มเติม

จำนวน 191 ราย

ประเภทสื่อ	ควรใช้เผยแพร่		ไม่ควรใช้เผยแพร่	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
วิทยุ	92	48.2	99	51.8
โทรทัศน์	138	72.3	53	27.7
หนังสือพิมพ์	85	44.5	106	55.5
นิตยสาร/วารสาร	39	20.4	152	79.6
แผ่นพับ/โปสเตอร์	79	41.4	112	58.6
เอกสารราชการ	57	29.8	134	70.2
นิทรรศการ	48	25.1	143	74.9
หนังสือคู่มือสิ่งแวดล้อม	48	25.1	143	74.9
เพื่อน/บุคคลในครอบครัว	23	12.0	168	88.0

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามหัวข้อ/ประเด็นข่าวสารที่ต้องการเพิ่มเติม

จำนวน 191 ราย

หัวข้อ/ประเด็นข่าวสาร	ต้องการ		ไม่ต้องการ	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
1. สถานการณ์/ปัญหาสิ่งแวดล้อม-มลพิษในปัจจุบัน	127	66.5	64	33.5
2. แนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	94	49.2	97	50.8
3. แนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม	68	35.6	123	64.4
4. แนวทางการรักษาสภาพแวดล้อมในชุมชน	111	58.1	80	41.9
5. แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมในชุมชน	94	49.2	97	50.8
6. หลักการ/แนวทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	80	41.9	111	58.1
7. การจัดการและแก้ไข/ลดปัญหามลพิษ	94	49.2	97	50.8
8. นโยบายของหน่วยงานต่าง ๆ ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	66	34.6	125	65.4
9. รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ	40	20.9	151	79.1

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการรับทราบข่าวสารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ระดับการรับทราบข่าวสาร	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
ระดับการรับทราบข่าวสารน้อย (0-1 คะแนน)	36	15.7
ระดับการรับทราบข่าวสารปานกลาง (2-16 คะแนน)	160	69.5
ระดับการรับทราบข่าวสารมาก (17-36 คะแนน)	34	14.8
รวม	230	100.0
$\bar{X} = 8.80$ S.D. = 7.01 Max = 36 Min = 0		

3) ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 230 ราย มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 15)

ข้อความที่ 1 “ความหมายของสิ่งแวดล้อม คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 59.1 ส่วนที่เหลือตอบผิด คิดเป็นร้อยละ 40.9

ข้อความที่ 2 “สาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การขยายตัวทางเศรษฐกิจ การเพิ่มจำนวนประชากรอย่างรวดเร็ว และ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 69.1 ส่วนที่เหลือตอบผิด คิดเป็นร้อยละ 30.9

ข้อความที่ 3 “การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หมายถึง การดำรงไว้ซึ่งสภาพเดิมของสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 56.1 ส่วนที่เหลือตอบผิด คิดเป็นร้อยละ 43.9

ข้อความที่ 4 “การลดปริมาณของเสียที่เกิดจากกระบวนการผลิต เป็นวิธีหนึ่งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 54.3 ส่วนที่เหลือตอบผิด คิดเป็นร้อยละ 45.7

ข้อความที่ 5 “แนวคิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องคือ การนำทรัพยากรมาใช้จะต้องคำนึงถึงความถูกต้องตามกาลเทศะ” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบผิด คิดเป็นร้อยละ 50.9 ส่วนที่เหลือตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 49.1

ข้อความที่ 6 “เหตุผลสำคัญที่สุดในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม คือ เพื่อรักษาสมดุลทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนตลอดไป” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 69.1 ส่วนที่เหลือตอบผิด คิดเป็นร้อยละ 30.9

ข้อความที่ 7 “การทิ้งเศษอาหารลงสู่แหล่งน้ำ จะส่งผลให้คุณภาพน้ำในแม่น้ำต่ำลง และเน่าเสียในที่สุด” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 75.7 ส่วนที่เหลือตอบผิด คิดเป็นร้อยละ 24.3

ข้อความที่ 8 “การปล่อยน้ำทิ้งจากบ้านเรือนลงสู่แหล่งน้ำโดยตรง ไม่จัดเป็นการรักษาคุณภาพน้ำในแม่น้ำลำคลอง” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบผิด คิดเป็นร้อยละ 55.2 ส่วนที่เหลือตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 44.8

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ข้อความ	ตอบถูก		ตอบผิด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ความหมายของสิ่งแวดล้อม คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ทั้งที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น	136	59.1	94	40.9
2. สาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การขยายตัวทางเศรษฐกิจ การเพิ่มจำนวนประชากรอย่างรวดเร็ว และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี	159	69.1	71	30.9
3. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หมายถึง การดำรงไว้ซึ่งสภาพเดิมของสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น	129	56.1	101	43.9
4. การลดปริมาณของเสียที่เกิดจากกระบวนการผลิต เป็นวิธีหนึ่งในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	125	54.3	105	45.7
5. แนวคิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องคือ การนำทรัพยากรมาใช้จะต้องคำนึงถึงความถูกต้องตามกาลเทศะ	113	49.1	117	50.9
6. เหตุผลสำคัญที่สุดในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม คือ เพื่อรักษาสมดุลทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนตลอดไป	159	69.1	71	30.9
7. การทิ้งเศษอาหารลงสู่แหล่งน้ำ จะส่งผลให้คุณภาพน้ำในแม่น้ำต่ำลง และเน่าเสียในที่สุด	174	75.7	56	24.3
8. การปล่อยน้ำทิ้งจากบ้านเรือนลงสู่แหล่งน้ำโดยตรง ไม่จัดเป็นการรักษาคุณภาพน้ำในแม่น้ำลำคลอง	103	44.8	127	55.2
9. วิธีป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำเสียให้ได้ผลในระยะยาว คือ การเสริมสร้างความรู้ ความตระหนักในการอนุรักษ์แหล่งน้ำให้แก่ประชาชน	147	63.9	83	36.1
10. การกำจัดขยะมูลฝอยโดยการทำลายขยะมูลฝอยประเภทพลาสติก โฟม โดยการเผา ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม	164	71.3	66	28.7
11. การนำสิ่งของที่ไม่ใช้แล้ว ไปขายให้ร้านรับซื้อของเก่าเป็นแนวทางการแก้ไข/ลดปัญหาขยะมูลฝอย	102	44.3	128	55.7

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ข้อความ	ตอบถูก		ตอบผิด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
12. การแยกขยะที่ถูกต้อง คือ แยกเป็นขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะอันตราย	133	57.8	97	42.2
13. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ควรเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคน	182	79.1	48	20.9
14. การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ อย่างกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม การจัดสภาพแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยวให้สวยงาม โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมเดิม และการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวจำนวนมาก แต่ไม่เกินขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่	149	64.8	81	35.2
15. เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนบนพื้นฐานของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ไม่ควรคำนึงถึงรายได้ราย / ผลกำไรจากการท่องเที่ยวเป็นหลัก แม้จะนำรายได้มาพัฒนาสิ่งแวดล้อมก็ตาม	109	47.4	121	52.6

ข้อความที่ 9 “วิธีป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำเสียให้ได้ผลในระยะยาว คือ การเสริมสร้างความรู้ ความตระหนักในการอนุรักษ์แหล่งน้ำให้แก่ประชาชน” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 63.9 ส่วนที่เหลือตอบผิด คิดเป็นร้อยละ 36.1

ข้อความที่ 10 “การกำจัดขยะมูลฝอยโดยการทำลายขยะมูลฝอยประเภทพลาสติก โฟม โดยการเผา ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 71.3 ส่วนที่เหลือตอบผิด คิดเป็นร้อยละ 28.7

ข้อความที่ 11 “การนำสิ่งของที่ไม่ใช้แล้ว ไปขายให้ร้านรับซื้อของเก่า เป็นแนวทางการแก้ไข/ลดปัญหาขยะมูลฝอย” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบผิด คิดเป็นร้อยละ 55.7 ส่วนที่เหลือตอบถูกคิดเป็นร้อยละ 44.3

ข้อความที่ 12 “การแยกขยะที่ถูกต้อง คือ แยกเป็นขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะอันตราย” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 57.8 ส่วนที่เหลือตอบผิด คิดเป็นร้อยละ 42.2

ข้อความที่ 13 “การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ควรเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคน” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 79.1 ส่วนที่เหลือตอบผิด คิดเป็นร้อยละ 20.9

ข้อความที่ 14 “การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ อย่างกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม การจัดสภาพแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยวให้สวยงาม โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมเดิม และการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวจำนวนมาก แต่ไม่เกินขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 64.8 ส่วนที่เหลือตอบผิด คิดเป็นร้อยละ 35.2

ข้อความที่ 15 “เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนบนพื้นฐานของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ไม่ควรคำนึงถึงรายได้ราย/ผลกำไรจากการท่องเที่ยวเป็นหลักแม้จะนำรายได้มาพัฒนาสิ่งแวดล้อมก็ตาม” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบผิด คิดเป็นร้อยละ 52.6 ส่วนที่เหลือตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 47.4

เมื่อนำคะแนนความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมารวมกัน แล้วทำการจัดกลุ่มโดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมปานกลาง จำนวน 174 ราย คิดเป็นร้อยละ 75.6 รองลงมาคือ กลุ่มที่มีระดับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่ำ จำนวน 31 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.5 และกลุ่มที่มีระดับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูง จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.9 ตามลำดับ โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 9.06 (ตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ระดับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
ระดับความรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่ำ (1-4 คะแนน)	31	13.5
ระดับความรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมปานกลาง (5-13 คะแนน)	174	75.6
ระดับความรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูง (14-15 คะแนน)	25	10.9
รวม	230	100.0
$\bar{X} = 9.06$ S.D. = 3.62 Max = 15 Min = 1		

4) ความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาความความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 230 ราย มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 17)

ข้อความที่ 1 “สิ่งแวดล้อมที่ดีก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดี” พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 48.7 รองลงมาคือ เห็นด้วย ร้อยละ 40.9 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 5.7 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 3.9 และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 0.9 ตามลำดับ

ข้อความที่ 2* “การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นเร่งด่วนเพราะสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 32.6 รองลงมาคือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง และเห็นด้วย จำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 25.7 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 12.1 และเห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 3.9 ตามลำดับ

ข้อความที่ 3* “แม่น้ำลำคลองเป็นสถานที่สาธารณะไม่จำเป็นต้องดูแลรักษา” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 37.4 รองลงมาคือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 33.9 เห็นด้วย ร้อยละ 11.3 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 10.9 และเห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 6.5 ตามลำดับ

ข้อความที่ 4* “การทิ้งเศษอาหารลงแม่น้ำ ไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสภาพแวดล้อม เพราะย่อยสลายได้” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 41.7 รองลงมาคือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 27.8 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 15.2 เห็นด้วย ร้อยละ 10.9 และเห็นด้วย อย่างยิ่ง ร้อยละ 4.3 ตามลำดับ

ข้อความที่ 5 “การบำบัดน้ำเสียจากบ้านเรือนก่อนปล่อยลงสู่แม่น้ำลำคลอง เป็นสิ่งควรกระทำ” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วย ร้อยละ 39.6 รองลงมาคือ เห็นด้วย อย่างยิ่ง ร้อยละ 21.7 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 19.5 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 13.5 และไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง ร้อยละ 5.7 ตามลำดับ

ข้อความที่ 6 “ขยะและความสกปรกทำให้แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมและทำลาย ความงามตามธรรมชาติ” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วย ร้อยละ 43.9 รองลงมาคือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 35.2 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 10.9 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 6.5 และไม่เห็น ด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 3.5 ตามลำดับ

ข้อความที่ 7 “พื้นที่เกาะเกร็ดทุกวันนี้มีปัญหาสิ่งแวดล้อมมากมาย” พบว่า กลุ่ม ตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วย ร้อยละ 46.5 รองลงมาคือ ไม่แน่ใจ ร้อยละ 23.0 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 14.8 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 13.5 และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 2.2 ตามลำดับ

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่แน่ ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
1. สิ่งแวดล้อมที่ดีก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดี	48.7 (112)	40.9 (94)	5.7 (13)	3.9 (9)	0.9 (2)
2.* การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นเร่งด่วน เพราะสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ	3.9 (9)	25.7 (59)	12.1 (28)	32.6 (75)	25.7 (59)
3.* แม่น้ำลำคลองเป็นสถานที่สาธารณะ ไม่จำเป็นต้องดูแล รักษา	6.5 (15)	11.3 (26)	10.9 (25)	37.4 (86)	33.9 (78)
4.* การทิ้งเศษอาหารลงแม่น้ำ ไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อ สภาพแวดล้อม เพราะย่อยสลายได้	4.3 (10)	10.9 (25)	15.2 (35)	41.7 (96)	27.8 (64)
5.* การบำบัดน้ำเสียจากบ้านเรือน ก่อนปล่อยลงสู่แม่น้ำ ลำคลองเป็นสิ่งควรกระทำ	21.7 (50)	39.6 (91)	13.5 (31)	19.5 (45)	5.7 (13)
6.* ขยะและความสกปรก ทำให้แหล่งท่องเที่ยวเสื่อม โทรมและทำลายความงามตามธรรมชาติ	35.2 (81)	43.9 (101)	6.5 (15)	10.9 (25)	3.5 (8)
7. พื้นที่เกาะเกร็ดทุกวันนี้มีปัญหาสิ่งแวดล้อมมากมาย	14.8 (34)	46.5 (107)	23.0 (53)	13.5 (31)	2.2 (5)
8. นำเสียดายมากหากสภาพแวดล้อมเกาะเกร็ดเสื่อมโทรม	36.5 (84)	38.3 (88)	7.8 (18)	15.2 (35)	2.2 (5)
9. ความสกปรกของแม่น้ำและริมฝั่ง เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึง ความเสื่อมโทรมของเกาะเกร็ด	26.5 (61)	47.8 (110)	12.7 (29)	11.7 (27)	1.3 (3)
10.* การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบ ของเจ้าหน้าที่รัฐเท่านั้น	6.5 (15)	22.2 (51)	10.9 (25)	39.5 (91)	20.9 (48)
11. การสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมควรปลูกฝัง ตั้งแต่ในวัยเด็ก	41.3 (95)	45.7 (105)	6.1 (14)	6.5 (15)	0.4 (1)
12. ควรให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนอย่าง จริงจังและต่อเนื่อง	37.0 (85)	47.0 (108)	10.0 (23)	4.7 (11)	1.3 (3)
13. ท่านเป็นผู้หนึ่งที่สามารถช่วยแก้ไขปัญหการทำลาย สิ่งแวดล้อมบนเกาะเกร็ด	21.3 (49)	50.9 (117)	19.1 (44)	7.0 (16)	1.7 (4)
14. การเข้าร่วมกลุ่ม/อาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อมเป็น สิ่งที่ควรปฏิบัติ	19.6 (45)	53.4 (123)	17.0 (39)	7.8 (18)	2.2 (5)

หมายเหตุ * ข้อความเชิงลบ และตัวเลขในวงเล็บคือ จำนวน

ข้อความที่ 8 “น่าเสียดายมากหากสภาพแวดล้อมเกาะเกร็ดเสื่อมโทรม” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วย ร้อยละ 38.3 รองลงมาคือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 36.5 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 15.2 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 7.8 และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 2.2 ตามลำดับ

ข้อความที่ 9 “ความสกปรกของแม่น้ำและริมฝั่ง เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความเสื่อมโทรมของเกาะเกร็ด” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วย ร้อยละ 47.8 รองลงมาคือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 26.5 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 12.7 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 11.7 และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 1.3 ตามลำดับ

ข้อความที่ 10* “การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่รัฐเท่านั้น” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 39.5 รองลงมาคือ เห็นด้วย ร้อยละ 22.2 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 20.9 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 10.9 และเห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 6.5 ตามลำดับ

ข้อความที่ 11 “การสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมควรปลูกฝังตั้งแต่ในวัยเด็ก” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วย ร้อยละ 45.7 รองลงมาคือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 41.3 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 6.5 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 6.1 และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 0.4 ตามลำดับ

ข้อความที่ 12 “ควรให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วย ร้อยละ 47.0 รองลงมาคือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 37.0 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 10.0 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 4.7 และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 1.3 ตามลำดับ

ข้อความที่ 13 “ท่านเป็นผู้หนึ่งที่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาการทำลายสิ่งแวดล้อมบนเกาะเกร็ด” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วย ร้อยละ 50.9 รองลงมาคือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 21.3 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 19.1 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 7.0 และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 1.7 ตามลำดับ

ข้อความที่ 14 “การเข้าร่วมกลุ่ม/อาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติ” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วย ร้อยละ 53.4 รองลงมาคือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 19.6 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 17.0 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 7.8 และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 2.2 ตามลำดับ

เมื่อนำคะแนนความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมารวมกัน แล้วทำการจัดกลุ่มโดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมปานกลางจำนวน 147 ราย คิดเป็นร้อยละ 63.9 รองลงมาคือ กลุ่มที่มีระดับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูงจำนวน 42 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.3 และกลุ่มที่มีระดับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่ำจำนวน 41 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.8 ตามลำดับ โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 53.71 (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ระดับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
ระดับความตระหนักต่ำ (35-45 คะแนน)	41	17.8
ระดับความตระหนักปานกลาง (46-61 คะแนน)	147	63.9
ระดับความตระหนักสูง (62-70 คะแนน)	42	18.3
รวม	230	100.0
$\bar{X} = 53.71$ S.D. = 7.74 Max = 70 Min = 35		

5) การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 230 ราย มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 19)

ข้อความที่ 1 “ชักชวนเพื่อนบ้าน/บุคคลในครอบครัว ให้ช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดบริเวณทางเดินเท้า ถนน สวนสาธารณะ” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วม/เข้าร่วมมากร้อยละ 39.19 รองลงมาคือ มีส่วนร่วม/เข้าร่วมปานกลางร้อยละ 26.5 มีส่วนร่วม/เข้าร่วมมากที่สุดร้อยละ 25.7 มีส่วนร่วม/เข้าร่วมน้อย ร้อยละ 7.4 และมีส่วนร่วม/เข้าร่วมน้อยที่สุดร้อยละ 1.3 ตามลำดับ

ข้อความที่ 2 “เผยแพร่ หรือกระจายข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไปยังเพื่อนบ้านหรือคนรู้จัก” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วม/เข้าร่วมมากร้อยละ 40.4 รองลงมาคือ มีส่วนร่วม/เข้าร่วมปานกลางร้อยละ 31.3 มีส่วนร่วม/เข้าร่วมน้อยร้อยละ 16.5 มีส่วนร่วม/เข้าร่วมมากที่สุดร้อยละ 10.9 และมีส่วนร่วม/เข้าร่วมน้อยที่สุดร้อยละ 0.9 ตามลำดับ

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	มีส่วนร่วม/เข้าร่วมกิจกรรม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ชักชวนเพื่อนบ้าน/บุคคลในครอบครัว ให้ช่วยกันดูแลรักษา ความสะอาดบริเวณทางเดินเท้า ถนน สวนสาธารณะ	25.7 (59)	39.2 (90)	26.5 (61)	7.4 (17)	1.3 (3)
2. เผยแพร่หรือกระจายข่าวสารเกี่ยวกับการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไปยังเพื่อนบ้านหรือคนรู้จัก	10.9 (25)	40.4 (93)	31.3 (72)	16.5 (38)	0.9 (2)
3. ให้ความร่วมมือในการรักษาความสะอาด บริเวณรอบๆ เกาะ	19.1 (44)	34.3 (79)	34.8 (80)	10.9 (25)	0.9 (2)
4. ให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี	21.3 (49)	31.3 (72)	36.1 (83)	10.4 (24)	0.9 (2)
5. ให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ศิลปกรรม โบราณสถาน	20.0 (46)	30.9 (71)	29.6 (68)	17.4 (40)	2.2 (5)
6. ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการดูแล ป้องกันการจับสัตว์น้ำในบริเวณห้ามจับ	24.3 (56)	28.7 (66)	25.7 (59)	14.8 (34)	6.5 (15)
7. เข้าร่วมกิจกรรมปลูกต้นไม้หรือทำความสะอาด ในวันสำคัญ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา	20.4 (47)	35.7 (82)	27.8 (64)	12.6 (29)	3.5 (8)
8. ร่วมกันจัดสภาพแวดล้อมชุมชนให้งดงาม สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย	16.1 (37)	34.3 (79)	33.1 (76)	15.2 (35)	1.3 (3)
9. ใช้ผลิตภัณฑ์ที่ช่วยรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เช่น ผลิตภัณฑ์ซักล้างเขียว, รีไซเคิล	11.3 (26)	22.6 (52)	34.8 (80)	20.0 (46)	11.3 (26)
10. บำบัดน้ำเสียจากบ้านเรือน ก่อนทิ้งลงสู่ แม่น้ำลำคลอง	14.8 (34)	18.3 (42)	30.4 (70)	17.8 (41)	18.7 (43)
11. ลดปริมาณขยะมูลฝอย เช่น ลดการใช้โฟม, ถุงพลาสติก	19.1 (44)	23.5 (54)	27.8 (64)	20.0 (46)	9.6 (22)
12. บริจาคเงินสมทบทุนในการจัดกิจกรรม ด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	6.1 (14)	16.1 (37)	33.9 (78)	31.3 (72)	12.6 (29)
13. สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในกิจกรรมอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม	9.6 (22)	13.5 (31)	36.5 (84)	27.4 (63)	13.0 (30)
14. ร่วมกำหนดนโยบาย แนวทาง มาตรการ ในการดูแลรักษา/อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น	9.1 (21)	16.1 (37)	28.3 (65)	23.9 (55)	22.6 (52)

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บคือจำนวน

ข้อความที่ 3 “ให้ความร่วมมือในการรักษาความสะอาดบริเวณรอบ ๆ เกาะ” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วม/เข้าร่วมปานกลางร้อยละ 34.8 รองลงมาคือ มีส่วนร่วม/เข้าร่วมมาก ร้อยละ 34.3 มีส่วนร่วม/เข้าร่วมมากที่สุดร้อยละ 19.1 มีส่วนร่วม/เข้าร่วมน้อยร้อยละ 10.8 และมี ส่วนร่วม/เข้าร่วมน้อยที่สุด ร้อยละ 0.9 ตามลำดับ

ข้อความที่ 4 “ให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วม/เข้าร่วมปานกลางร้อยละ 36.1 รองลงมาคือ มีส่วนร่วม/เข้าร่วมมาก ร้อยละ 31.3 มีส่วนร่วม/เข้าร่วมมากที่สุดร้อยละ 21.3 มีส่วนร่วม/เข้าร่วมน้อยร้อยละ 10.4 และมี ส่วนร่วม/เข้าร่วมน้อยที่สุด ร้อยละ 0.9 ตามลำดับ

ข้อความที่ 5 “ให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ศิลปกรรม โบราณสถาน” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วม/เข้าร่วมมากร้อยละ 30.9 รองลงมาคือ มีส่วนร่วม/เข้าร่วมปานกลาง ร้อยละ 29.6 มีส่วนร่วม/เข้าร่วมมากที่สุดร้อยละ 20.0 มีส่วนร่วม/เข้าร่วมน้อยร้อยละ 17.4 และมี ส่วนร่วม/เข้าร่วมน้อยที่สุด ร้อยละ 2.2 ตามลำดับ

ข้อความที่ 6 “ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการดูแล ป้องกันการจับสัตว์น้ำใน บริเวณห้ามจับ” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วม/เข้าร่วมมากร้อยละ 28.7 รองลงมาคือ มี ส่วนร่วม/เข้าร่วมปานกลางร้อยละ 25.7 มีส่วนร่วม/เข้าร่วมมากที่สุดร้อยละ 24.3 มีส่วนร่วม/เข้าร่วม น้อยร้อยละ 14.8 และมีส่วนร่วม/เข้าร่วมน้อยที่สุดร้อยละ 6.5 ตามลำดับ

ข้อความที่ 7 “เข้าร่วมกิจกรรมปลูกต้นไม้หรือทำความสะอาดในวันสำคัญ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วม/เข้าร่วมมากร้อยละ 35.7 รองลง มาคือ มีส่วนร่วม/เข้าร่วมปานกลางร้อยละ 27.8 มีส่วนร่วม/เข้าร่วมมากที่สุดร้อยละ 20.4 มีส่วนร่วม/ เข้าร่วมน้อยร้อยละ 12.6 และมีส่วนร่วม/เข้าร่วมน้อยที่สุดร้อยละ 3.5 ตามลำดับ

ข้อความที่ 8 “ร่วมกันจัดสภาพแวดล้อมชุมชนให้งดงาม สะอาด เป็นระเบียบ เรียบร้อย” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วม/เข้าร่วมมากร้อยละ 34.3 รองลงมาคือ มีส่วน ร่วม/เข้าร่วมปานกลาง ร้อยละ 33.1 มีส่วนร่วม/เข้าร่วมมากที่สุดร้อยละ 16.1 มีส่วนร่วม/เข้าร่วมน้อย ร้อยละ 15.2 และมีส่วนร่วม/เข้าร่วมน้อยที่สุดร้อยละ 1.3 ตามลำดับ

ข้อความที่ 9 “ใช้ผลิตภัณฑ์ที่ช่วยรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เช่น ผลิตภัณฑ์ ฉลากเขียว รีไซเคิล” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วม/เข้าร่วมปานกลางร้อยละ 34.8 รองลง มาคือ มีส่วนร่วม/เข้าร่วมมากร้อยละ 22.6 มีส่วนร่วม/เข้าร่วมน้อยร้อยละ 20.0 มีส่วนร่วม/เข้าร่วม มากที่สุดและมีส่วนร่วม/เข้าร่วมน้อยที่สุดจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 11.3 ตามลำดับ

ข้อความที่ 10 “บำบัดน้ำเสียจากบ้านเรือนก่อนทิ้งลงสู่แม่น้ำลำคลอง” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วม/เข้าร่วมปานกลางร้อยละ 30.4 รองลงมาคือ มีส่วนร่วม/เข้าร่วมน้อยที่สุดร้อยละ 18.7 มีส่วนร่วม/เข้าร่วมมากร้อยละ 18.3 มีส่วนร่วม/เข้าร่วมน้อยร้อยละ 17.8 และมีส่วนร่วม/เข้าร่วมมากที่สุดร้อยละ 14.8 ตามลำดับ

ข้อความที่ 11 “ลดปริมาณขยะมูลฝอย เช่น ลดการใช้โฟม, ถุงพลาสติก” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วม/เข้าร่วมปานกลางร้อยละ 27.8 รองลงมาคือ มีส่วนร่วม/เข้าร่วมมากร้อยละ 23.5 มีส่วนร่วม/เข้าร่วมน้อยร้อยละ 20.0 มีส่วนร่วม/เข้าร่วมมากที่สุดร้อยละ 19.1 และมีส่วนร่วม/เข้าร่วมน้อยที่สุดร้อยละ 9.6 ตามลำดับ

ข้อความที่ 12 “บริจาคเงินสมทบทุนในการจัดกิจกรรมด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วม/เข้าร่วมปานกลางร้อยละ 33.9 รองลงมาคือ มีส่วนร่วม/เข้าร่วมน้อยร้อยละ 31.3 มีส่วนร่วม/เข้าร่วมมากร้อยละ 16.1 มีส่วนร่วม/เข้าร่วมน้อยที่สุด ร้อยละ 12.6 มีส่วนร่วม/เข้าร่วมมากที่สุดร้อยละ 6.1 ตามลำดับ

ข้อความที่ 13 “สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วม/เข้าร่วมปานกลางร้อยละ 36.5 รองลงมาคือ มีส่วนร่วม/เข้าร่วมน้อยร้อยละ 27.4 มีส่วนร่วม/เข้าร่วมมากร้อยละ 13.5 มีส่วนร่วม/เข้าร่วมน้อยที่สุด ร้อยละ 13.0 มีส่วนร่วม/เข้าร่วมมากที่สุดร้อยละ 9.6 ตามลำดับ

ข้อความที่ 14 “ร่วมกำหนดนโยบาย แนวทาง มาตรการในการดูแลรักษา/อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วม/เข้าร่วมปานกลางร้อยละ 28.3 รองลงมาคือ มีส่วนร่วม/เข้าร่วมน้อยร้อยละ 23.9 มีส่วนร่วม/เข้าร่วมน้อยที่สุดร้อยละ 22.6 มีส่วนร่วม/เข้าร่วมมากร้อยละ 16.1 มีส่วนร่วม/เข้าร่วมมากที่สุดร้อยละ 9.1 ตามลำดับ

เมื่อนำคะแนนการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมารวมกัน แล้วทำการจัดกลุ่มโดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมปานกลางจำนวน 166 ราย คิดเป็นร้อยละ 72.1 รองลงมาคือ กลุ่มที่มีระดับระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูงจำนวน 36 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.7 และกลุ่มที่มีระดับระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่ำจำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.2 ตามลำดับ โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 45.84 (ตารางที่ 20)

ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ (%)
ระดับการมีส่วนร่วมต่ำ (23-35 คะแนน)	28	12.2
ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง (36-55 คะแนน)	166	72.1
ระดับการมีส่วนร่วมสูง (56-70 คะแนน)	36	15.7
รวม	230	100.0
$\bar{X} = 45.84$ S.D. = 9.34 Max = 70 Min = 23		

4.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างกับการรับทราบข่าวสาร ความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

1) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างกับการรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

จากตารางที่ 21 แสดงให้เห็นว่า อาชีพ และรายได้ต่อเดือน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.177 และ 0.231 ตามลำดับ

2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างกับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

จากตารางที่ 22 พบว่า อายุ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด มีความสัมพันธ์ทางลบกับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ -0.240 และ -0.173 ตามลำดับ และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.242

ตารางที่ 21 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างกับ การรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ลักษณะทางประชากร	การรับทราบข่าวสารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	
	R (ค่าสหสัมพันธ์)	P (ความเป็นไปได้)
1. เพศ	0.056	0.401
2. อายุ	-0.020	0.767
3. ระดับการศึกษา	0.053	0.426
4. อาชีพ	0.177	0.007**
5. รายได้ต่อเดือน	0.231	0.000**
6. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด	-0.034	0.608

หมายเหตุ ** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 22 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างกับ ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ลักษณะทางประชากร	ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	
	R (ค่าสหสัมพันธ์)	P (ความเป็นไปได้)
1. เพศ	0.105	0.114
2. อายุ	-0.240	0.000**
3. ระดับการศึกษา	0.242	0.000**
4. อาชีพ	0.023	0.725
5. รายได้ต่อเดือน	0.122	0.065
6. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด	-0.173	0.008**

หมายเหตุ ** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างกับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

จากตารางที่ 23 พบว่า อายุ มีความสัมพันธ์ทางลบกับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ -0.159 และ ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.209

ตารางที่ 23 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างกับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ลักษณะทางประชากร	ความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	
	R (ค่าสหสัมพันธ์)	P (ความเป็นไปได้)
1. เพศ	0.091	0.171
2. อายุ	-0.159	0.016*
3. ระดับการศึกษา	0.209	0.001**
4. อาชีพ	0.013	0.839
5. รายได้ต่อเดือน	0.098	0.140
6. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด	-0.093	0.159

หมายเหตุ * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

จากตารางที่ 24 พบว่า ไม่มีลักษณะทางประชากรด้านใดมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 24 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ลักษณะทางประชากร	การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	
	R (ค่าสหสัมพันธ์)	P (ความเป็นไปได้)
1. เพศ	0.078	0.236
2. อายุ	-0.038	0.571
3. ระดับการศึกษา	0.042	0.525
4. อาชีพ	0.059	0.371
5. รายได้ต่อเดือน	0.010	0.876
6. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด	-0.047	0.476

4.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง การรับทราบข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

1) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

พบว่า การรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสหสัมพันธ์ (R) เท่ากับ 0.174 (ตารางที่ 25)

2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

พบว่า การรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.278 (ตารางที่ 26)

ตารางที่ 25 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

การรับทราบข่าวสารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	
	R (ค่าสหสัมพันธ์)	P (ความเป็นไปได้)
การรับทราบข่าวสารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	0.174	0.008**

หมายเหตุ ** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 26 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

การรับทราบข่าวสารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	ความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	
	R (ค่าสหสัมพันธ์)	P (ความเป็นไปได้)
การรับทราบข่าวสารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	0.278	0.000**

หมายเหตุ ** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 27 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

การรับทราบข่าวสารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	
	R (ค่าสหสัมพันธ์)	P (ความเป็นไปได้)
การรับทราบข่าวสารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	0.243	0.000**

หมายเหตุ ** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

พบว่า การรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.243 (ตารางที่ 27)

4) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.636 (ตารางที่ 28)

5) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางลบกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ -0.029 (ตารางที่ 29)

6) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

พบว่า ความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.131 (ตารางที่ 30)

ตารางที่ 28 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	ความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	
	R (ค่าสหสัมพันธ์)	P (ความเป็นไปได้)
ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	0.636	0.000**

หมายเหตุ ** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 29 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	
	R (ค่าสหสัมพันธ์)	P (ความเป็นไปได้)
ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	-0.029	0.664

ตารางที่ 30 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	
	R (ค่าสหสัมพันธ์)	P (ความเป็นไปได้)
ความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	0.131	0.047*

หมายเหตุ * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.4 การทดสอบสมมติฐาน ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างกับการรับทราบข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

1) สมมติฐานข้อที่ 1 ลักษณะทางประชากร มีความสัมพันธ์กับการรับทราบข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด

(1) ลักษณะทางประชากรมีความสัมพันธ์กับการรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

จากตารางที่ 21 หน้า 83 แสดงให้เห็นว่า ลักษณะทางประชากรด้านอาชีพ และรายได้ต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับการรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.177 และ 0.231 ตามลำดับ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วน เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อยู่อาศัยบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ดไม่มีความสัมพันธ์กับการรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

(2) ลักษณะทางประชากรมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

จากตารางที่ 22 หน้า 83 แสดงให้เห็นว่า ลักษณะทางประชากรด้านอายุ และระยะเวลาที่อยู่อาศัยบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด มีความสัมพันธ์ทางลบกับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสหสัมพันธ์ -0.240 และ -0.173 ตามลำดับ และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสหสัมพันธ์ 0.242 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วน เพศ อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อยู่อาศัยบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

(3) ลักษณะทางประชากรมีความสัมพันธ์กับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

จากตารางที่ 23 หน้า 84 แสดงให้เห็นว่า ลักษณะทางประชากรด้านอายุ มีความสัมพันธ์ทางลบกับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสหสัมพันธ์ -0.159 และระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความ

ตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสหสัมพันธ์ 0.209 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วน เพศ อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด มีความสัมพันธ์กับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

(4) ลักษณะทางประชากรมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

จากตารางที่ 24 หน้า 85 แสดงให้เห็นว่า ลักษณะทางประชากรทั้งด้านเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2) สมมติฐานข้อที่ 2 การรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด

(1) การรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

จากตารางที่ 25 หน้า 86 แสดงให้เห็นว่า การรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.174 ดังนั้น จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

(2) การรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

จากตารางที่ 26 หน้า 86 แสดงให้เห็นว่า การรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.278 ดังนั้น จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

(3) การรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

จากตารางที่ 27 หน้า 86 แสดงให้เห็นว่า การรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.243 ดังนั้น จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สรุปได้ว่า การรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับ ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม บริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3) สมมติฐานข้อที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์ กับความตระหนัก และการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด

(1) ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

จากตารางที่ 28 หน้า 88 แสดงให้เห็นว่า ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.636 ดังนั้น จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

(2) ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

จากตารางที่ 29 หน้า 88 แสดงให้เห็นว่า ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สรุปได้ว่า ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แต่ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4) สมมติฐานข้อที่ 4 ความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด

จากตารางที่ 30 หน้า 88 แสดงให้เห็นว่า ความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.131 ดังนั้น จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

หากพิจารณาร่วมกับสมมติฐานข้อที่ 3 จะพบว่า ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นกัน โดยที่ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีความ

สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า ความตระหนักเป็นปัจจัยที่สำคัญในการนำความรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมาปฏิบัติ ก่อให้เกิด กิจกรรมและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แม้จะมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หากขาดความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแล้ว ก็จะไม่ก่อให้เกิดผลในการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบนเกาะเกร็ด

4.5 ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview) โดยผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้นำท้องถิ่น ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้สูงอายุที่ชาวบ้านให้ความนับถือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ตำรวจ ร้านค้า และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จำนวน 21 ราย มีผลการศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1) ปัญหาสิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด

ปัญหาสิ่งแวดล้อมหลัก ๆ บริเวณพื้นที่เกาะเกร็ดในปัจจุบันได้แก่ ปัญหาขยะมูลฝอย ทั้งในด้านปริมาณที่เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ไม่สอดคล้องกับขีดความสามารถในการกำจัดขยะมูลฝอยของ อบต.เกาะเกร็ด ทำให้ในแต่ละวัน โดยเฉพาะวันหยุดและเทศกาลที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมเกาะเกร็ดเป็นจำนวนมาก ขยะมูลฝอยในช่วงเวลานี้จึงมากกว่าปกติจนไม่สามารถกำจัดได้หมด ทำให้มีขยะมูลฝอยตกค้าง ส่งกลิ่นเหม็น และทำให้เกิดสภาพที่ไม่ถูกสุขลักษณะและไม่น่ามอง ประกอบกับประชาชนและนักท่องเที่ยวบางส่วน ไม่ทิ้งขยะลงในภาชนะที่จัดไว้รองรับทิ้งลงบนทางเดินเท้า แม่น้ำลำคลอง ทำให้ขยะมูลฝอยทำลายความงดงามของสภาพแวดล้อมบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ดอย่างน่าเสียดาย นอกจากนี้ ยังมีปัญหาเกี่ยวกับมูลสัตว์ โดยเฉพาะมูลสุนัขที่กลาดเกลื่อนตามทางเดินเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เป็นเพราะมีพื้นที่จำกัด แต่ประชากรสุนัขทั้งที่มีเจ้าของและสุนัขจรจัดมีมาก จึงมีปัญหาด้านการกำจัดมูลสุนัขซึ่งควรเป็นหน้าที่ของเจ้าของสุนัขที่จะต้องดูแลรักษาสุขอนามัยของตนเอง ไม่ให้ทำความสกปรกแก่ทางเดินเท้า หรือที่สาธารณะอื่น ๆ ซึ่งก่อให้เกิดความอูจาด และเสียทัศนียภาพ ส่วนสุนัขจรจัดควรมีการคุมกำเนิดเพื่อจะได้ลดจำนวนสุนัขจรจัดในอนาคต

จากปัญหาดังกล่าว ได้มีหน่วยงานราชการและเอกชนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เข้ามา รณรงค์ให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะแม่บ้านและเยาวชน ในเรื่องของวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชน และในครัวเรือนอย่างถูกสุขอนามัย รวมทั้งการรณรงค์ปลูกฝังให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และการปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการแยกประเภทขยะมูลฝอย โดยแยกขยะ

ออกเป็น 3 ประเภท คือ ขยะเปียก ขยะแห้ง และขยะอันตราย นอกจากนี้ยังมีการติดป้ายประกาศเพื่อรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวและประชาชนบนเกาะ ทิ้งขยะลงในภาชนะที่ตั้งไว้รองรับ ห้ามทิ้งขยะไม่เป็นที่ หรือทิ้งขยะลงในแม่น้ำลำคลอง

2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมของประชาชน

ผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับต่ำถึงปานกลาง คือ ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีการกำจัดขยะมูลฝอย และการคัดแยกขยะอย่างถูกต้อง และประชาชนที่มีบ้านเรือนอยู่ริมน้ำ ส่วนใหญ่มักระบายน้ำทิ้งจากบ้านเรือนลงสู่แหล่งน้ำโดยตรง โดยขาดความรู้ว่าการกระทำเช่นนั้น เป็นการทำให้แม่น้ำลำคลองเน่าเสีย หากพิจารณาโดยรวมแล้ว พบว่าประชาชนบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ดยังขาดความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแบบองค์รวม คือมีความรู้ที่ขาดขยะมูลฝอย ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม แต่ขาดความรู้ว่านอกจากปัญหาขยะมูลฝอย ยังมีปัญหาอื่น ๆ เช่น การระบายน้ำทิ้งจากบ้านเรือนลงสู่แหล่งน้ำ ก็ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมเช่นกัน

ความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความตระหนักและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง สังเกตจากการให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างดี เช่น การทำความสะอาดบ้านเรือน เก็บขยะรอบเกาะเนื่องในวันสิ่งแวดล้อมโลก การปลูกต้นไม้ การกำจัดผักตบชวา รวมทั้งกิจกรรมเกี่ยวกับการฟื้นฟูประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และให้ความสำคัญและมีความตื่นตัวในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมพอสมควร

จะเห็นได้ว่า ความคิดเห็นในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างสอดคล้องกับผลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ คือ ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง

ในสภาวะการณ์และสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาในแง่มุมต่าง ๆ ไว้คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เกิดความรู้ ความตระหนัก รวมทั้งสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น จริงจัง และต่อเนื่องกว่าเดิม อาจเป็นลักษณะของการประชุมชาวบ้าน การจัดนิทรรศการ หรือการสาธิตเป็นรายบุคคล หรือกลุ่มเล็ก ๆ เพื่อชาวบ้านจะได้มีโอกาสซักถาม ทำความเข้าใจได้มากขึ้น

3) การจัดกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอนาคต

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความเห็นว่ากิจกรรมที่เคยจัดเหมาะสมดีแล้ว ทั้งการทำความสะอาดบ้านเรือน เก็บขยะรอบเกาะเนื่องในวันสิ่งแวดล้อมโลก การปลูกต้นไม้ การกำจัดผักตบชวา แต่ควรปรับปรุงในเรื่องของช่วงเวลาในการจัดกิจกรรม โดยเลือกจัดกิจกรรมในวันหยุดที่ประชาชนส่วนใหญ่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวได้ และปรับปรุงรูปแบบของกิจกรรมให้น่าสนใจ และดึงดูดให้ประชาชนสนใจมากขึ้นกว่าเดิม โดยต้องคำนึงถึงความประหยัด บั้นเทิง สมเหตุผล และเป้าหมายของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป ถ้าประเมินจากความตื่นตัวและการให้ความสนใจต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมของประชาชน พบว่าโดยภาพรวมแล้ว มีความตื่นตัวมากขึ้น จึงมีแนวโน้มว่าการจัดกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมครั้งต่อ ๆ ไปจะมีจำนวนผู้เข้าร่วมมากกว่าเดิม

แต่การมีส่วนร่วมของประชาชนในอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นอกจากส่งเสริมกิจกรรมที่ร่วมกันทำเนืองในโอกาสวันสำคัญต่าง ๆ แล้ว ควรส่งเสริมรณรงค์ให้การดำเนินชีวิตของประชาชนบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด สอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กิจกรรมของประชาชนบางอย่างควรปรับปรุง เช่น การบริโภค ซึ่งนำมาสู่ปริมาณขยะมูลฝอยมากเกินไปที่ควรจะเป็น การทิ้งขยะไม่เป็นที่ การกำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกวิธี เช่น การนำขยะมูลฝอยทุกชนิด ทั้งขวดแก้ว โลหะ พลาสติก กระดาษ และเศษอาหาร ฯลฯ มารวมกันแล้วเผากลางแจ้ง เป็นต้น รวมทั้งการระบายน้ำทิ้งลงสู่น้ำลำคลองโดยตรง ซึ่งเป็นหน้าที่ของทั้งประชาชนที่ต้องปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมของตนเองให้เกื้อหนุนกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และเป็นหน้าที่ของหน่วยงานราชการที่ต้องรณรงค์ เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักในปัญหาและความรุนแรงของปัญหาดังกล่าว เพื่อให้เกิดแรงกระตุ้นในการที่จะพยายามเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้สอดคล้องเหมาะสม นอกจากนี้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนกลาง เช่น หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทยและส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล ควรร่วมกันกำหนดแนวทางระเบียบ ข้อบังคับในท้องถิ่นเกี่ยวกับการดูแลรักษาสุขภาพแวดล้อมในท้องถิ่นที่มีบึงทองโฆ หรือมีการบังคับใช้อย่างจริงจัง โดยการกำหนดระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ นอกจากต้องอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานดังกล่าวแล้ว สิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งคือ ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ควรผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่ในระดับของการริเริ่มในขั้นต้น จนถึงขั้นตอนที่นำมาใช้บังคับ ซึ่งการมีส่วนร่วม และความเห็นพ้องต้องกันของประชาชนในท้องถิ่นต่อระเบียบข้อบังคับที่ร่วมกันสร้างขึ้นมา จะทำให้การบังคับใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

4) ข้อเสนอแนะในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไว้ดังนี้คือ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากการริเริ่มโครงการแล้ว ควรจะดำเนินการและประสานงานกับท้องถิ่นและประชาชนให้มากกว่าเดิม เพราะที่ผ่านมาหน่วยงานต่าง ๆ ส่วนใหญ่มักผลักภาระในการดำเนินงานการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้ อบต.เกาะเกร็ด เป็นผู้ดำเนินงาน แต่ อบต.เกาะเกร็ดเองมีภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบจำนวนมากอยู่แล้ว จึงไม่สามารถสานงานที่หน่วยงานต่าง ๆ นำมาฝากไว้ได้อย่างเต็มที่ และการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเป็นไปอย่างจริงจังและต่อเนื่องมากขึ้นกว่าในปัจจุบัน

4.6 ตัวอย่างการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

1) ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 ตำบลเกาะเกร็ด

ผู้สัมภาษณ์ : “ท่านคิดว่าเกาะเกร็ดในปัจจุบันมีปัญหาสิ่งแวดล้อมบ้างหรือไม่ อะไรบ้าง เรียงตามลำดับความสำคัญ/รุนแรงของปัญหา ชัก 3 ปัญหา”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “1. ปัญหาขยะมูลฝอยตามทางเดินเท้า 2. ปัญหายาบ้ายาเสพติด และ 3. ปัญหาหลักเล็กขโมยน้อย”

ผู้สัมภาษณ์ : “ท่านคิดว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมดังกล่าว มีสาเหตุจาก”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ชาวบ้านไม่ช่วยกันดูแล ปัญหายาบ้ายาเสพติดก็มาจากข้างนอกเกาะ ส่วนปัญหาหลักเล็กขโมยน้อยมีเพียงเล็กน้อย”

ผู้สัมภาษณ์ : “แนวทาง/การดำเนินการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ผ่านมา ทั้งจากการดำเนินการของหน่วยงานในท้องถิ่นและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมีอย่างไรบ้าง”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ในเรื่องขยะมีบ้างแต่ไม่เพียงพอ”

ผู้สัมภาษณ์ : “การดำเนินการดังกล่าว ประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ปานกลาง”

ผู้สัมภาษณ์ : “เพราะเหตุใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “1. เรื่องขยะจัดเก็บจริงแต่ตามทางเท้าไม่ค่อยสะอาด (ต้องแก้ไข) 2. เรื่องยาเสพติด หน่วยงานหรือตำรวจ ชาวบ้านไม่ค่อยสอดส่องดูแลมากนัก โดยเฉพาะผู้ปกครองไม่ค่อยยอมรับความจริง 3. เรื่องหลักเล็กขโมยน้อย ต้องให้มีตำรวจตรวจเวรยามมากขึ้น”

ผู้สัมภาษณ์ : “ในรอบปีที่ผ่านมาเคยมีหน่วยงานไหน เข้ามาเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้ประชาชนบนเกาะเกร็ดรับทราบบ้างหรือไม่”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “เคย”

ผู้สัมภาษณ์ : “หน่วยงานใดบ้าง”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “จำไม่ได้แต่มากกว่า 10 หน่วยงาน”

ผู้สัมภาษณ์ : “มาบ่อยหรือไม่ ก็ครั้ง/เดือน หรือ ก็ครั้ง/ปี

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ไม่แน่นอน”

ผู้สัมภาษณ์ : “ใช้วิธีการใดหรือใช้สื่ออะไรในการเผยแพร่”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “เอกสารแนะนำและการพูดคุย”

ผู้สัมภาษณ์ : “หัวข้อข่าวสารที่เผยแพร่”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “สิ่งแวดล้อม ชยะมูลฝอย ยาเสพติดและอื่น ๆ”

ผู้สัมภาษณ์ : “ท่านเคยให้ข่าวสารข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเกาะเกร็ด เพื่อเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้องบ้างหรือไม่ อย่างไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “เคย”

ผู้สัมภาษณ์ : “กับใคร ในเรื่องใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “อบต. ในเรื่อง ชยะมูลฝอย ยาเสพติด”

ผู้สัมภาษณ์ : “ท่านคิดว่าประชาชนบนเกาะเกร็ด มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยรวมแล้ว อยู่ในระดับใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ปานกลาง”

ผู้สัมภาษณ์ : “ทำไมคิดว่าปานกลาง”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “กรณีชยะมูลฝอยควรจัดเก็บให้เรียบร้อย บางคนก็ทำ บางคนก็ไม่ใส่ใจ บางคนก็โยนลงน้ำ”

ผู้สัมภาษณ์ : “มีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา/เสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ให้กับประชาชนหรือไม่ อย่างไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเดินประชาสัมพันธ์ทุก ๆ เดือน”

ผู้สัมภาษณ์ : “ท่านคิดว่าประชาชนบนเกาะเกร็ด มีความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวมแล้ว อยู่ในระดับใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ปานกลาง”

ผู้สัมภาษณ์ : “ช่วยยกเหตุผลประกอบ และยกตัวอย่างประกอบหน่อยได้ไหม”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ชาวบ้านไม่ค่อยใส่ใจเท่าที่ควร แต่ไม่มีตัวอย่างประกอบ”

ผู้สัมภาษณ์: “มีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา/เสริมสร้างความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนบนเกาะเกร็ดหรือไม่ อย่างไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “ก็เหมือนข้อที่แล้วคือชาวบ้านไม่ค่อยใส่ใจเท่าที่ควร”

ผู้สัมภาษณ์: “ท่านคิดว่าประชาชนบนเกาะเกร็ด มีพฤติกรรม/การปฏิบัติ ที่ถูกต้อง เหมาะสมสำหรับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มากน้อยเพียงใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “น้อย”

ผู้สัมภาษณ์: “เหตุผลประกอบมีไหม”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “ก็ไม่ใส่ใจ และก็ไม่ได้ให้ความสำคัญ”

ผู้สัมภาษณ์: “ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาเสริมสร้างพฤติกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนบนเกาะเกร็ดคืออะไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “ชักจูงบ่อย ๆ มีอะไรแปลก ๆ มาเสนอ”

ผู้สัมภาษณ์: “ในรอบปีที่ผ่านมา เคยมีการจัดกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบนเกาะเกร็ด บ้างหรือไม่ ทั้งจากหน่วยงานในท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กิจกรรมปลูกต้นไม้ รักษาความสะอาด รณรงค์สร้างจิตสำนึก ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ฯลฯ”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “เคย”

ผู้สัมภาษณ์: “ประมาณกี่ครั้ง”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “ไม่แน่นอน”

ผู้สัมภาษณ์: “หน่วยงานไหนที่จัดหรือร่วมจัด และจัดกิจกรรมอะไรบ้าง”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “เกษตรอำเภอ กิจกรรมที่จัดเช่น ปลูกต้นไม้ที่วัด จัดเก็บผักตบชวา และขยะตามทางเท้า”

ผู้สัมภาษณ์: “ การเข้าร่วมของประชาชนมากหรือไม่”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “จำนวนคนที่เข้าร่วม ปานกลาง”

ผู้สัมภาษณ์: “เพราะอะไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “ไม่ค่อยมีเวลาบ้าง ค้าขายบ้าง ไปทำงานที่อื่นบ้าง”

ผู้สัมภาษณ์: “ในส่วนของความตั้งใจในการเข้าร่วม เป็นไง”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “ปานกลาง”

ผู้สัมภาษณ์: “เพราะอะไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “ไม่มีเวลา”

ผู้สัมภาษณ์: “ในภาพรวม จัดว่ากิจกรรมประสบความสำเร็จในระดับใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ปานกลาง เพราะว่าหน่วยงานทำงานไม่จริงจัง ซึ่งทำอะไรก็ควรทำให้จริงจังกว่านี้”

ผู้สัมภาษณ์ : “ท่านคิดว่า ต่อไปหากมีการจัดกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบนเกาะเกร็ดอีก ประชาชนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น มากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ปานกลาง เหมือนเดิม”

ผู้สัมภาษณ์ : “มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบนเกาะเกร็ดอีกหรือไม่”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ไม่มี”

2) ผู้ช่วยใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 ตำบลเกาะเกร็ด

ผู้สัมภาษณ์ : “ท่านคิดว่าเกาะเกร็ดในปัจจุบันมีปัญหาสิ่งแวดล้อมหรือไม่ ถ้ามีอะไรบ้าง เรียงตามลำดับความสำคัญ/รุนแรงของปัญหา ชัก 3 ปัญหา”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “1. ปัญหาขยะมูลฝอย 2. ไฟฟ้า และ 3. เรือรับจ้างเวลากลางคืน”

ผู้สัมภาษณ์ : “ท่านคิดว่า ปัญหาเหล่านี้ มีสาเหตุจากอะไรบ้าง”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ปัญหาขยะไม่มีที่ทิ้ง อบต. จ้างเก็บแต่ยังมีไม่พอ ไฟฟ้ารอบเกาะไม่มี กลางคืนจะมีมืดมาก ส่วนเรือรับจ้างนั้นตอนกลางคืนต้องเหมาราคาแพง เวลาเจ็บป่วยก็จะแยء”

ผู้สัมภาษณ์ : “แนวทาง/การดำเนินการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ผ่านมา ทั้งจากการดำเนินการของหน่วยงานในท้องถิ่นและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมีอย่างไรบ้าง”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ในเรื่องขยะมีเตาเผา แต่เล็กเผาไม่พอ ชาวบ้านริมน้ำก็เลยทิ้งลงน้ำ ในเรื่องไฟฟ้าตอนนี้ใช้ต่อบ้านใกล้เคียงและของบ สส. ส่วนเรื่องเรือเคยทำเรื่องของบทำท่าจอดเรือ”

ผู้สัมภาษณ์ : “แนวทาง/การดำเนินการดังกล่าว ประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ปานกลาง”

ผู้สัมภาษณ์ : “ทำไมคิดว่าปานกลาง”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ชาวบ้านช่วยเหลือกันเองบ้าง ทางราชการช่วยบ้าง”

ผู้สัมภาษณ์ : “ในรอบปีที่ผ่านมา เคยมีหน่วยงานราชการ/สถาบันการศึกษา/องค์กรเอกชน เข้ามาเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้ประชาชนบนเกาะเกร็ดรับทราบ บ้างหรือไม่”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “เคย”

ผู้สัมภาษณ์ : “หน่วยงานใดบ้าง”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “เกษตรอำเภอ มาสอนเรื่องการขยายพันธุ์พืช แต่ไม่ประสบผลสำเร็จเพราะให้หาพันธุ์เอง พอปลูกก็ตาย นอกจากนี้ก็มีเจ้าหน้าที่อนามัย มาสอนการป้องกันุงลายในโอ่ง ประมาณ 3-4 ครั้งต่อปี”

ผู้สัมภาษณ์ : “ท่านเคยให้ข่าวสารข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเกาะเกร็ด เพื่อเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้องบ้างหรือไม่ อย่างไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “เคย”

ผู้สัมภาษณ์ : “กับใคร ในเรื่องใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “อบต. ในเรื่อง ขยะมูลฝอย โดยเอาถังขยะมาตั้งแล้วอาจเก็บเงินเดือนละ 35 บาทต่อบ้าน แล้วยังเคยบอก สส. ในเรื่องไฟฟ้ารอบเกาะเหมือนกันแต่ยังไม่ได้ผล”

ผู้สัมภาษณ์ : “ท่านคิดว่าประชาชนบนเกาะเกร็ด มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยรวมแล้ว อยู่ในระดับใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ต่ำ”

ผู้สัมภาษณ์ : “ทำไมคิดว่าต่ำ”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “การศึกษาน้อย บางคนไม่รู้เรื่องเลย”

ผู้สัมภาษณ์ : “มีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา/เสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ให้กับประชาชนหรือไม่ อย่างไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ใช้วิธีการพูดคุยกับชาวบ้าน อธิบายให้เข้าใจ แล้วจะดีเอง”

ผู้สัมภาษณ์ : “ท่านคิดว่าประชาชนบนเกาะเกร็ด มีความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวมแล้ว อยู่ในระดับใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ปานกลาง”

ผู้สัมภาษณ์ : “ช่วยยกเหตุผล และยกตัวอย่างประกอบหน่อยได้ไหม”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ชาวบ้านบางคนก็ดี บางคนก็ไม่ดี มีหลายประเภท”

ผู้สัมภาษณ์ : “มีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา/เสริมสร้างความรู้ตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนบนเกาะเกร็ดหรือไม่ อย่างไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : "ไม่มี"

ผู้สัมภาษณ์ : "ท่านคิดว่าประชาชนบนเกาะเกร็ด มีพฤติกรรม/การปฏิบัติ ที่ถูกต้อง เหมาะสมสำหรับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มากน้อยเพียงใด"

ผู้ให้สัมภาษณ์ : "มาก"

ผู้สัมภาษณ์ : "เหตุผลประกอบมีไหม"

ผู้ให้สัมภาษณ์ : "ในหมู่ี่ร่วมมือสามัคคีดีมาก"

ผู้สัมภาษณ์ : "ข้อเสนอแนะเพื่อการเสริมสร้างพฤติกรรมกรอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนบนเกาะเกร็ดคืออะไร"

ผู้ให้สัมภาษณ์ : "ไม่มี"

ผู้สัมภาษณ์ : "ในรอบปีที่ผ่านมา เคยมีการจัดกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบนเกาะเกร็ด บ้างหรือไม่ ทั้งจากหน่วยงานในท้องถิ่นและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กิจกรรมปลูกต้นไม้ รักษาความสะอาด รณรงค์สร้างจิตสำนึก ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นต้น"

ผู้ให้สัมภาษณ์ : "เคย"

ผู้สัมภาษณ์ : "ประมาณกี่ครั้ง"

ผู้ให้สัมภาษณ์ : "ครั้งเดียว ตาวิเศษ"

ผู้สัมภาษณ์ : "จัดกิจกรรมอะไรบ้าง"

ผู้ให้สัมภาษณ์ : "รักษาความสะอาด ด้ายหญ้าริมทางเท้า เก็บกระถางใส่ถังขยะ หลังวันสงกรานต์"

ผู้สัมภาษณ์ : " การเข้าร่วมของประชาชนมากหรือไม่"

ผู้ให้สัมภาษณ์ : "มาก ให้ความร่วมมือดี"

ผู้สัมภาษณ์ : "ในส่วนของความตั้งใจในการเข้าร่วม เป็นไง"

ผู้ให้สัมภาษณ์ : "ก็มาก"

ผู้สัมภาษณ์ : "ในภาพรวม จัดว่ากิจกรรมประสบความสำเร็จในระดับใด"

ผู้ให้สัมภาษณ์ : "สูง เพราะให้ความร่วมมือดีมาก"

ผู้สัมภาษณ์ : "คิดว่า ต่อไปหากมีการจัดกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบนเกาะเกร็ดอีก ประชาชนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น มากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด"

ผู้ให้สัมภาษณ์ : "ประชาชนจะร่วมมือกันมากขึ้นทุกครั้ง"

ผู้สัมภาษณ์ : "มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบนเกาะเกร็ดอีกหรือไม่"

ผู้ให้สัมภาษณ์ : "มี"

ผู้สัมภาษณ์ : "อะไรบ้าง"

ผู้ให้สัมภาษณ์ : "1. ควรให้มีไฟฟ้าตามทางรอบเกาะ 2. ให้ผู้นำดูแลผู้ติดยาบ้าง โดยเฉพาะเวลากลางคืนและ 3. จับสุนัขจรจัดฆ่าให้หมด"

3) กำนันตำบลเกาะเกร็ด หมู่ที่ 3

ผู้สัมภาษณ์ : "ท่านคิดว่าเกาะเกร็ดในปัจจุบันมีปัญหาสิ่งแวดล้อมหรือไม่ อะไรบ้าง เรียงตามลำดับความสำคัญ/รุนแรง ชัก 3 ปัญหา"

ผู้ให้สัมภาษณ์ : "1. น้ำเพื่อการเกษตร 2. ขยะมูลฝอย 3. ปัญหายาบ้ายาเสพติด"

ผู้สัมภาษณ์ : "คิดว่า ปัญหาดังกล่าว มีสาเหตุจากอะไร"

ผู้ให้สัมภาษณ์ : "น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดปทุมธานีไหลเข้ามาปะปนทำให้น้ำไม่ดีเหมือนก่อน ขยะมูลฝอยก็มากจนไม่ทัน ถ้านำไปทิ้งนอกเกาะต้องใส่เรือ ซึ่งต้องลงทุนสูง อบต. ไม่มีบเพียงพอ ส่วนยาเสพติดทำกันเป็นธุรกิจไปแล้วเจ้าหน้าที่ก็มีส่วน"

ผู้สัมภาษณ์ : "การแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมที่ผ่านมา ทั้งจากการดำเนินการของหน่วยงานในท้องถิ่นและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมีอย่างไรบ้าง"

ผู้ให้สัมภาษณ์ : "เรื่องน้ำเสียใช้สารส้ม ขยะก็ช่วยกันเก็บให้หมดเกาะ ตอนนีดีกว่าเก่ามาก ส่วนปัญหายาเสพติดคิดว่าไม่สามารถจัดการได้เพราะมีเส้นสายใหญ่โต"

ผู้สัมภาษณ์ : "ฉะนั้นการดำเนินการที่ผ่านนั้น ประสบผลสำเร็จหรือไม่"

ผู้ให้สัมภาษณ์ : "สองอย่างถือว่าปานกลาง ส่วนปัญหาสุดท้ายไม่ประสบความสำเร็จ"

ผู้สัมภาษณ์ : "เพราะเหตุใด"

ผู้ให้สัมภาษณ์ : "ก็อย่างที่บอกนั่นแหละ"

ผู้สัมภาษณ์ : "ในรอบปีที่ผ่านมา เคยมีหน่วยงาน/สถาบันการศึกษา/องค์กรเอกชนไหนเข้ามาเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้ประชาชนบนเกาะเกร็ดรับทราบบ้างไหม"

ผู้ให้สัมภาษณ์ : "เคย"

ผู้สัมภาษณ์ : "หน่วยงานใดบ้าง"

ผู้ให้สัมภาษณ์ : "ตาวีเศษ"

ผู้สัมภาษณ์ : "มาบ่อยหรือไม่ ก็ครั้ง/เดือน หรือ ก็ครั้ง/ปี"

ผู้ให้สัมภาษณ์ : "2-3 ครั้งต่อปี"

ผู้สัมภาษณ์: “ใช้วิธีการใดหรือใช้สื่ออะไรในการเผยแพร่”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “ทำป้ายประชาสัมพันธ์”

ผู้สัมภาษณ์: “และหัวข้อข่าวสารที่เผยแพร่”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “ขยะ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ร่วมประชุมกับ อบต. บ้าง”

ผู้สัมภาษณ์: “ท่านเคยให้ข่าวสารข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเกาะเกร็ด เพื่อเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้องบ้างหรือไม่ อย่างไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “เคย”

ผู้สัมภาษณ์: “กับใคร ในเรื่องใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “โครงการรักษเจ้าพระยา ในเรื่องการอนุรักษ์นกในเกาะและปลาหน้าวัด”

ผู้สัมภาษณ์: “ท่านคิดว่าประชาชนบนเกาะเกร็ด มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยรวมแล้ว อยู่ในระดับใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “สูง”

ผู้สัมภาษณ์: “ทำไมคิดว่าสูง”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “ชาวบ้านเดี๋ยวนี้มีการศึกษาดีขึ้น จบ ป. 4 ไม่ค่อยมีแล้ว”

ผู้สัมภาษณ์: “มีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา/เสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ให้กับประชาชนหรือไม่ อย่างไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “ก่อนอื่นต้องให้รับรู้เรื่องประชาธิปไตย รองลงมาก็เรื่องการเมือง เศรษฐกิจก็ต้องเป็นเรื่องสิ่งแวดล้อม”

ผู้สัมภาษณ์: “ท่านคิดว่าประชาชนบนเกาะเกร็ด มีความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวมแล้ว อยู่ในระดับใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “ปานกลาง”

ผู้สัมภาษณ์: “ช่วยยกเหตุผลประกอบ และยกตัวอย่างประกอบหน่อยได้ไหม”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “ชาวบ้านมีความสามัคคีกันน้อย”

ผู้สัมภาษณ์: “มีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา/เสริมสร้างความรู้ตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนบนเกาะเกร็ดหรือไม่ อย่างไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “อบต. ควรให้ความรู้ในการจัดการสิ่งแวดล้อม”

ผู้สัมภาษณ์: “ท่านคิดว่าประชาชนบนเกาะเกร็ด มีพฤติกรรม/การปฏิบัติ ที่ถูกต้อง เหมาะสมสำหรับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มากน้อยเพียงใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ปานกลาง”

ผู้สัมภาษณ์ : “เหตุผลประกอบมีไหม”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ถ้าเดินดูตามบ้านได้ดูบ้านหน้าบ้านยังเห็นมีขยะอยู่”

ผู้สัมภาษณ์ : “ข้อเสนอแนะเพื่อการเสริมสร้างพฤติกรรมกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ของประชาชนบนเกาะเกร็ดคืออะไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ให้ อบต. มีบทบาทให้มากขึ้น”

ผู้สัมภาษณ์ : “ในรอบปีที่ผ่านมา เคยมีการจัดกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
บนเกาะเกร็ด บ้างหรือไม่ ทั้งจากหน่วยงานในท้องถิ่นและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กิจ
กรรมปลูกต้นไม้ รักษาความสะอาด รณรงค์สร้างจิตสำนึก ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อย่างนี้”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “เคย”

ผู้สัมภาษณ์ : “ประมาณกี่ครั้ง”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “3 ครั้ง”

ผู้สัมภาษณ์ : “หน่วยงานไหน”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ศูนย์อนามัยสิ่งแวดล้อมเขต 1 มาจัดกิจกรรมรักษาความ
สะอาด”

ผู้สัมภาษณ์ : “มีประชาชนเข้าร่วมมากหรือไม่”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “น้อย”

ผู้สัมภาษณ์ : “เพราะอะไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ไม่ค่อยมีเวลาบ้าง ต้องทำมาหากิน”

ผู้สัมภาษณ์ : “ในภาพรวม จัดว่ากิจกรรมประสบความสำเร็จในระดับใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ต่ำ เพราะว่าให้ความร่วมมือน้อย เช่น นัดประชุม 100 คน มา
ประมาณ 30 คนเท่านั้น”

ผู้สัมภาษณ์ : “แล้วคิดว่า การแก้ปัญหานี้จะทำอย่างไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “เลือกตั้งให้น้อยครั้งที่สุดจะดี จะได้ไม่ทะเลาะกันมาก โดย
เฉพาะ อบต. ทำลายความสามัคคีของประชาชน”

ผู้สัมภาษณ์ : “ท่านคิดว่า ต่อไปหากมีการจัดกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบน
เกาะเกร็ดอีก ประชาชนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้น มากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ปานกลางก็คือเหมือนเดิม ไม่คิดว่าจะดีขึ้น”

ผู้สัมภาษณ์ : “มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบนเกาะเกร็ด
อีกหรือไม่”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “มี”

ผู้สัมภาษณ์ : “อะไรบ้าง”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องต่าง ๆ ในเกาะเกร็ดเข้ามาช่วย
เหลืออย่างเป็นรูปธรรม และต่อเนื่องไม่ใช่เอางบมาให้ อบต. แล้วก็เลิกกัน อีกอย่างผู้นำชุมชนต้อง
พูดคุยกับชาวบ้านให้มาก”

4) เจ้าหน้าที่สาธารณสุข หมู่ที่ 3 ตำบลเกาะเกร็ด

ผู้สัมภาษณ์ : “ท่านคิดว่าเกาะเกร็ดในปัจจุบันมีปัญหาสิ่งแวดล้อมบ้างหรือไม่
อะไรบ้าง เรียงตามลำดับความสำคัญ/รุนแรงของปัญหา ชัก 3 ปัญหา”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “1. ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย 2. ปัญหาน้ำเน่าเสีย”

ผู้สัมภาษณ์ : “ท่านคิดว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมดังกล่าว มีสาเหตุจาก”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “1. พื้นที่ที่เป็นเกาะ มีงบประมาณไม่เพียงพอ ไม่สามารถจัดหาที่
รองรับขยะได้อย่างเพียงพอ 2. วันหยุดมีนักท่องเที่ยวมาก ขยะก็มาก 3. บ้านส่วนใหญ่อยู่ริมน้ำ
และอยู่ลึกในสวน ทำให้เก็บขยะได้ไม่ทั่วถึง ส่วนปัญหาน้ำเน่าเสียเกิดจากโรงงานอุตสาหกรรม
ด้านเหนือในจังหวัดปทุมธานีและเป็นที่ยาบต่ำ เวลานั้นท่วมจะท่วมทั้งเกาะ เวลานั้นลดจะเกิดการ
ท่วมขังและทำให้น้ำเสียได้”

ผู้สัมภาษณ์ : “แนวทาง/การดำเนินการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ผ่านมา ทั้งจาก
การดำเนินการของหน่วยงานในท้องถิ่นและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมีอย่างไรบ้าง”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ในเรื่องขยะ ได้มีการจัดสร้างเตาเผาขยะชุมชน และยังมีโครง
การเมื่อนำอยู่ ที่ อบต.ดำเนินการโดยจัดที่พิกขยะตามจุดต่าง ๆ เป็นการแก้ปัญหาได้ทางหนึ่ง”

ผู้สัมภาษณ์ : “แนวทาง/การดำเนินการดังกล่าว ประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียง
ใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ไม่ประสบความสำเร็จ”

ผู้สัมภาษณ์ : “เพราะเหตุใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “การจัดสร้างเตาเผาขยะในชุมชน ไม่มีที่ดินดำเนินการจึงต้องไป
สร้างในเขตวัด ทำให้ใช้ประโยชน์ได้น้อยและประชาชนต้องนำขยะมาทิ้งไกล นอกจากนี้ยังขาด
ความร่วมมือจากประชาชน”

ผู้สัมภาษณ์ : “ในรอบปีที่ผ่านมา เคยมีหน่วยงานราชการ/สถาบันการศึกษา /องค์กรเอกชน เข้ามาเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้ประชาชนบนเกาะเกร็ดรับทราบ บ้างหรือไม่”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “เคย”

ผู้สัมภาษณ์ : “หน่วยงานใดบ้าง”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “บริษัท รัชชชุมน ร่วมทำโครงการเมืองน่าอยู่ ในด้านการจัดเก็บขยะ ตั้งธนาคารขยะในโรงเรียน เพื่อขายขยะมาเป็นรายได้หมุนเวียน”

ผู้สัมภาษณ์ : “มาบ่อยหรือไม่ ก็ครั้ง/เดือน หรือ ก็ครั้ง/ปี

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ประมาณ เดือนละครั้ง”

ผู้สัมภาษณ์ : “ใช้วิธีการใดหรือใช้สื่ออะไรในการเผยแพร่”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “เอกสาร ภาพพิกและโปสเตอร์”

ผู้สัมภาษณ์ : “หัวข้อข่าวสารที่เผยแพร่”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “การจัดเก็บขยะที่ถูกต้องวิธี วิธีการคัดแยกขยะ”

ผู้สัมภาษณ์ : “ท่านเคยให้ข่าวสารข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเกาะเกร็ด เพื่อเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้องบ้างหรือไม่ อย่างไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “เคย”

ผู้สัมภาษณ์ : “กับใคร ในเรื่องใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “โรงเรียน ในเรื่องการปลูกจิตสำนึกนักเรียนในการกำจัดขยะ และการคัดแยกขยะอย่างถูกวิธี”

ผู้สัมภาษณ์ : “ท่านคิดว่าประชาชนบนเกาะเกร็ด มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยรวมแล้ว อยู่ในระดับใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ต่ำ”

ผู้สัมภาษณ์ : “ทำไมคิดว่าต่ำ”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ขาดจิตสำนึก”

ผู้สัมภาษณ์ : “มีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา/เสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ให้กับประชาชนหรือไม่ อย่างไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ควรมีการรณรงค์การสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง

ผู้สัมภาษณ์ : “ท่านคิดว่าประชาชนบนเกาะเกร็ด มีความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวมแล้ว อยู่ในระดับใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ปานกลาง”

ผู้สัมภาษณ์ : “ช่วยยกเหตุผลประกอบ และยกตัวอย่างประกอบหน่อยได้ไหม”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “มีการตื่นตัวและเห็นความสำคัญของผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากขึ้น”

ผู้สัมภาษณ์ : “มีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา/เสริมสร้างความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนบนเกาะเกร็ดหรือไม่ อย่างไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ควรมีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ ให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง”

ผู้สัมภาษณ์ : “ท่านคิดว่าประชาชนบนเกาะเกร็ด มีพฤติกรรม/การปฏิบัติ ที่ถูกต้อง เหมาะสมสำหรับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มากน้อยเพียงใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ปานกลาง”

ผู้สัมภาษณ์ : “เหตุผลประกอบมีไหม”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ชาวบ้านมีการจัดการขยะ มีการคัดแยกขยะมากขึ้น”

ผู้สัมภาษณ์ : “ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาเสริมสร้างพฤติกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนบนเกาะเกร็ดคืออะไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ไม่มี”

ผู้สัมภาษณ์ : “ในรอบปีที่ผ่านมา เคยมีการจัดกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบนเกาะเกร็ด บ้างหรือไม่ ทั้งจากหน่วยงานในท้องถิ่นและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กิจกรรมปลูกต้นไม้ รักษาความสะอาด รณรงค์สร้างจิตสำนึก ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นต้น”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “เคย”

ผู้สัมภาษณ์ : “ประมาณกี่ครั้ง”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ 2 ครั้ง”

ผู้สัมภาษณ์ : “หน่วยงานไหนที่จัดหรือร่วมจัด และจัดกิจกรรมอะไรบ้าง”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “สาธารณสุขอำเภอปากเกร็ด จัดกิจกรรมในวันสิ่งแวดล้อมโลก มีการเก็บขยะมูลฝอยในที่ต่าง ๆ รอบเกาะเกร็ด ทั้งทางบก ทางน้ำ และทำความสะอาดบริเวณบ้านเรือนที่อยู่อาศัย”

ผู้สัมภาษณ์ : “ การเข้าร่วมของประชาชนมากหรือไม่”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ปานกลาง”

ผู้สัมภาษณ์ : “เพราะอะไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ต้องไปทำงานนอกเกาะและมีการ
กิจส่วนตัว”

ผู้สัมภาษณ์ : “ในส่วนของความตั้งใจในการเข้าร่วม เป็นไง”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “คนที่เข้าร่วมส่วนใหญ่ตั้งใจมาก”

ผู้สัมภาษณ์ : “ในภาพรวม จัดว่ากิจกรรมประสบความสำเร็จในระดับใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ปานกลาง”

ผู้สัมภาษณ์ : “ท่านคิดว่า ต่อไปหากมีการจัดกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบน
เกาะเกร็ดอีก ประชาชนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น มากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ต้องขึ้นอยู่กับวันที่จัดงาน หากเป็นวันหยุดประชาชนก็อาจร่วม
มือมาก”

ผู้สัมภาษณ์ : “มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบนเกาะเกร็ด
อีกหรือไม่”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “งบประมาณของเกาะเกร็ดมีจำกัด และขาดความร่วมมือจาก
องค์กรต่าง ๆ ดังนั้นหน่วยงานต่าง ๆ ควรร่วมมือกัน มิใช่ให้นำเงินมาให้แล้วปล่อยให้ อบต. ดำเนิน
การกันเอง ซึ่ง อบต. ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะงานในตำบลมีมาก”

5) สมาชิก อบต. หมู่ที่ 4 ตำบลเกาะเกร็ด

ผู้สัมภาษณ์ : “ท่านคิดว่าเกาะเกร็ดในปัจจุบันมีปัญหาสิ่งแวดล้อมอะไรบ้าง เรียง
ตามลำดับความสำคัญ/รุนแรงของปัญหา ชัก 3 ปัญหา”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “1. ปัญหาขยะมูลฝอย 2. ปัญหายาบ้ายาเสพติด”

ผู้สัมภาษณ์ : “ท่านคิดว่า ปัญหาดังกล่าว มีสาเหตุจากอะไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ปัญหาขยะมาจากคนมักง่าย ถึงขยะมีน้อย ส่วนปัญหายาบ้ายา
เสพติดก็มาจากสภาพแวดล้อมและสภาพครอบครัว”

ผู้สัมภาษณ์ : “การแก้ไขปัญหานั้นผ่านมา ทำอย่างไรบ้าง”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องสิ่งแวดล้อม”

ผู้สัมภาษณ์ : “แนวทาง/การดำเนินการดังกล่าว ประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียง
ใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ปานกลาง”

ผู้สัมภาษณ์ : “เพราะเหตุใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ชาวบ้านไม่มีเวลา”

ผู้สัมภาษณ์: “ในรอบปีที่ผ่านมา เคยมีหน่วยงานราชการ/สถาบันการศึกษา /องค์กรเอกชน เข้ามาเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้ประชาชนบนเกาะเกร็ดรับทราบ บ้างหรือไม่”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “เคย”

ผู้สัมภาษณ์: “หน่วยงานใดบ้าง”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “รัฐ นักศึกษา”

ผู้สัมภาษณ์: “มาบ่อยหรือไม่ ก็ครั้ง/เดือน หรือ ก็ครั้ง/ปี

ผู้ให้สัมภาษณ์: “2-3 ครั้งต่อปี”

ผู้สัมภาษณ์: “ใช้วิธีการใดหรือใช้สื่ออะไรในการเผยแพร่”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “เดินพบประชาชน”

ผู้สัมภาษณ์: “หัวข้อข่าวสารที่เผยแพร่”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม”

ผู้สัมภาษณ์: “ท่านเคยให้ข่าวสารข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเกาะเกร็ด เพื่อเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้องบ้างหรือไม่ อย่างไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “เคย”

ผู้สัมภาษณ์: “กับใคร ในเรื่องใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “กับใครจำไม่ได้แต่เป็นเรื่อง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ และนก”

ผู้สัมภาษณ์: “ท่านคิดว่าประชาชนบนเกาะเกร็ด มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยรวมแล้ว อยู่ในระดับใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “ปานกลาง”

ผู้สัมภาษณ์: “ทำไมคิดว่าปานกลาง”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “เพราะมีผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมไม่มากเท่าที่ควร”

ผู้สัมภาษณ์: “มีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา/เสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ให้กับประชาชนหรือไม่ อย่างไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “น่ามีการประชุมหรืออบรมชาวบ้านบ้างเพื่อได้พูดคุยกันจะได้ผลมากกว่าการแจกใบปลิวอย่างที่เป็นอย่างนี้”

ผู้สัมภาษณ์: “ท่านคิดว่าประชาชนบนเกาะเกร็ด มีความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยรวมแล้ว อยู่ในระดับใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “ปานกลาง”

ผู้สัมภาษณ์: “ช่วยยกเหตุผลประกอบ และยกตัวอย่างประกอบหน่อยได้ไหม”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “ชาวบ้านบางคนเห็นแก่ตัว”

ผู้สัมภาษณ์: “มีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา/เสริมสร้างความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนบนเกาะเกร็ดหรือไม่ อย่างไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “ต้องมีการจัดอบรมชาวบ้านและให้มีสื่อเผยแพร่ มาก ๆ”

ผู้สัมภาษณ์: “ท่านคิดว่าประชาชนบนเกาะเกร็ด มีพฤติกรรม/การปฏิบัติ ที่ถูกต้อง เหมาะสมสำหรับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มากน้อยเพียงใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “ปานกลาง”

ผู้สัมภาษณ์: “เหตุผลประกอบมีไหม”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “ส่วนมากชาวบ้านไม่ค่อยมีเวลาเพราะไปทำงานนอกเกาะ คนที่อยู่บ้านส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ”

ผู้สัมภาษณ์: “ข้อเสนอแนะเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนบนเกาะเกร็ดคืออะไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “ไม่มี”

ผู้สัมภาษณ์: “ในรอบปีที่ผ่านมา เคยมีการจัดกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบนเกาะเกร็ด บ้างหรือไม่ ทั้งจากหน่วยงานในท้องถิ่นและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กิจกรรมปลูกต้นไม้ รักษาความสะอาด รณรงค์สร้างจิตสำนึก ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นต้น”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “เคย”

ผู้สัมภาษณ์: “ประมาณกี่ครั้ง”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “ไม่แน่นอน”

ผู้สัมภาษณ์: “หน่วยงานไหนที่จัดหรือร่วมจัด และจัดกิจกรรมอะไรบ้าง”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “ทั้งจากทางอำเภอและตำบล มาจัดทำกิจกรรมปลูกต้นไม้ เก็บขยะ ทำความสะอาดวัด”

ผู้สัมภาษณ์: “ การเข้าร่วมของประชาชนมากหรือไม่”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “ปานกลาง”

ผู้สัมภาษณ์: “เพราะอะไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “ไม่ค่อยมีเวลาและไม่ใช่วันหยุด”

ผู้สัมภาษณ์: “ในส่วนของความตั้งใจในการเข้าร่วม เป็นไง”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “ปานกลาง”

ผู้สัมภาษณ์: “เพราะอะไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “เพราะยังการเข้าร่วมกิจกรรมอยู่”

ผู้สัมภาษณ์: “ในภาพรวม จัดว่ากิจกรรมประสบความสำเร็จในระดับใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “ปานกลาง”

ผู้สัมภาษณ์: “ท่านคิดว่า ต่อไปหากมีการจัดกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบนเกาะเกร็ดอีก ประชาชนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น มากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “น่าจะมามากขึ้น เพราะประชาชนเริ่มตื่นตัวเรื่องสิ่งแวดล้อม”

ผู้สัมภาษณ์: “มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบนเกาะเกร็ดอีกหรือไม่”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “การดำเนินการเรื่องต่าง ๆ ต้องต่อเนื่อง”

6) สมาชิก อบต. หมู่ที่ 5 ตำบลเกาะเกร็ด

ผู้สัมภาษณ์: “ท่านคิดว่าเกาะเกร็ดในปัจจุบันมีปัญหาสิ่งแวดล้อมอะไรบ้าง เรียงตามลำดับความสำคัญ/รุนแรงของปัญหา ชัก 3 ปัญหา”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “1. ปัญหาขยะ 2. คนว่างงาน ราษฎรยากจน และ 3. ปัญหายาเสพติดมีมาก”

ผู้สัมภาษณ์: “แล้วคิดว่า ปัญหาเหล่านี้ มีสาเหตุจากอะไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “ปัญหาที่ 1 เพราะชาวบ้านไม่ให้ความร่วมมือ ปัญหาที่ 2 เพราะเศรษฐกิจตกต่ำ และปัญหาที่ 3 เพราะคนไม่มีงานทำ”

ผู้สัมภาษณ์: “การดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่ผ่านมา ทั้งจากการดำเนินการของหน่วยงานในท้องถิ่นและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมีอย่างไรบ้าง”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “ในเรื่องขยะ ทาง อบต. ได้แก้ไขไปบางส่วน ปัญหาอื่นรอรัฐบาลเข้ามาแก้ไขอยู่”

ผู้สัมภาษณ์: “แนวทาง/การดำเนินการดังกล่าว ประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “ปานกลาง”

ผู้สัมภาษณ์: “เพราะเหตุใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “เพราะประชาชนให้ความร่วมมือไม่มากนัก”

ผู้สัมภาษณ์: “ในรอบปีที่ผ่านมา เคยมีหน่วยงานราชการ/สถาบันการศึกษา /องค์กรเอกชน เข้ามาเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้ประชาชนบนเกาะเกร็ดรับทราบ บ้างหรือไม่”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “เคย”

ผู้สัมภาษณ์: “หน่วยงานใดบ้าง”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “จำไม่ได้”

ผู้สัมภาษณ์: “มาบ่อยหรือไม่ ก็ครั้ง/เดือน หรือ ก็ครั้ง/ปี

ผู้ให้สัมภาษณ์: “2 ครั้งต่อปี”

ผู้สัมภาษณ์: “ใช้วิธีการใดหรือใช้สื่ออะไรในการเผยแพร่”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “เอกสารแนะนำและการพูดคุย”

ผู้สัมภาษณ์: “หัวข้อข่าวสารที่เผยแพร่”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชน”

ผู้สัมภาษณ์: “ท่านเคยให้ข่าวสารข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเกาะเกร็ด เพื่อเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้องบ้างหรือไม่ อย่างไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “เคย”

ผู้สัมภาษณ์: “กับใคร ในเรื่องใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “เรื่องรักษาความสะอาด การรักษาความสะอาดในหมู่บ้านให้แก่ทางราชการนั้นแหละ”

ผู้สัมภาษณ์: “ท่านคิดว่าประชาชนบนเกาะเกร็ด มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยรวมแล้ว อยู่ในระดับใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “ปานกลาง”

ผู้สัมภาษณ์: “ทำไมคิดว่าปานกลาง”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “ประชาชนบางกลุ่มขาดความรับผิดชอบ”

ผู้สัมภาษณ์: “มีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา/เสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ให้กับประชาชนหรือไม่ อย่างไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “ไม่มี”

ผู้สัมภาษณ์: “ท่านคิดว่าประชาชนบนเกาะเกร็ด มีความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยรวมแล้ว อยู่ในระดับใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “ปานกลาง”

ผู้สัมภาษณ์ : “ช่วยยกเหตุผลประกอบ และยกตัวอย่างประกอบหน่อยได้ไหม”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ยกตัวอย่างไม่ถูก”

ผู้สัมภาษณ์ : “มีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา/เสริมสร้างความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนบนเกาะเกร็ดหรือไม่ อย่างไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ไม่มี”

ผู้สัมภาษณ์ : “ท่านคิดว่าประชาชนบนเกาะเกร็ด มีพฤติกรรม/การปฏิบัติ ที่ถูกต้อง เหมาะสมสำหรับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มากน้อยเพียงใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ปานกลาง”

ผู้สัมภาษณ์ : “เหตุผลประกอบมีไหม”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ประชาชนยังไม่เข้าใจที่จะรับรู้ในสิ่งนี้เหมือนกันทุกคน”

ผู้สัมภาษณ์ : “ข้อเสนอแนะเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนบนเกาะเกร็ดคืออะไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ต้องมีการประชาสัมพันธ์และกระจายสื่อให้ทั่วถึง”

ผู้สัมภาษณ์ : “ในรอบปีที่ผ่านมา เคยมีการจัดกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบนเกาะเกร็ด บ้างหรือไม่ ทั้งจากหน่วยงานในท้องถิ่นและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กิจกรรมปลูกต้นไม้ รักษาความสะอาด รณรงค์สร้างจิตสำนึก ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นต้น”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “เคย”

ผู้สัมภาษณ์ : “ ประมาณกี่ครั้ง”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “2 ครั้ง”

ผู้สัมภาษณ์ : “ หน่วยงานไหนที่จัดหรือร่วมจัด และจัดกิจกรรมอะไรบ้าง”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “การรวมกลุ่มเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม”

ผู้สัมภาษณ์ : “ การเข้าร่วมของประชาชนมากหรือไม่”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “น้อย”

ผู้สัมภาษณ์ : “ในส่วนของความตั้งใจในการเข้าร่วม เป็นไง”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ปานกลาง”

ผู้สัมภาษณ์ : “ในภาพรวม จัดว่ากิจกรรมประสบความสำเร็จในระดับใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ต่ำ”

ผู้สัมภาษณ์ : “มีข้อเสนอแนะในส่วนตรงนี้อย่างไร หรือไม่”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “หน่วยงานของรัฐต้องลงพื้นที่ให้บ่อย ๆ”

ผู้สัมภาษณ์ : “ท่านคิดว่า ต่อไปหากมีการจัดกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบนเกาะเกร็ดอีก ประชาชนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น มากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ปานกลาง เพราะ ประชาสัมพันธ์ไม่ค่อยทั่วถึงและสื่อของรัฐไม่ถึงประชาชน”

ผู้สัมภาษณ์ : “มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบนเกาะเกร็ดอีกหรือไม่”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “เจ้าหน้าที่รัฐหรือผู้นำท้องถิ่นควรลงพื้นที่และประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น”

7) เจ้าหน้าที่ตำรวจประจำตำบลเกาะเกร็ด

ผู้สัมภาษณ์ : “ท่านคิดว่าเกาะเกร็ดในปัจจุบันมีปัญหาอะไรบ้าง เรียงตามลำดับความสำคัญ/รุนแรงของปัญหา ชัก 3 ปัญหา”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “1. ปัญหายาบ้ายาเสพติด 2. ปัญหาระหว่างร้านค้า และ 3. ปัญหาวัยรุ่นเมาสุราอาละวาด”

ผู้สัมภาษณ์ : “ท่านคิดว่า ปัญหาเหล่านี้ มีสาเหตุจากอะไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ปัญหายาบ้ายาเสพติดมาจากข้างนอกเกาะ ระบาดมาทางวัยรุ่น ปัญหาระหว่างร้านค้ามีไม่บ่อยนักจากการขายตัดราคาเช่นเดียวกับปัญหาวัยรุ่นเมาสุราจะมีเฉพาะเทศกาล”

ผู้สัมภาษณ์ : “แนวทาง/การดำเนินการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ผ่านมา ทั้งจากการดำเนินการของหน่วยงานในท้องถิ่นและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมีอย่างไรบ้าง”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ปัญหายาเสพติดใช้วิธีจับกุม และออกตรวจพื้นที่ทั้งกลางวันกลางคืน อีกสองปัญหาใช้วิธีประชาสัมพันธ์ ว่ากล่าวตักเตือน”

ผู้สัมภาษณ์ : “แนวทาง/การดำเนินการดังกล่าว ประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ปานกลาง”

ผู้สัมภาษณ์ : “เพราะเหตุใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “การตรวจตราของตำรวจลดลงมาก ปัญหาแม่ค้าและวัยรุ่นก็ลดลง”

ผู้สัมภาษณ์ : “ในรอบปีที่ผ่านมา เคยมีหน่วยงานราชการ/สถาบันการศึกษา /องค์กรเอกชน เข้ามาเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้ประชาชนบนเกาะเกร็ดรับทราบ บ้างหรือไม่”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “เคย”

ผู้สัมภาษณ์ : “หน่วยงานใดบ้าง”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “กลุ่มสตรี และทางมหาตไทย”

ผู้สัมภาษณ์ : “มาบ่อยหรือไม่ ก็ครั้ง/เดือน หรือ ก็ครั้ง/ปี”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “กลุ่มสตรี ประมาณ 5 ครั้งต่อปี มหาตไทยเฉพาะงานเทศกาล”

ผู้สัมภาษณ์ : “ใช้วิธีการใดหรือใช้สื่ออะไรในการเผยแพร่”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “กลุ่มสตรีประกาศผ่านทางโรงเรียนและผู้ใหญ่บ้าน มหาตไทยผ่านทางผู้นำชาวบ้าน”

ผู้สัมภาษณ์ : “หัวข้อข่าวสารที่เผยแพร่”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “กลุ่มสตรีจะเป็นเรื่องส่งเสริมประเพณี มหาตไทยจะเป็นการรณรงค์ประเพณีใหญ่ ๆ เช่น สงกรานต์ ลอยกระทง”

ผู้สัมภาษณ์ : “ท่านเคยให้ข่าวสารข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเกาะเกร็ด เพื่อเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้องบ้างหรือไม่ อย่างไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “เคย”

ผู้สัมภาษณ์ : “กับใคร ในเรื่องใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ผู้ใหญ่ ผู้ช่วยผู้ใหญ่ เรื่องมอเตอร์ไซค์รับจ้าง”

ผู้สัมภาษณ์ : “ท่านคิดว่าประชาชนบนเกาะเกร็ด มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยรวมแล้ว อยู่ในระดับไหน”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ปานกลาง”

ผู้สัมภาษณ์ : “เพราะอะไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ดูจากถนน สะดวกสบายแต่ความสะอาดยังไม่ดี และเรือหางยาวแต่ก่อนมีคราบน้ำมันเดี๋ยวนี้ไม่ค่อยมี”

ผู้สัมภาษณ์ : “มีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา/เสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ให้กับประชาชนหรือไม่ อย่างไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ใช้วิธีอบรมและรณรงค์ แต่ต้องทำบ่อย ๆ ถ้าชาวบ้านรู้ข้อดีข้อเสียแล้วจะยอมรับมากขึ้น”

ผู้สัมภาษณ์ : “ท่านคิดว่าประชาชนบนเกาะเกร็ด มีความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยรวมแล้ว อยู่ในระดับใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “สูง”

ผู้สัมภาษณ์ : “ช่วยยกเหตุผลประกอบ และยกตัวอย่างประกอบหน่อยได้ไหม”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ดูตัวอย่างเวลามีงานประเพณี สภาพหลังมีงานจะดูดีกว่าก่อนมีงานด้วยซ้ำ เพราะชาวบ้านช่วยทำให้ดีขึ้น”

ผู้สัมภาษณ์ : “มีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา/เสริมสร้างความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนบนเกาะเกร็ดหรือไม่ อย่างไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “เข้าหาชาวบ้านเป็นรายบ้านถึงแม้จะใช้เวลามากซักนิดก็ไม่เป็นไร”

ผู้สัมภาษณ์ : “ท่านคิดว่าประชาชนบนเกาะเกร็ด มีพฤติกรรม/การปฏิบัติ ที่ถูกต้อง เหมาะสมสำหรับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มากน้อยเพียงใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “มาก”

ผู้สัมภาษณ์ : “เหตุผลประกอบมีไหม”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ดูตัวอย่างจากงานประเพณีจะให้ความร่วมมือกันดี”

ผู้สัมภาษณ์ : “ข้อเสนอแนะเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนบนเกาะเกร็ดคืออะไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ควรเน้นเป็นกลุ่มๆ โดยใช้เด็กนำหน้า เพราะผู้ใหญ่จะดี หรือเข้าหาผู้นำชาวบ้านและใช้วัดเป็นที่ปลูกฝังในช่วงเวลางานบุญ”

ผู้สัมภาษณ์ : “ในรอบปีที่ผ่านมา เคยมีการจัดกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบนเกาะเกร็ด บ้างหรือไม่ ทั้งจากหน่วยงานในท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กิจกรรมปลูกต้นไม้ รักษาความสะอาด รณรงค์สร้างจิตสำนึก ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ฯลฯ”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “เคย”

ผู้สัมภาษณ์ : “ประมาณกี่ครั้ง”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “ไม่แน่นอน”

ผู้สัมภาษณ์ : “หน่วยงานไหนที่จัดหรือร่วมจัด และจัดกิจกรรมอะไรบ้าง”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : “เป็นกิจกรรมฟื้นฟูประเพณี รวมถึงชีวิตความเป็นอยู่ เรื่องสิ่งแวดล้อมโดยตรงไม่มี คอยให้เกิดปัญหาแล้วค่อยมาคุยกัน”

ผู้สัมภาษณ์ : “ การเข้าร่วมของประชาชนมากหรือไม่”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “จำนวนคนที่เข้าร่วม มาก”

ผู้สัมภาษณ์: “เพราะอะไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “แต่ละชุมชนมากันมาก”

ผู้สัมภาษณ์: “ในส่วนของความตั้งใจในการเข้าร่วม เป็นไง”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “มาก”

ผู้สัมภาษณ์: “ในภาพรวม จัดว่ากิจกรรมประสบความสำเร็จในระดับใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “ปานกลาง เพราะว่าคิดว่ามีชุมชน 2 ประเภท คือชุมชนโบราณ จะอยู่เฉย ๆ ไม่ทำอะไรถือว่าดีอยู่แล้ว และชุมชนคนทำงานก็จะพยายามพัฒนาไปเรื่อย ๆ”

ผู้สัมภาษณ์: “ท่านคิดว่า ต่อไปหากมีการจัดกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบน เกาะเกร็ดอีก ประชาชนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น มากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “น่าจะมากขึ้นเรื่อย ๆ เพราะการรณรงค์ไม่มีผลเสีย ผลดีก็ได้แก่ ชาวบ้านเอง”

ผู้สัมภาษณ์: “มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบนเกาะเกร็ด อีกหรือไม่”

ผู้ให้สัมภาษณ์: “มี 1. ที่กร้างว่างเปล่าที่ปล่อยไว้จนรกแล้ว โดยเฉพาะที่ริมทาง น่าจะพัฒนาเป็นที่สาธารณประโยชน์หรือที่พักนักท่องเที่ยวเดินรอบเกาะ 2. ห้องร้องสวนน่าจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางเรือได้ และ 3. น่าจะพัฒนาจักรยานรอบเกาะให้มากขึ้น”

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การรับทราบข่าวสาร ความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วม ของประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและหาความสัมพันธ์ระหว่างการรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ความรู้ และความตระหนักกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด ลักษณะของการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบสำรวจผสมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ ประชาชนบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ดที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวนทั้งหมด 230 ตัวอย่าง และประชากรที่เป็นผู้นำท้องถิ่น จำนวน 21 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ในส่วนที่เกี่ยวกับความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า ใช้วิธีการหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการของครอนบาค ส่วนที่เกี่ยวกับความรู้ใช้วิธีการของคูเดอร์และริชาร์ดสัน ซึ่งผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

5.1 ข้อมูลเชิงพรรณนา

1) ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 56.5 และเพศชายร้อยละ 43.5 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 29-38 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.8 รองลงมาคือ อายุ 39-48 ปี ร้อยละ 26.1 อายุ 18-28 ปี ร้อยละ 22.6 อายุ 49-58 ปี ร้อยละ 13.5 และอายุมากกว่า 58 ปี ร้อยละ 10.0 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 27.8 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 23.9 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 17.4 ระดับปริญญาตรีร้อยละ 16.1 ระดับอนุปริญญา/ปวส. ร้อยละ 13.1 และสูงกว่าระดับปริญญาตรีร้อยละ 1.7 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

อาชีพของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ ทำงานบริษัท/รับจ้างคิดเป็นร้อยละ 37.8 รองลงมาคือ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัวร้อยละ 26.1 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจร้อยละ 14.4 ไม่ประกอบอาชีพร้อยละ 11.7 และเกษตรกรร้อยละ 10.0 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

รายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างอยู่ระหว่าง 0-4,000 บาทและ 4,001-8,000 บาท จำนวนเท่ากันคิดเป็นร้อยละ 34.8 รองลงมาคือมากกว่า 12,000 บาทร้อยละ 19.6 และมีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 10,001-12,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 10.8 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ส่วนใหญ่ของกลุ่มประชากรตัวอย่างอาศัยอยู่บริเวณพื้นที่เกาะเกร็ดระหว่าง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.6 รองลงมาคือระหว่าง 31-40 ปีร้อยละ 22.1 ระหว่าง 11-20 ปีร้อยละ 15.6 ระหว่าง 1-10 ปีร้อยละ 13.5 ระหว่าง 41-50 ปีร้อยละ 12.2 และมากกว่า 50 ปีร้อยละ 10.0 ตามลำดับ

2) การรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 69.5 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด มีการรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนที่เหลือร้อยละ 15.7 และ 14.8 มีการรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับน้อยและระดับมาก ตามลำดับ

3) ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 75.6 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด ส่วนที่เหลือร้อยละ 13.5 และ 10.9 มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับต่ำและระดับสูง ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 63.9 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาร้อยละ 18.3 และ 17.8 มีความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับสูงและระดับต่ำ ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 72.1 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาร้อยละ 15.7 และ 12.2 มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับสูงและระดับต่ำ ตามลำดับ

5.2 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างกับการรับทราบข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

จากผลการวิจัย พบว่า ลักษณะทางประชากรด้านอาชีพและรายได้ต่อเดือน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.177 และ 0.231 ตามลำดับ

ลักษณะทางประชากรด้านอายุและระยะเวลาที่อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด มีความสัมพันธ์ทางลบกับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ -0.240 และ -0.173 ตามลำดับ และระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.242

ลักษณะทางประชากรด้านอายุมีความสัมพันธ์ทางลบกับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ -0.159 และระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.209

ลักษณะทางประชากรด้านทั้งด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทั้งที่ระดับ 0.05

5.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับทราบข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

จากผลการวิจัยพบว่า การรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.174

การรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.278

การรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.243

ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.636

ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางลบกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ -0.029

ความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.131

5.4 การทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง การรับทราบข่าวสาร ความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

1) สมมติฐานข้อที่ 1 ลักษณะทางประชากร มีความสัมพันธ์กับการรับทราบข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ลักษณะทางประชากรด้านอาชีพและรายได้ต่อเดือนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดังนั้น จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้เพียงบางส่วน

ลักษณะทางประชากรด้านอายุและระยะเวลาที่อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่เกาะเกร็ดมีความสัมพันธ์ทางลบกับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ส่วนระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดังนั้น จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้เพียงบางส่วน

ลักษณะทางประชากรด้านอายุมีความสัมพันธ์ทางลบกับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ส่วนระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดังนั้น จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้เพียงบางส่วน

2) สมมติฐานข้อที่ 2 การรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า การรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดังนั้น จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3) สมมติฐานข้อที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับความตระหนักและการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดังนั้น จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4) สมมติฐานข้อที่ 4 ความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดังนั้น จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.5 อภิปรายผล

สมมติฐานข้อที่ 1 ลักษณะทางประชากร มีความสัมพันธ์กับการรับทราบข่าวสารความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด

จากการวิจัยพบว่า อาชีพและรายได้ต่อเดือนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามสมมติฐานข้อที่ 1 แสดงว่าอาชีพและรายได้ที่แตกต่างกันมีผลทำให้การรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันไปด้วย อาชีพและรายได้ยังแสดงถึงสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมซึ่งมีอิทธิพลต่อการรับข่าวสาร คนที่มีอาชีพและรายได้ที่แตกต่างกัน ย่อมมองโลก มีแนวคิดต่างกันไป อาชีพและรายได้เป็นเครื่องกำหนดความต้องการของคนอย่างหนึ่ง ซึ่งคนที่มีฐานะดีหรือมีรายได้สูงยังมีการใช้สื่อสารมวลชนมากขึ้นด้วย

อายุและระยะเวลาที่อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่เกาะเกร็ดมีความสัมพันธ์ทางลบกับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แสดงว่าประชาชนที่มีอายุมากหรืออาศัยอยู่บริเวณพื้นที่เกาะเกร็ดมาเป็นเวลานานหรือคนแก่จะมีความรู้น้อยกว่าคนที่อายุน้อยหรือคนรุ่นหนุ่มสาวที่อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่เกาะเกร็ดมาเป็นเวลาน้อยกว่าคนแก่ เนื่องจากคนรุ่นหนุ่มสาวมีการศึกษามากกว่า มี

ความเข้าใจ ในการรับข่าวสารจากสื่อมวลชนได้ดีกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ในลักษณะเดียวกันก็สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า อายุมีความสัมพันธ์ทางลบกับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แสดงว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอายุน้อยมีความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากกว่า

สมมติฐานข้อที่ 2 การรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วม

จากผลของการวิจัยพบว่า การรับทราบข่าวสารมีความสัมพันธ์กับความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 แสดงว่า ถ้าประชาชนมีการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับข่าวสารการอนุรักษ์มากจะมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์มาก ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ อัทคิน (Atkin, 1973 : 208) ที่กล่าวว่า "บุคคลที่เปิดรับข่าวสารมากยิ่งขึ้น หนีตาข่ายไกล มีความรู้ ความเข้าใจในสภาพแวดล้อมและเป็นคนที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์มากกว่าบุคคลที่เปิดรับสารน้อย" และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวารีย์ วงศ์วัฒนา (2535) เรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารกับความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนชาวแพ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า "ยิ่งประชาชนเปิดรับข่าวสารมากจะมีความรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมาก"

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า สื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่กลุ่มประชากรตัวอย่างได้รับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากที่สุด (ตารางที่ 9) เพราะโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีทั้งภาพและเสียงบรรยาย มีการเคลื่อนไหวเหมือนเหตุการณ์จริงจึงง่ายต่อการทำความเข้าใจ เป็นสื่อที่เร้าใจ กระตุ้นให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นจึงเป็นสื่อที่เหมาะสมสำหรับสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนในเรื่องการอนุรักษ์ ส่วนหนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลได้อย่างครบถ้วน และหม่อมอยู่สม่ำเสมอจึงสามารถชักจูงให้เกิดความเข้าใจต่อเหตุการณ์เรื่องราวที่เผยแพร่ได้เป็นอย่างดี

จากผลของการวิจัยพบว่า การรับทราบข่าวสารมีความสัมพันธ์กับความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ถ้าประชาชนมีการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับข่าวสารการอนุรักษ์มากจะมีความตระหนัก ซึ่งสื่อมวลชนที่ประชาชนได้รับความรู้มากที่สุดได้แก่โทรทัศน์ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น อาจกล่าวได้ว่าการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ของประชาชนจากโทรทัศน์ด้วยการเห็นการรับฟังและจากการอ่านจากหนังสือพิมพ์จะทำให้ประชา

ชนเกิดความรู้ ความเข้าใจ แล้วเก็บสะสมเป็นประสบการณ์หรืออาจกล่าวได้ว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์เป็นสิ่งเร้าที่เกิดความตระหนักทันทีทันใด

การรับทราบข่าวสารมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ถ้าประชาชนมีการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับข่าวสารการอนุรักษ์มากก็จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์มากขึ้น จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่ได้รับข่าวสาร และได้ใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงบ้านเรือนและชุมชนให้ดีขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ปรมา สตะเวทิน (2536 : 132-133) ที่กล่าวว่า "สื่อมวลชนจะสนับสนุนทัศนคติ รสนิยม ความมีใจใญ่เมียงตลอดจนแนวโน้มด้านพฤติกรรมของประชาชนให้มีความเข้มแข็งและพร้อมที่จะแสดงให้ปรากฏออกมาเมื่อมีแรงจูงใจเพียงพอหรือโอกาสเหมาะสม อีกทั้งเป็นสื่อที่เสนอหนทางในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรม สามารถสร้างทัศนคติและค่านิยมใหม่ให้เกิดแก่ประชาชนในกรณีที่บุคคลนั้นไม่เคยมีความรู้หรือประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งนั้นมาก่อน นอกจากนี้สื่อมวลชนยังส่งเสริมสนับสนุนหรือยับยั้งมาตรฐานทางสังคมให้ดำรงอยู่ตลอดไปสร้างความรับผิดชอบร่วมกันให้เกิดขึ้นในสังคม ก่อให้เกิดพฤติกรรมใหม่ได้เช่นกัน แต่ต้องใช้ระยะเวลาในการให้ข่าวสารเป็นประจำ สอดคล้องกับแนวคิดของโรเจอร์และสเวนนิ่ง (Rogers and Svenning, 1969 : 8) ที่กล่าวว่า "สื่อมวลชนเป็นการสื่อสารที่เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถที่ส่งไปยังคนจำนวนมากในเวลาใกล้เคียงกันอย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังมีความถูกต้องของข่าวสารมาก เพราะไม่สามารถสอดแทรกความคิดเห็นต่าง ๆ ลงไปในข้อมูลที่ผลิตสำเร็จรูป ส่วนข้อเสียเป็นการสื่อสารทางเดียวยากที่จะได้สะท้อนกลับจากผู้รับข่าวสาร อีกทั้งเปิดโอกาสให้ผู้รับสารเลือกและจัดการเลือกข่าวสารได้ยาก นอกจากสื่อมวลชนแล้วสื่อเฉพาะกิจควรนำมาช่วยเร่งเร้าเพื่อให้ประชาชนเปลี่ยนพฤติกรรมเข้าร่วมกิจกรรมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้เร็วขึ้น เพราะเป็นสื่อที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นการเสริมการให้ข้อมูลเพิ่มเติมต่อย้ำความรู้ความเข้าใจหลังจากที่ประชาชนได้รับข้อมูลมาก่อนหน้านี้จากสื่อมวลชน เท่ากับเป็นการตอกย้ำความทรงจำเพิ่มความเข้าใจ เพิ่มความมั่นใจจนตัดสินใจปฏิบัติตาม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพีระนันท์ บุรณะโสภณ (2538) เรื่องพฤติกรรมกาเปิดรับสาร ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครพบว่า "การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจทุกประเภทที่ทำการศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทั้งสิ้น" และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุทัยวรรณ โกศลวัฒน์ (2539) เรื่องพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติและการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหน้าเสียในโครงการบำบัดน้ำเสียของผู้บริหารธุรกิจและเจ้าของสถานประกอบการ

พบว่า "พฤติกรรมกรรมการเปิดรับข่าวสารเรื่องการแก้ไขปัญหาน้ำเสียจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคลมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาน้ำเสียในโครงการบำบัดน้ำเสียในระดับปานกลาง"

สมมติฐานที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับความตระหนักและการมีส่วนร่วม

จากผลของการวิจัยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตระหนักต่อการอนุรักษ์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ถ้าประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์มากจะมีความตระหนักต่อการอนุรักษ์มากตามไปด้วย เพราะลักษณะของประชาชนที่มีความตระหนักต่อการอนุรักษ์ ประการแรก จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องวิกฤตการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นในปัจจุบัน เช่น การขาดแคลน มีความรู้ถึงความสำคัญที่มีต่อมนุษย์และเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการอนุรักษ์ ประการที่สอง มีความรู้สึกรับผิดชอบในเรื่องการอนุรักษ์ และรู้ในความสำคัญที่จะต้องกระทำเพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ ส่วนประการสุดท้าย จะต้องมีความสนใจและปฏิบัติเกี่ยวกับการอนุรักษ์เป็นประจำและอย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ คักดี สุนทรเสณี (2531 : 17) ที่กล่าวว่า "จิตสำนึกเป็นส่วนหนึ่งของการรับรู้ทางจิตใจซึ่งเกิดขึ้นก่อนการเกิดพฤติกรรมโดยอาศัยองค์ประกอบ 3 ประการคือ ด้านการรู้ของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง รู้ในทางที่ดีหรือไม่ดี นอกจากนั้นยังมีองค์ประกอบด้านความรู้สึกเป็นองค์ประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึกซึ่งถูกเร้าขึ้นมาจากการรู้ ส่วนองค์ประกอบสุดท้ายคือ ด้านแนวโน้มในเชิงพฤติกรรมหรือการกระทำ เป็นความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งนั้น ๆ ในทางใดทางหนึ่ง อาจสนับสนุน ส่งเสริม ช่วยเหลือ หรือในทางทำลายขัดขวาง ต่อสู้"

จากผลของการวิจัยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ของประชาชนไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมถึงแม้จะมีความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแต่ไม่มีผลหรือไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทั้งที่พบว่าประชากรตัวอย่างบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ดที่มีความรู้ตั้งแต่ระดับ ปวช. จนถึงสูงกว่าปริญญาตรี ส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ และทำงานบริษัท ซึ่งสถานที่ทำงานไม่ได้อยู่บริเวณพื้นที่เกาะเกร็ดและการจัดกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ดแต่ละครั้ง ไม่ตรงกับวันหยุดของประชากรตัวอย่างกลุ่มนี้และบางครั้งก็ไม่มีเวลาว่างพอที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นได้ ดังนั้นผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพนอกบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ดหรือเป็นกลุ่มที่ประกอบอาชีพบริเวณเกาะเกร็ดนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวารีย์ วงศ์วัฒนา (2536) เรื่องพฤติกรรมกรรมการเปิดรับข่าวสารกับความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่ง

แวดล้อมของชุมชนชาวแพ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า "ความรู้เรื่องอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม"

สมมติฐานข้อที่ 4 ความตระหนักเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม

จากผลการวิจัยพบว่า ความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 4 แสดงให้เห็นว่า ถ้าความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนมากก็จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนมากด้วย ซึ่งจากแนวคิดของ ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (2537 : 181-183) ที่กล่าวว่า การที่ประชาชนจะมีส่วนร่วมต้องเกิดแนวคิดอยู่ 3 ประการ คือ

- 1) ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน ซึ่งเกิดจากความสนใจและความห่วงกังวลของบุคคลซึ่งบังเอิญพ้องต้องกัน กลายเป็นความสนใจความห่วงกังวลร่วมกันของส่วนร่วม
- 2) ความเดือดร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกันที่มีต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้นแล้วลงมือกระทำร่วมกัน
- 3) การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนไปในทิศทางที่ปรารถนาการตัดสินใจร่วมกันนี้ ต้องรุนแรงมากพอที่จะทำให้เกิดความคิดริเริ่มกระทำที่สนองต่อความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น

จากแนวความคิดทั้ง 3 ประการที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม แสดงให้เห็นว่าเมื่อประชาชนบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ดมีความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจึงมีการเข้าร่วมกิจกรรมหรือมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (ยกเว้นกลุ่มประชากรตัวอย่างที่มีความรู้และออกไปประกอบอาชีพนอกบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด) เพราะตระหนักดีว่าหากเกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่เกาะเกร็ดแล้วย่อมมีผลเสียต่อแหล่งท่องเที่ยวและเกิดผลกระทบต่อการประกอบอาชีพและความเป็นอยู่ของตนเองได้ จึงจำเป็นต้องรักษาแหล่งท่องเที่ยวเกาะเกร็ดเอาไว้ ดังนั้นการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเกาะเกร็ดจึงเกิดขึ้นจากความตระหนักของประชาชนในท้องถิ่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ คอฟฟา (Koffa, 1948 : 84 อ้างถึงใน สุวารีย์ วงศ์วัฒนา, 2536 : 20) ที่กล่าวว่า "จิตสำนึกเป็นสภาวะจิตที่เกี่ยวกับความรู้สึก ความคิดและความปรารถนาต่าง ๆ จิตสำนึกเกิดจากการรับรู้ที่มีความหมายเหมือนกับคำว่า "ความตระหนัก" และผลงานวิจัยของ สุวารีย์ วงศ์วัฒนา (2536) ที่ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารกับความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนชาวแพ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า "ความตระหนักมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม"

5.6 ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ที่ได้จากการวิจัย

1) ปัญหาอุปสรรค

จากการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม สามารถสรุปปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ดได้เป็น 2 ส่วน ดังนี้

1.1) ปัญหาในส่วนของประชาชน

(1) เนื่องจากในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์หรือเทศกาลต่างๆ ที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาบนพื้นที่เกาะเกร็ดเป็นจำนวนมาก ทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยบนเกาะเกร็ดในช่วงเวลาดังกล่าวมีเป็นจำนวนมาก ประกอบกับนักท่องเที่ยวบางส่วน ไม่ช่วยกันดูแลรักษาความสะอาด เช่น ทิ้งขยะมูลฝอยตามทางเดิน หรือแม่น้ำ ทำให้มีขยะมูลฝอยตกค้างเป็นจำนวนมาก เกิดความสกปรกและไม่น่าดู

(2) ประชาชนบางส่วนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และการปฏิบัติตนที่ถูกต้องเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

(3) ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร อาจเนื่องมาจากไม่เห็นคุณค่าและความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเท่าที่ควร

(4) การดำเนินงานการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ผ่านมา เป็นลักษณะต่างคนต่างทำ เป็นไปอย่างไร้ทิศทาง เพราะระหว่างกลุ่มประชาชน ยังขาดการประสานความร่วมมือ และการร่วมกันกำหนดทิศทางของการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม

1.2) ปัญหาในส่วนของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(1) การดำเนินงานของหน่วยงานราชการต่างๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบนเกาะเกร็ด เป็นไปอย่างขาดความต่อเนื่อง ด้วยเหตุเพราะขาดผู้ประสานงาน และ ไม่มีทุนในการดำเนินการ

(2) การจัดกิจกรรมหรือการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ไม่ได้ดำเนินการอย่างทั่วถึง จะให้ความสำคัญเฉพาะบางส่วนของเกาะเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเป็นจำนวนมาก จึงละเลยส่วนอื่น ๆ ของเกาะ

(3) หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง และองค์กรในระดับท้องถิ่น ปฏิบัติงานด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ไม่จริงจังเท่าที่ควร จะให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวมากกว่าการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

(4) การกระจายข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด เป็นไปอย่างไม่ทั่วถึง ทำให้ประชาชนบางส่วนตกข่าว

2) ข้อเสนอแนะ

2.1) ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

(1) สื่อมวลชนที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารการอนุรักษ์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมากที่สุด ได้แก่ โทรทัศน์ ดังนั้น จึงควรมีการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไปยังประชาชนโดยผ่านทางโทรทัศน์ให้มากยิ่งขึ้น และควรมีการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไปยังประชาชนโดยผ่านทางสื่อเฉพาะกิจให้มากยิ่งขึ้น คือ แผ่นพับ/โปสเตอร์ เอกสารราชการและนิตยสาร เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าประชากรส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับข่าวสารจากสื่อเหล่านี้ ดังนั้น หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง และ/หรือองค์กรเอกชนต่าง ๆ ควรจัดทำสื่อเฉพาะกิจเพื่อเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างเร่งด่วนและอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในการจัดทำสื่อเพื่อการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทั้งโดยสื่อมวลชนและสื่อเฉพาะกิจควรจัดทำในหัวข้อ/ประเด็นสถานการณ์/ปัญหาสิ่งแวดล้อมและมลพิษในปัจจุบันให้มากที่สุด ประเด็นอื่นที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสนใจและต้องการเพิ่มเติมได้แก่ การรักษาสภาพแวดล้อมในชุมชน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการจัดการและแก้ไข/ลดปัญหามลพิษ

(2) จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากเพื่อนบ้าน/คนในครอบครัว ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรหาวิธีการหรือรูปแบบของการกระจายข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยเน้นให้เพื่อนบ้านมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้มากที่สุด เช่น เลือกตัวแทนจากสมาชิก อบต. เพื่อนบ้านหรือผู้นำประจำหมู่บ้านให้เข้ารับการอบรมด้านความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หลังจากนั้นก็ให้ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยวิทยากรในการให้ความรู้แก่ประชาชนก็จะได้ผลดียิ่งขึ้น เพราะเพื่อนบ้านมีความใกล้ชิดสนิทสนมและประชาชนให้ความไว้วางใจ เชื่อถือ ไม่กลัว ไม่ต่อต้านข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ได้รับ

(3) จากผลการวิจัยพบว่า ยิ่งกลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารการอนุรักษ์มาก ก็จะมีความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นจึงควรนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ผ่านสื่อต่าง ๆ ให้มากยิ่งขึ้นเพื่อเพิ่มความรู้เกี่ยวกับการปกป้อง ดูแลรักษา และแก้ไขปัญหาและปลูกฝังความตระหนักให้ประชาชนรู้จักรักและหวงแหนแหล่งท่องเที่ยวเกาะเกร็ดให้มากขึ้น อีกทั้งกระตุ้นให้ประชาชนเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ เช่น การเข้าร่วมอบรมการรักษาความสะอาดกับโครงการตาวิเศษ โครงการรักษ์เจ้าพระยา เป็นต้น

2.2) ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัย

(1) จากการการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด และจากการวิจัยในครั้งนี้พบว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ดได้แก่ ปัญหาขยะและปัญหามูลสุนัขบริเวณทางเดินรอบเกาะเกร็ด สำหรับปัญหาขยะเกิดขึ้นจากหลายสาเหตุเช่น ประชาชนไม่ช่วยกันดูแลขาดความร่วมมือในการทิ้งขยะให้ลงถังเก็บ นักท่องเที่ยวมีมากโดยเฉพาะวันหยุด สำหรับการแก้ปัญหาที่ผ่านมาไม่ประสบความสำเร็จถึงแม้ว่าจะมีเตาเผาขยะอยู่แล้วก็ตามแต่ใช้ประโยชน์ได้น้อยและอยู่ไกลจากแหล่งขยะของชุมชนประชาชนจึงไม่สนใจนำขยะมาทิ้ง อีกทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลได้ใช้วิธีจ้างเรือขนขยะไปกำจัดที่อื่นที่นอกเกาะทั้งที่ไม่มีงบประมาณพอ ส่วนปัญหามูลสุนัขบริเวณทางเดินรอบเกาะเกร็ดพบว่าส่วนใหญ่เกิดจากสุนัขจรจัดที่มีคนนำไปปล่อยและอาศัยอยู่ที่วัด การกำจัดจึงถูกขัดขวางจากเจ้าอาวาสเพราะเรื่องการสงสารสัตว์ ดังนั้นน่าจะมีการวิจัยเจาะลึกถึงปัจจัยหรือสาเหตุที่มีผลต่อการการท่องเที่ยวบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ดได้ชัดเจนมากขึ้น

(2) การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยที่อาศัยเครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งผลที่ได้ก็จะเป็นไปตามขอบเขตที่ผู้วิจัยกำหนด ดังนั้น การวิจัยในครั้งต่อไปน่าจะมีการวิจัยที่ใช้เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบปลายเปิดที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ เพื่อผลการวิจัยจะได้ข้อมูลเพิ่มเติมที่ละเอียดและนำไปใช้ประโยชน์ได้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ได้ใช้แบบสอบถามปลายเปิดเพียงส่วนน้อยเท่านั้น

(3) การวิจัยในครั้งนี้ไม่ได้ศึกษาถึงสาเหตุของการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์หรือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดังนั้น ควรมีการศึกษาถึงสาเหตุดังกล่าวเพื่อจะได้นำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ให้หมดไป

3) ข้อเสนอแนะเพื่อให้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมพื้นที่เกาะเกร็ดประสบผลสำเร็จ

(1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ควรรณรงค์เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง อาจจะเป็นลักษณะของการจัดอบรม จัดนิทรรศการ ฯลฯ

(2) การจัดกิจกรรมหรือการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ควรดำเนินการอย่างทั่วถึง ทุกบริเวณพื้นที่ของเกาะเกร็ด

(3) องค์กรส่วนท้องถิ่น เช่น อบต. ควรเป็นแกนนำในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นให้เป็นรูปธรรมมากกว่าเดิม และควรจัดสรรงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น

(4) ควรมีการติดตามตรวจสอบผลการปฏิบัติงานด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยว่า ที่ผ่านมามีความสำเร็จ ประสพผลตามเป้าหมายมากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้พัฒนาปรับปรุงงานในโอกาสต่อไปให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้นกว่าเดิม

(5) ควรเพิ่มโปสเตอร์ ป้ายประกาศ พร้อมทั้งมีบอร์ดสำหรับติดโปสเตอร์และป้ายประกาศ เพื่อรณรงค์ให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวร่วมมือกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่เกาะเกร็ด

(6) ควรเพิ่มการประสานงานการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของกลุ่มประชากรต่าง ๆ โดยให้กลุ่มต่าง ๆ ร่วมกันกำหนดทิศทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและร่วมมือกันในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- เกศินี จุฑาวิจิตร. การสื่อสารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น. สถาบันราชภัฏนครปฐม. พิมพ์ครั้งที่ 2, 2542.
- เกษม สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. สภาวะสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยในปัจจุบัน. จดหมายข่าว สภาวะแวดล้อม, 2525.
- เกษม จันทรน้อย. สื่อประชาสัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร : รุ่งแสงการพิมพ์, 2537.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ศักดิ์โสภากการพิมพ์, 2523.
- ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ศักดิ์โสภากการพิมพ์, 2537.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภากการพิมพ์, 2531.
- นิวัติ เรืองพานิช. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : เฉลิมชาฎการพิมพ์, 2528.
- ปรมะ สตะเวทิน. หลักนิเทศศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดการพิมพ์. พิมพ์ครั้งที่ 6, 2536.
- พรทิพย์ วรกิจโกศาทร. หลักการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2531.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภากการพิมพ์, 2537.
- ลดาวลย์ ยมจินดา. เครื่องมือในการประชาสัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร : กิ่งจันทร์การพิมพ์, 2537.
- วิชาการ , กรม. สถานการณ์สิ่งแวดล้อมปี พ.ศ.2538-2539. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2539.
- ศักดิ์ สุนทรเสณี. เจตคติ. กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2528.

- เสถียร เขยประทับ. การสื่อสารและการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2528.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2536.

วิทยานิพนธ์

- กนกวรรณ มณฑิราช. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้ กับความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ของเยาวชนในจังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- กรรณิกา ชมดี. การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ศึกษาเฉพาะกรณี : โครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524.
- ขวัญชัย วงศ์นิติกร. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของผู้ที่อาศัยในเขตหมู่บ้านจัดสรรชานเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านจัดสรรเทพประทาน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2532.
- จารุณี บุญนิพัทธ์. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารกับความตระหนัก ทศนคติ และการมีส่วนร่วมเรื่องสิ่งแวดล้อมของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรม เขตอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- นงเยาว์ หลีพันธุ์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก. ในจังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล, 2537.
- บุญชัย เกิดปัญญาวัฒน์. การศึกษาความเหมาะสมในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล, 2535.
- ประสพสุข ดีอินทร์. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล, 2531.

- พิมลพรรณ สุทธิวงศ์. การรับทราบข่าวสารจากสื่อมวลชนกับการรับทราบข่าวสารการ
รณรงค์จากสื่อมวลชน จิตสำนึกและการมีส่วนร่วมในการใช้น้ำอย่างประหยัด
ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- พิธิษฐีย์ บุญไชย. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ของกรมการสภาพตำบล : ศึกษา
เฉพาะกรณีภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยมหิดล, 2528.
- พีระนันท์ บุรณโสภณ. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะและการมีส่วนร่วม
ในการใช้ผลิตภัณฑ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขต
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2538.
- ไพลิน ศศิธนากรแก้ว. การเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์ ความรู้ ความ
ตระหนักและการมีส่วนร่วมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ของประชาชนในเขต
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2537.
- วรรณมา เจือรัตนศิริกุล. อิทธิพลของรายการโทรทัศน์ที่มีผลต่อความตระหนักในการส่ง
เสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยมหิดล, 2531.
- สุรีย์ ดันต์ศิริโรจน์. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของผู้นำเยาวชนใน
ชุมชนคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2531.
- สุวารีย์ วงศ์วัฒนา. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารกับความรู้ ความตระหนักและการมีส่วน
ร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนชาวแพ จังหวัดพิษณุโลก. วิทยา
นิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- เสนห์ พบพาน. ปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมของประชาชน
อำเภอนครหลวง : เฉพาะกรณีกิจการอุตสาหกรรมในเขตเกษตรกรรม. วิทยา
นิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยมหิดล, 2528.

—สัญญาชัย สุทธิพันธ์วิหาร. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อปัญหามลพิษทางน้ำจากชุมชน :
กรณีศึกษาเทศบาลเมืองภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหิดล, 2539.

อารยา ศุภุทธิมงคล. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารโฆษณาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางสื่อโทร
ทัศน์ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

อุทัยวรรณ โกศลวัฒน์. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติและการมีส่วนร่วม
ในการแก้ไขปัญหาน้ำเสียในโครงการบำบัดน้ำเสียของผู้บริหารธุรกิจและเจ้า
ของประกอบการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2539.

ภาษาอังกฤษ

Book

Atkin, Charles K. *New Model For Mass Communication Research*. New York : The Free Press, 1973.

Bloom, Benjamin S., Hastings, Thomas J. and Madaus, George F. *Handbook on Formative and Sumative Evaluation of student learning*. New York : Mc Graw-Hill Book Company, 1971.

De Fleur, Melvin L. *Theory of Mass Communication*. New York: David Mckay Company, 1970.

Eysench, H.J. and Arnold, W. *Encyclopedia of Psychology*. London : Search Press, 1972.

Klapper, Joseph T. *The Effects of Mass Communication*. New York : The Free Press, 1960.

Rogers, Everett M. and Svenning, Lynne. *Modernization Among Peasants*. New York : Holt, Rinehart and Winston, 1969.

Taro Yamane. *Statistics an Introductory Analysis*. Tokyo : Harper International, 1973.

DPUC

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

เรื่อง

การรับทราบข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น

ที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้ สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการทำวิทยานิพนธ์ สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต เรื่อง การรับทราบข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านได้โปรดพิจารณาและตอบคำถามทุกข้อของแบบสอบถาม เพราะคำตอบของท่านทุกข้อจะเป็นวิทยาทานและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา คำตอบของท่านจะเป็นความลับ และไม่ก่อให้เกิดผลเสียหายแก่ท่านแต่อย่างใด ขอขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้ด้วย

นางสาววันเพ็ญ พินเฝือก

แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 5 ตอนประกอบด้วย

- ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล
- ตอนที่ 2 การรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- ตอนที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
- ตอนที่ 4 ความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- ตอนที่ 5 การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. เพศ

- 1) ชาย 2) หญิง

2. ปัจจุบันท่านมีอายุ ..... ปี (เกิน 6 เดือนนับเป็น 1 ปี)

3. ระดับการศึกษาสูงสุด

- 1) ประถมศึกษา 2) มัธยมศึกษาตอนต้น
 3) มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช. 4) อนุปริญญา / ปวส.
 5)ปริญญาตรี 6) สูงกว่าปริญญาตรี
 7) อื่นๆ (โปรดระบุ) .....

4. อาชีพ

- 1) ไม่ประกอบอาชีพ 2) เกษตรกรรม
 3) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ 4) ทำงานบริษัท/รับจ้าง
 5) ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว 6) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

5. รายได้ต่อเดือน (ก่อนหักค่าใช้จ่าย) "เฉลี่ย" แล้วประมาณ ..... บาท/เดือน

6. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่บนเกาะเกร็ด ..... ปี (เกิน 6 เดือนนับเป็น 1 ปี)

ตอนที่ 2 การรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง หรือเติมข้อความในช่องที่กำหนดไว้

1. ท่านเคยได้รับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม บ้างหรือไม่

- เคย ไม่เคย (ข้ามไปตอบข้อ 7)

2. กรณีที่เคย ท่านรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- 1. สถานการณ์/ปัญหาสิ่งแวดล้อม-มลพิษ ในปัจจุบัน
  - 2. แนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
  - 3. แนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม
  - 4. แนวทางการรักษาสภาพแวดล้อมในชุมชน
  - 5. แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมชุมชน
  - 6. หลักการ/แนวทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism)
  - 7. การจัดการและแก้ไข/ลดปัญหามลพิษ
  - 8. นโยบายของหน่วยงานต่างๆ ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
  - 9. รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
  - 10. อื่นๆ (โปรดระบุ) .....
3. ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ท่านทราบจากแหล่งใดต่อไปนี้ และมีความถี่ในการรับทราบข่าวสารมากน้อยเพียงใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ประเภทสื่อ	ความถี่				
	มากกว่า สัปดาห์ละ 4 ครั้ง	3-4 ครั้ง/ สัปดาห์	1-2 ครั้งต่อ สัปดาห์	น้อยกว่า 1 ครั้ง/สัปดาห์	ไม่เคยได้รับ
1. วิทยุ					
2. โทรทัศน์					
3. หนังสือพิมพ์					
4. นิตยสาร/วารสาร					
5. แผ่นพับ/โปสเตอร์					
6. เอกสารราชการ					
7. นิตรรศการ					
8. หนังสือคู่มือสิ่งแวดล้อม					
9. เพื่อน/บุคคลในครอบครัว					
10. อื่นๆ(ระบุ).....					

4. การรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากสื่อต่างๆ แต่ละครั้ง โดยเฉลี่ยแล้วท่านใช้เวลาานเท่าใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ประเภทสื่อ	มากกว่า 1 ชั่วโมง	ประมาณ 1 ชั่วโมง	ประมาณ 45 นาที	ประมาณ 30 นาที	น้อยกว่า 30 นาที
1. วิทยุ					
2. โทรทัศน์					
3. หนังสือพิมพ์					
4. นิตยสาร/วารสาร					
5. แผ่นพับ/โปสเตอร์					
6. เอกสารราชการ					
7. นิตรรศการ					
8. หนังสือคู่มือสิ่งแวดล้อม					
9. เพื่อนบุคคลในครอบครัว					
10. อื่นๆ(ระบุ).....					

5. ท่านคิดว่า ท่านได้รับความรู้/ความเข้าใจในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากสื่อใดมากที่สุด (เลือกตอบเพียง 1 ข้อ)

- 1) วิทยุ   2) โทรทัศน์   3) หนังสือพิมพ์
 4) นิตยสาร/วารสาร   5) แผ่นพับ/โปสเตอร์   6) เอกสารราชการ
 7) นิตรรศการ   8) หนังสือคู่มือสิ่งแวดล้อม
 9) เพื่อนบุคคลในครอบครัว   10) อื่น ๆ
 (ระบุ).....

6. ท่านนำข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ได้รับไปใช้ประโยชน์อย่างไรบ้าง(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) พุดคุยสนทนา   2) ปรับปรุงพฤติกรรมของตนเอง
 3) ปรับปรุงบ้านเรือน   4) ปรับปรุงชุมชน
 5) ไม่ได้ใช้ประโยชน์ใดๆ   6) อื่นๆ (ระบุ) .....

7. ท่านต้องการได้รับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพิ่มเติมหรือไม่

- ต้องการ   ไม่ต้องการ (ข้ามไปตอบตอนที่ 3)

8. ถ้าต้องการ ท่านคิดว่าควรเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยใช้สื่อประเภทใด (ตอบได้ มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) วิทยุ   2) โทรทัศน์   3) หนังสือพิมพ์
 4) นิตยสาร/วารสาร   5) แผ่นพับ/โปสเตอร์   6) เอกสารราชการ
 7) นิตรรศการ   8) หนังสือคู่มือสิ่งแวดล้อม
 9) เพื่อน/บุคคลในครอบครัว   10) อื่น ๆ

(ระบุ).....

9. ท่านต้องการได้รับข่าวสารเพิ่มเติมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. สถานการณ์/ปัญหาสิ่งแวดล้อม-มลพิษ ในปัจจุบัน
 2. แนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
 3. แนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม
 4. แนวทางการรักษาสภาพแวดล้อมในชุมชน
 5. แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมชุมชน
 6. หลักการ/แนวทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism)
 7. การจัดการและแก้ไข/ลดปัญหามลพิษ
 8. นโยบายของหน่วยงานต่างๆ ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
 9. รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
 10. อื่นๆ (โปรดระบุ) .....

ตอนที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย X หน้าข้อความที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดคือความหมายของ "สิ่งแวดล้อม"

- ก. สิ่งที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติเท่านั้น
 ข. สิ่งต่าง ๆ ในโลกที่มนุษย์สร้างขึ้น
 ค. ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น
 ง. สิ่งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมและไม่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

2. สาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อม ได้แก่
  - ก. การขยายตัวทางเศรษฐกิจ
  - ข. การเพิ่มจำนวนประชากรอย่างรวดเร็ว
  - ค. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี
  - ง. ถูกทุกข้อ

3. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หมายถึง
  - ก. การดำรงไว้ซึ่งสภาพเดิมของสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น
  - ข. การใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมอย่างไม่มีขอบเขตจำกัด
  - ค. การเก็บรักษาสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในสภาพดั้งเดิม โดยไม่ใช้ประโยชน์ใดๆ
  - ง. การคัดค้านโครงการพัฒนาทุกประเภทที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

4. ข้อใดต่อไปนี้เป็นวิธีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
  - ก. การปรับปรุงวิธีการผลิตให้เกิดผลกำไรสูงสุด
  - ข. การลดปริมาณของเสียที่เกิดจากกระบวนการผลิต
  - ค. การนำทรัพยากรที่หายากมาใช้ทดแทนสิ่งที่หาได้โดยทั่วไป
  - ง. การถนอมรักษาทรัพยากรธรรมชาติ โดยงดเว้นการใช้ประโยชน์ใดๆ

5. แนวคิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ข้อใดถูกต้อง
  - ก. ควรนำทรัพยากรมาใช้ให้มากที่สุดเพื่อความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ
  - ข. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ควรแยกพิจารณาเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น
  - ค. การนำทรัพยากรมาใช้จะต้องคำนึงถึงความถูกต้องตามกาลเทศะ
  - ง. การจัดการทรัพยากรอย่างชาญฉลาด ควรแยกมนุษย์ออกจากสภาพแวดล้อมทางสังคม

6. เหตุผลสำคัญที่สุดในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมคือ
  - ก. เพื่อป้องกันภัยธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว ภาวะภัย อุทกภัย
  - ข. เพื่อรักษาสมดุลทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนตลอดไป
  - ค. เพื่อให้มีน้ำใช้ในการเกษตร
  - ง. เพื่อทำเป็นอุทยานให้ประชาชนพักผ่อน

7. การทิ้งเศษอาหารลงสู่แหล่งน้ำจะเกิดผลอย่างไร
- คุณภาพน้ำในแม่น้ำต่ำลง และเน่าเสียในที่สุด
  - เพิ่มปริมาณสารอาหารในน้ำ เป็นประโยชน์ต่อการเพิ่มปริมาณสัตว์น้ำ
  - ไม่เกิดอะไรขึ้น เพราะน้ำจะพัดพาเศษอาหารไปสู่บริเวณอื่น
  - แหล่งน้ำมีวิธีรักษาสมดุลตามธรรมชาติ จึงมีสภาพเหมือนเดิม
8. ทุกข้อต่อไปนี้ เป็นการรักษาคุณภาพน้ำในแม่น้ำลำคลอง ยกเว้น
- การไม่ทิ้งขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลลงสู่แหล่งน้ำ
  - การไม่ตัดไม้ทำลายป่าต้นน้ำ
  - การบำบัดน้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรม ก่อนปล่อยสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ
  - การปล่อยน้ำทิ้ง จากบ้านเรือนลงสู่แหล่งน้ำโดยตรง
9. วิธีป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำเสียให้ได้ผลในระยะยาว คือข้อใด
- เสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก ในการอนุรักษ์แหล่งน้ำให้แก่ประชาชน
  - หน่วยงานรัฐกำหนดมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้น้ำของประชาชนอย่างเข้มงวด
  - สร้างโรงบำบัดน้ำเสีย โดยรัฐเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างและการดำเนินการทั้งหมด
  - จำกัดการใช้น้ำของประชาชน เพื่อลดปริมาณน้ำเสีย
10. การกำจัดขยะมูลฝอยโดยวิธีใด ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมมากที่สุด
- ทำลายขยะสดโดยวิธีฝังกลบ
  - การนำขยะมูลฝอยไปหมักทำปุ๋ย
  - ทำลายขยะมูลฝอยประเภทพลาสติก โฟม โดยการเผา
  - การแยกขยะเพื่อการนำกลับไปใช้ใหม่
11. ข้อใดเป็นแนวทางการแก้ไข/ลดปัญหาขยะมูลฝอย
- การกำจัดมูลฝอยทุกประเภทด้วยวิธีการเผา
  - การนำสิ่งของที่ไม่ใช้แล้ว ไปขายให้ร้านที่รับซื้อของเก่า
  - การฝังขยะอันตราย เพื่อป้องกันการรั่วไหลของสารพิษต่างๆ
  - การนำขยะมูลฝอยไปกองรวมกันในที่สาธารณะ

12. การแยกขยะที่ถูกต้องควรเป็นอย่างไร
- แยกเป็นขยะสด ขยะเน่าเหม็น เศษอาหาร
  - แยกเป็นขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะอันตราย
  - แยกเป็นขยะเปียก ขยะแห้ง
  - รวมเป็นถุงเดียวเพื่อสะดวกในการทิ้งและในการเก็บ
13. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ควรเป็นหน้าที่ของใคร
- เจ้าหน้าที่เกษตร
  - เจ้าหน้าที่ป่าไม้
  - ประชาชนทุกคน
  - ผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
14. ข้อใดเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม
- จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ อย่างกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม
  - จัดสภาพแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยวให้เหมาะสม สวยงาม โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมเดิม
  - ส่งเสริมให้มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก แต่ไม่เกินขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่
  - ถูกทุกข้อ
15. เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนบนพื้นฐานของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมควรดำเนินการต่อไปนี้ยกเว้น
- การคำนึงถึงรายได้/ผลกำไรจากการท่องเที่ยวเป็นหลัก เพื่อนำรายได้มาพัฒนาสิ่งแวดล้อม
  - การสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรม
  - การให้การศึกษาทางด้านสิ่งแวดล้อมต่อนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และประชาชนในท้องถิ่น
  - การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ให้เปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว

คำเฉลย

1. ค 2. ง 3. ก 4. ข 5. ค 6. ข 7. ก 8. ง 9. ก
10. ค 11. ข 12. ข 13. ค 14. ง 15. ก

ตอนที่ 4 ความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ท่านมีความเห็นต่อเรื่องนี้อย่างไร	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่แน่ ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. สิ่งแวดล้อมที่ดีก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดี					
2. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นสิ่งไม่จำเป็นเร่งด่วน เพราะสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ					
3. แม่น้ำลำคลองเป็นสถานที่สาธารณะ ไม่จำเป็นต้องดูแลรักษา					
4. การทิ้งเศษอาหารลงแม่น้ำ ไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสภาพแวดล้อม เพราะย่อยสลายได้					
5. การบำบัดน้ำเสียจากบ้านเรือน ก่อนปล่อยลงสู่แม่น้ำลำคลอง เป็นสิ่งควรกระทำ					
6. ขยะและความสกปรก ทำให้แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม และทำลายความงามตามธรรมชาติ					
7. พื้นที่เกาะเกร็ดทุกวันนี้มีปัญหาสิ่งแวดล้อมมากมาย					
8. น่าเสียดายมาก หากสภาพแวดล้อมเกาะเกร็ดเสื่อมโทรม					
9. ความสกปรกของแม่น้ำและริมฝั่ง เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความเสื่อมโทรมของเกาะเกร็ด					
10. การอนุรักษ์สภาพแวดล้อม เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่รัฐเท่านั้น					
11. การสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ควรปลูกฝังตั้งแต่ในวัยเด็ก					
12. ควรให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง					
13. ท่านเป็นผู้หนึ่งที่สามารถช่วยแก้ไขปัญหการทำลายสิ่งแวดล้อมบนเกาะเกร็ด					
14. การเข้าร่วมกลุ่ม/อาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติ					

ตอนที่ 5 การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือที่ตรงกับความเป็นจริง

ท่านมีส่วนร่วม/ได้เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบนเกาะเกร็ด ต่างๆ เหล่านี้ มากน้อย/
บ่อยครั้งเพียงใด

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ชักชวนเพื่อนบ้าน/บุคคลในครอบครัว ให้ช่วยกันดูแลรักษาความสะอาด บริเวณทางเดินเท้า ถนน สวนสาธารณะ ฯลฯ					
2. เผยแพร่หรือกระจายข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไปยังเพื่อนบ้านหรือคนรู้จัก					
3. ให้ความร่วมมือในการรักษาความสะอาดบริเวณรอบ ๆ เกาะ					
4. ให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี					
5. ให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ศิลปกรรม โบราณสถาน					
6. ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการดูแลป้องกันการจับสัตว์น้ำในบริเวณห้ามจับ					
7. เข้าร่วมกิจกรรมปลูกต้นไม้หรือทำความสะอาดในวันสำคัญ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา					
8. ร่วมกันจัดสภาพแวดล้อมชุมชนให้งดงาม สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย					
9. ใช้ผลิตภัณฑ์ที่ช่วยรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เช่น ผลิตภัณฑ์ฉลากเขียว, รีไซเคิล					
10. บำบัดน้ำเสียจากบ้านเรือน ก่อนทิ้งลงสู่แม่น้ำลำคลอง					
11. ลดปริมาณขยะมูลฝอย เช่น ลดการใช้โฟม , ถุงพลาสติก					
12. บริจาคเงินสมทบทุนในการจัดกิจกรรมด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
13. สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ ในกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
14. ร่วมกำหนดนโยบาย แนวทาง มาตรการในการดูแลรักษา / อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น					

ภาคผนวก ข

แนวคำถามการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview)

การรับทราบข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น
ที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา : เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

1. เกาะเกร็ดในปัจจุบันมีปัญหาสิ่งแวดล้อมบ้างหรือไม่ อะไรบ้าง เรียงตามลำดับความสำคัญ/รุนแรงของปัญหา (เรียงตามลำดับ 1-3)
.....
.....
.....
2. ท่านคิดว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมดังกล่าว มีสาเหตุจาก
.....
.....
.....
3. แนวทาง/การดำเนินการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ผ่านมา (ทั้งจากการดำเนินการของหน่วยงานในท้องถิ่น และหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง)
4. แนวทาง/การดำเนินการดังกล่าว ประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด
 มาก   ปานกลาง   น้อย   ไม่ประสบผลสำเร็จ
 เพราะเหตุใด (ระบุเหตุผลสนับสนุน และผลที่ได้รับ)
 .....
5. ในรอบปีที่ผ่านมา เคยมีหน่วยงานราชการ/สถาบันการศึกษา /องค์กรเอกชน เข้ามาเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้ประชาชนบนเกาะเกร็ดรับทราบ บ้างหรือไม่
 เคยเผยแพร่   ไม่เคยเผยแพร่ (ข้ามไปตอบข้อ 6)
 หน่วยงานที่เผยแพร่ .....
 มีความถี่ ประมาณ ..... ครั้ง/เดือน   หรือ ..... ครั้ง/ปี
 วิธีการ/สื่อที่ใช้เผยแพร่ .....
 หัวข้อข่าวสารที่เผยแพร่ .....

การเข้าร่วมของประชาชน ประเมินจาก

1) จำนวนคนที่เข้าร่วม

มาก ปานกลาง น้อย

เพราะ .....

2) ความตั้งใจของผู้ร่วมกิจกรรม

มาก ปานกลาง น้อย

เพราะ .....

ในภาพรวม จัดว่ากิจกรรมประสบความสำเร็จในระดับ

สูง ปานกลาง ต่ำ ไม่ประสบความสำเร็จ

เพราะเหตุใด .....

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา.....

11. ท่านคิดว่า ต่อไปหากมีการจัดกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบนเกาะเกร็ด ประชาชนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้น มากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด

.....

12. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบนเกาะเกร็ด

.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาววันเพ็ญ พินเือก
เกิดเมื่อ	วันที่ 30 ธันวาคม 2501
การศึกษา	สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีครุศาสตรบัณฑิต สถาบันราชภัฏสวนดุสิต ปีการศึกษา 2525
การทำงาน	ปี พ.ศ. 2526 – 2528 บริษัทเงินทุนพานิช จำกัด ปี พ.ศ. 2529 – 2540 สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2540 – ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์